

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasuti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő

Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi munkatárs

EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.

TELEFON-SZÁM:

Szerkesztőség 788.

Kiadóhivatal 706.

Katasztrófák szele.

Budapest, október 2.

Annak a háborúnak, melyet a nagy hatalmak állítólag még el szeretnének hátrítani, legnagyobb és legrobbantóbb izgalmai máris lecsaptak ránk. Nemcsak a pénzügyi és politikai szempontból lerongyolt Magyarországon, de Ausztriában és a külföldön is megbomlottak a tőzsdék és olyan fekete tőzsdénapok híre jön mindenfelől, hogy meg kell riadniuk még olyanoknak is, akiknek alig van veszteni valójuk. A szerb és bolgár telefonösszeköttetés megszakítása, a bolgár nemzeti bank bezárása s a szerb moratorium terve meg éppen eleven husába vág a magyar-osztrák monarchiának. Itt egy nagy gazdasági földrengés minden izgalma szakad ránk, mikor még a háboru kérdése voltaképpen el se dőlt. Vervörös villámok cikáznak felettünk s nyugtalanságunk annál nagyobb, mert a kitörhető katasztrófa terjedelméről és nagyságáról még egészen bizonyosat nem is tudhatunk.

Abba a frázisba, hogy a nagy hatalmak az utolsó perczig mindent el akarnak követni a háborus katasztrófa elhárítására, nem vagyunk hajlandók beugrani. Elképzelhetetlen, hogy az a négy kis Balkán-állam, mely sohasem szokott a saját szakállára akciót kezdeni s hogy másrészt az a Törökország, mely éppen eléggé el van foglalva az olasz

háborúval és a saját belső nyavalyáival: ne hallgatott volna a nagy hatalmak egységes felhívására, ha ezek komolyan, félremagyarázhatatlanul és kellő nyomatékkal követelték volna a békét. Ha a négy kis Balkán-állam egyszerűen nem törődött volna az összes nagy hatalmak békés követelésével, akkor ez a nagy hatalmak csődjét jelentené s nagyobb gyalázat már alig érhetné a nagy hatalmakat, mintha ezek a kis Balkán-államok fumigálhatnák. De nem valószínű, hogy a kis Balkán-államok erre képesek lettek volna. Ellenkezőleg, abból a körülményből, hogy a négy Balkán-állam nem hallgatott a nagy hatalmak nyilvános felszólítására, azt kell következtetni, hogy ugyanazok a nagy hatalmak, vagy legalább egyikük-másikuk, ellenkező óhaját fejezték ki előttük. Az asztal fölött békéről beszéltek, az asztal alatt pedig háborus szövetségre biztatták a Balkán-államokat. S nem nehéz a négy Balkán-állam mögött Oroszországot, a török birodalom mögött pedig Angliát, mint felbujtót, észrevenni. Csak ilyen kétoldalú titkos ugratás következtében fejlődhetek idáig a viszonyok.

De éppen azért volna vérmes minden olyan reménység, hogy a nagy hatalmaknak az utolsó perczben mégis sikerüljön a háboru kitörését megakadályozni. A háboru közvetlen küszöbön van, azt megérzik a népek saját patta-

násig feszült idegeiken. A tőzsdék nem örülnek meg ok nélkül. A biztos talaj nem csuszik ki a gazdasági egzisztenciák alól, csak úgy semmiért. A vihar borzalmas nyugtalansága nem fekszik az idegekre, ha nincs vele tele a levegő. A helyzet már elfajult odáig, hogy a katasztrófától nem kell félnünk, mert a katasztrófa már itt van rajtunk. S ezekben az izgalmas órákban a népeknek legalább azt kell követelniük, hogy az elutasíthatatlan háboru elszigetelve maradjon. Ha nem bír magával a Balkán, ám intézze el maga a dolgát s ne avatkozzék bele senki, amíg az valahogyan elkerülhető. Az osztrák-magyar diplomácia azt hirdeti, hogy nincsenek titkos hódító szándékai s nem tesz háborus mozdulatot, hacsak rá nem kényszerítik. Hát legalább ez legyen igaz. Éppen elég bajjal bajlódunk s ne sodorjanak bennünket végső szükség kényszere nélkül háboruba. S ha nem tudták a nagy hatalmak meggátolni a véres háboru, gátolják meg legalább azt, hogy európai kongresszus megkísérlése nélkül egyetlen nagy hatalom se lépjen ki a csendes figyelő szerepéből. Ha szükség lesz a nagy hatalmak valamely lépésére, ezt európai kongresszus előtt is megtehetik.

Nem lehet eltitkolni, hogy milyen rombolást okoztak már az eddigi fejlemények is. Megbolondult tőzsdék, megbolondult emberek — egy messzinai

Tercsi a menyországban.

Irta: Paizs Ödön.

(Utánnyomás tilos.)

A kis Tercsi megállt az utcaszarkon. Előtte kapaszkodott fel a magasba a mileniumi emlékmű, fönn egy angyalka feszegette a szárnyát, még tán elrepül. Ijedten nézett körül. Jobbra is, meg balra is a régi rómaiak felejtettek ott egy épületet, látta az olvasókönyvben, egészen ilyenek. Átszaladt a villamossíneken, sipitva futott el előtte a nagy, sárga autó. Önkénytelenül megfordult, utána hámult. Milyen pompás, milyen gyönyörűség volna kényelmes, puha ülésbe belefeküdni, belemelegedni és szaladna és rohanna a kocsí, egy szempillanatra: tudj' Isten hol lenne! Jaj, most valami belenyilalt a kis Tercsi szívébe. Egyszerre szomorúságot érzett, meghökent, mintha valami nagyon nagy, hatalmas baj történt volna! Aztán lehajtott a fejét, gyorsan szedte a lábait, nekiiramodott. Az utszéli fákat egymásután hagyta el a háta mögött. A galyakat végigsimította a szellő, éledezni kezdtek, majd ráramordultak a kis leányra. Tercsi félenken nézett rájuk, még jobban iparkodott, a szeméi kötségsbeesetten meredtek előre. Borzasztó, borzasztó, milyen messze van még, milyen sokat kell még mennie, talán sohase ér el oda. Igen, elkésik, most már biztosan tudja, most már semmit se lehet csinálni. Csak a fák ne bántanak. Folyton mozognak, zug-

nak, hajtják előre. Akármelyik előtt szalad el, rákiabál: Siess, siess, elkésel . . . Tercsi inai már elernyedtek, a térde folyton megmegrogyott, minden pillanatban azt hitte, hogy összeesik. De mindig erőt vett magán, megállás nélkül haladt a célja felé.

Végre ott volt a vurstliban. Megkönnyebülten lélegzett föl. Nem, nem készt el, még idejében érkezett meg. Ott aludt még a körhinta, a szeméit se nyitotta föl. A ráncos redőnyök a földbe szaladtak, erős lakattal zárták le őket. A kis leány most már látta, hogy kár volt sietni, hiszen tízre mondotta a néni, tíz órára. Akkor kell eljönni. És most csak kilencz van, tán már elmúlt és várni kell. De nem baj, az a fő, hogy nem készt el, örömmel áll itt, akár holnap reggelig is. A kis Tercsi leült egy kőre és most már vidáman, gondtalanul tekintgetett szerte. Az aggodalom elhagyta az arcát s a szája szögletén már ott húzódott a boldog mosoly. Mégse olyan szerencsétlen teremtes ő. Az igaz, hogy sok mindenen vergődött már át, az élet nem nagyon udvariaskodott vele, néha-néha meg is pofozta, belekapaszkodott a hajába. De aztán, amikor már azt hitte, hogy nincs semmi mehetség, hogy most vége, vége; mindig közbejött valami, a rossz jóra fordult. Már egy hete ült a czupringernél: minden hiába. Azt kifogásolják a nagyságák, hogy fiatal, hogy semmi gyakorlata nincs, ilyen kis leánynak még otthon kellene ülni. Jó, jó, ezt ő is tudja. De hát istenem, amikor nincs otthon, amikor a mamát nem is ismerte, a papa is megunta a hideg

szobát és inkább örökre elaludt a kemény, kegyetlen ágyon. Hát hová menjen? . . . Éhezni még se lehet! Ekkor jött a boltba az a kövér néni, nem olyan nagysága, mint a többiek, kalap se volt rajta, kendőt hordott, mint a mama, ahogy a fényképen látta. Aztán odajött hozzá, megcirógatta az arcát, belenezett a mély, fekete szemébe, leült hozzá és beszélgetni kezdett vele. Tercsi elmondott mindent úgy, ahogy emlékezett rá és a néni egyszerre lehajtott a fejét. Amikor fölvetette: könnyes volt, sirt . . . A kis leány már annyiszor elmondotta élete tragédiáját, már megszokta, hogy szárazon, hidegen, belsőség nélkül hadarja el, de abban a pár könnyesebben visszacsillámlott előtte ismét az egész multja, a sok szomorúság és megnyílt a szíve és zokogni kezdett . . .

Aztán a jó néni forró szavakat mondott neki, Megvigasztalta, most már minden másképp lesz, az ő leánya lesz, nála fog lakni, semmiben se fog hiányt szenvedni. És boldog élete lesz. Mert neki ringispilje van, ringispil, amit hivatalosan, szépen és uriasan úgy hívnak, hogy körhinta. A kis Tercsi majd beleül a kasszába, a hinta középebe és vigyázni fog, hogy a néni ne csapják be az emberek. Nem lesz sok, nem lesz nehéz dolga. Csak megszámlálja: egy, kettő, tizen ülnek a hintán és aztán megolvassa, hogy tényleg tizszer tiz fillért adnak-e a legények! Amikor elment a néni, nagyon vidáman ugrott ki az ajtón. A czupringernek visszazolgált, nagyszerű, nagyszerű, ilyen leányt akart. Ez még naiv, nem raffinált, nem tanulta ki a cseléd-

arányu földrengés a lelkekben és az existenciákban. A spanyol tortura gyermekenyelgés volna ahhoz képest, ha ezt a máris kitört katasztrófát még fokoznák az események. Népek háboruja a közvetlen szomszédságban, az izgalmas és izgató hatással terjed át ránk is. De ha ezenfelül még egy világháboru borzalmába is bele kellene sodródunk, az olyan csapás volna, melyből egyhamar aligha tudnánk kilábolni. A kis Balkán-államokkal kétszínű játékot engedtek meg maguknak a nagyhatalmak. Ez is katasztrófa vett. De ha most még elszigetelni se akarnák a háborút s a népek hite, meggyőződése és lelkesedése nélkül idéznének fel egy világfelfordulást, akkor a felidézett katasztrófa többet temethetne romjai alá, mint amennyit a mi sorsunk intézőinek kockázattal szabad. Békét, ha még lehet, de a háboru elszigetelését legalább, ha mást nem lehet — kötelességük teremteni a nagyhatalmaknak.

Budapest, október 2.

Apponyi és Károlyi Kolozsvárott. Mint nekünk jelentik: Apponyi Albert gróf szombaton délután Kolozsvárra utazik, hogy az erdélyi ellenzék népgyűlésén részt vegyen. A népgyűlés rendkívül impozáns lesz. Erdélynek valamennyi vármegyéje képviselve lesz és egy egész országrész nevében fog elhangzani a tiltakozás a kormány alkotmány- és törvénysértő cselekedeteiért. A szövetkezett ellenzéki pártok részéről Károlyi Mihály gróf, Zichy Aladár gróf, Déry Zoltán, Bethlen István gróf, Gál Sándor, Kállay Ubul, Barcsay Andor, Urmánczy Nándor, Ráth Endre, Polónyi Dező, Györfy Gyula, Valentik Ferencz, Szmracsányi György, Huszár Károly, Benedek János, Vertán Endre és Sümegi Vilmos országgyűlési képviselők vesznek részt a népgyűlésen. Ezenkívül képviselteti magát a szociáldemokrata párt is. Kolozsvár város közönsége nagy előkészületeket tesz a vendégek fogadására. Szombaton este innepélyes fogadtatás lesz a pályaudvaron, ahonnan fátylasmenettel kísérik be a képviselőket a városba. A népgyűlés vasárnap délelőtt lesz, amelyen való részvételt eddig Kolozs-, Szol-

nokdoboka-, Szilágy- Beszterce-, Marostorda-, Háromszék-, Tordaaranyos-, Csik-, Udvarhely-, Küküllő-, Hunyad-, Alsófehér-, Szeben- és Brassó vármegyék függetlenségi pártjai jelentették be.

Készül a választójogi reform. A bécsi N. W. T. jelenti holnapi számában: A magyar delegátusok köréből szerzett értesülésünk alapján közölhetjük, hogy a magyar kormány még ennek a hónapnak végén be fogja nyújtani a képviselőházban a választójogi reform törvényjavaslatát, amelyet Némethy Károly belügyminiszteri államtitkár dolgozott ki a kormányelnök utasításai alapján. A javaslat-tervezet most az igazságügyminisztérium kodifikációs osztályában végleges szövegezés alatt áll. A munka e hónap közepére elkészül, aztán Lukács miniszterelnök a király elé viszi előzetes szentesítés céljából s október utolsó napjaiban kerül a képviselőház elé, amely a javaslatot nyomban az illetékes bizottsághoz fogja utalni tárgyalás végett.

Egy hazafutó terv. A M. H. jelenti: A bécsi „Oesterreich-Ungarn“ című hetilap szerkesztőségi helyiségében szeptember 28-án titkos tanácskozás volt a dalmáciai horvát képviselők kezdeményezésére, amelyről csak most szivárgott hír a nyilvánosságra. Az egybehívók, az osztrák birodalmi tanács dalmáciai horvát képviselői, a horvát közjogi és nemzeti pártot is meginvitálták, de azok távol maradtak. A konferencián azt a tervet beszélték meg, hogy az 1861. évi osztrák alkotmány értelmében, amely szerint Magyarország és Horvátország kiegészítő részeit Ausztriának küldjenek a horvátok kilencz képviselőt az osztrák birodalmi tanácsba a törvény ellenére feloszlott horvát tartománygyűlés tagjai közül. Hogy mi volt a határozat a titkos konferencián és kik jelentek meg, arról nincs értesülés.

A földművelésügyi minisztériumból. Dr. Bartók József földművelésügyi miniszteri államtitkár nyári szabadságidejéről visszaérkezett a fővárosba és átvette hivatala vezetését.

A rozsnyói közjegyzőség — politikai jutalom. Az igazságügyi kormány legközelebb betölti a dusan jövedelmező rozsnyói közjegyzőséget. A közjegyzői állásra igen sok közjegyzőhelyettes és ügyvéd pályázott s az aspiránsok sorában volt két nemzeti munkapárti országgyűlési képviselő is és pedig dr. Blánár Béla, a kassai képviselő és Szepesházy Imre,

aki nevét a juniusi törvénytelenségek alkalmával a lex-Szepesházyval tette ismertté. Bár az aspiránsok között sok érdemes pályázó is akadt, a rozsnyói vezető körökben és a közjegyzők között máris befejezett tényként beszélnek arról, hogy a közjegyzői kar újabb sérelmére nem karbelit neveznek ki az állásra, hanem Szepesházyt. A kinevezést legközelebb már hivatalosan is publikálni fogják.

Beszámoló. Vertán Etele, a battonyai kerület függetlenségi és 48-as képviselője szeptember 29-én nagy népgyűlés keretében tartotta meg beszámolóját kerülete székhelyén, Battonyán. A választópolgárság nagy lelkesedéssel hallgatta meg a népszerű képviselő beszámolóját s a *Mogyoróssy Elek* elnöksége mellett lefolyt népgyűlés bizalmat szavazott Vertánnak és az ellenzéknek.

A nyugdíjtörvény ellen. A kormány által múlt hó 17-én benyújtott új nyugdíjtörvény az állami erdész-tisztikart, nemkülönben az erdészeti altiszti kart is mélyen elkésztette. Fölötte sérelmesnek találják, hogy az új törvény az államot erdészeti oklevél alapján szolgáló tisztikart a 35 éves szolgálat kedvezményéből kizárta. Ezt a mellőzést a tisztikar a legnagyobb mértékben lealáznál tartja, mert a főiskolai képzettségüknek lekösznylését, oklevelüknek leminősítését tartalmazza. Az altisztek fájdalmasan látják, hogy míg a csendőrség, rendőrség, pénzügyőrség, legényesgére, a bírósági fogházaknál, fegyintézeteknél javítóintézeteknél alkalmazott őrszemélyzetre a 35 éves szolgálat kedvezményét a javaslat kiterjeszti, addig a kivétel nélkül erdőri szakvizsgát tett erdőri személyzettel ezt megtagadja, holott ez az altiszti kar leggyakrabban lakóhelyétől távol, zord, szegény vidéken kénytelen leélni családostól életét s válogatás nélkül hóban, fagyban teljesít szolgálatot, akiktől a szolgálat nemcsak egészségüket, de vadorzókkal szemben nem ritkán életüket is követeli. Az erdőtisztek és altisztek ezért most indítványt nyújtottak be az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányához, hogy az Országos Bányászati és Kohászati Egyesülettel érintkezésbe lépve, miután a bányászati és Kohászati bírói tisztikart is ugyanezen a sérelem érte, a 35 éves kedvezményben való részesítésük érdekében illetékes helyen tegye meg a lépéseket.

A haditengerészet horvátosít. Pólából jelentik: A dr. Frank halálával megüresedett polai képviselői állás betöltésére tegnap ejtették meg a választást. Az olasz párt jelöltje dr. Antichievich György volt, a horvátoké Stichovics József. A választók felvonulása alkalmával az olasz jelölt győzelmére lehetett volna következtetni, de a legnagyobb meglepetésre mégis Stichovics lett a győztes. Az összeirt választók közül 76 százalék szavazott és a leadott szavazatoknak majdnem a fele Antichievichre esett. A választás eredményét

iskolát, ez a kis leány megbízható lesz, igen, persze nem fogja becsapni.

És a kis Teresi most azon gondolkodott, miért mondotta ezt a néni? Miért? Hiszen ő olyan jó, olyan kedves, hiszen csak jót tesz vele, hát akkor miért csapná be, miért? Ő nem tudna neki rosszat tenni, nem, soha. Sőt, ő biztos benne, igen, másképp nem is lehet, nincsenek olyan rossz, gonosz, csuf emberek, akik bánatot tudnának okozni ennek a jó, bájos néninek.

A néni odacsoszogott hozzá és megölelte:

— Látod, kis leányom . . . Hogy is hívják?

— Teresi . . .

— Látod, Teresi, ezt már szeretem! Mindig pontosnak kell lenni . . .

Odaadta a kulcsokat a legényeknek, nagyot csattantak a lakatok. Az egyik redőny hangos jajdulással szaladt felfelé, szinte panaszkodott, hogy miért nem hagyták pihenni, hogy miért nem hagyták békében. A kis leány új világa kipislogott a lézag mögül. Ott szunnyadoztak a lovak, a strucezok, a kövér malaczkok, a sok-sok tréfás állat, kendővel, széles, nagy ponyvával letakarva. Itt-ott rosszul borították le, egynek a feje tolakodott elő, itt egy repülő angyal kiért ragyogott. Jaj, de szép, ilyen gyönyörűt még soha se látott . . . Persze, erről beszélt a Pista, a Pista, ott a második udvarban. Az apja kihozta egyszer ide, a nevenapja volt és felültette. Fűtyült a bácsi, aztán a lovak szaladni kezdtek. Először lassan, de aztán mind erősebben.

Később megvadultak és örült gyorsasággal száguldani kezdtek. Forgott vele a világ, minden, minden olyan nagyszerű volt . . . És most, igen, most nemsokára ő is felülhet és ő is forogni kezd és ezután mindig így lesz, mindig, mindig . . .

A jó néni odajött hozzá, megfogta a kezét és átvezette a sok-sok állatok között. Egy tükkör alá ültette, megkérdezte, hogy tud-e számokat írni? Ő, már hogy ne tudna, hiszen a legelső tanuló volt. Rendben van, nyugtatta meg a néni, most csak arra vigyázz, hogy hányan ülnek föl, aztán leírod erre a papírra. Amikor intek, megnyomod a csengőt és elindul a hinta . . .

Borzasztó, nem jön senki . . . A kis leány ujjai idegesen keresték a csengő gombját, a szemét vágyóan meresztette rá a fehér csontgombra. Csak egy nyomás és teljesül élete vágya és az a sok gyönyörűség, amely eddig csak álom volt, most hirtelen, hamarosan, egyszerre valóra válik. Sokszor foglalkozott vele a lelke s a vágy nagyszerű festőnek csapott föl. Forró színek ömöltek az esetje alól, csupa szín, fényesség, ragyogás minden . . . Csak egy nyomás, tőle függ minden és nem lehet. Nem lehet, mert még nem jöttek az emberek, ő, várni kell, várni. De nem! Hangos vihogással egy esomó gyerek ül a hintára, most ismét mások jönnek, jaj, de nagyszerű, már sokan vannak. A néni int. Berreg a csengő, most, most . . .

Lassan megmozdult a hinta. Teresi úgy érezte, mintha egyszerre megnőtt volna, mintha egyszerre tizenhét éves, gyönyörű

leány lett volna belőle. Ott volt a bálteremben. Beledőlt egy puha, meleg férfikarba, aztán már maga se tudta, hogy ki, hogy hogyan, repülni kezdtek vele. A levegő felforrzott, ezer és ezer, millió és millió karja támadt, mind, mind őt fonta át, vitte lassan, keringőzve, aztán erős csárdásba csapott át, már száll, már száll . . . A kéjes gyönyörűségtől lehunyta a szemét, most felnyitotta. Persze, persze, már forognak. Milyen érdekes, előbb még lustán, lomhán indultak a lovak és a többi állatok, most ágaskodni kezdtek, ni, már prüsszölnék is, aztán rohannak, rohannak, vágatnak . . .

Kinézett. A fák szaladtak körülötte. Nem, nem, még se olyan rosszak. Mintha most mosolyognának, örömmel ráznák a galyaikat, hogy neki jó dolga van, persze, persze, körül tánczolják. Ugy csinálják, mint a vad emberek. Beszélni nem tudnak, így mutatják meg, hogy szeretik . . . És az a sok színes szalag, tábla, az a sok minden fényes holmi, hogy ragyog, hogy büszkélkedik most. Jaj, mi történt! Mintha megálltunk volna. Igen, igen, persze áll a hinta, csak a világ forog, csak a világ forog, de most már olyan erősen, vadul, duhajan, hogy igazán nem szeretne kiünn lenni. Biztosan tudja, meghalna, meghalna . . . pedig ő most élni szeretne, élni, sokáig, ilyen boldog még sohasem volt. Érdekes, érdekes, a világ elszédült. Most már nem látja, hogy rohannak a tárgyak, igen összefolyt, elmosódott, egybevegyült minden. Egy-egy erősebb szín néha-néha még kiülkőzik, de aztán az is megsemmisül, vége, vége.

a haditengerészet szervezeti joggal bíró hivatalnokai, továbbá a Pólában élő nyugalmazott tengerésztisztek és hivatalnokok döntötték el, a horvát jelölt szavazóinak felét ugyanis ezek tették ki. A titkos szavazás alkalmával ugyanis ennyi Stichovicsra eső bárcza volt német nyelven kiállítva és valamennyi ezt a mottót viselte: „Nicht der Person, sondern der Sache!“ Ugy vélik, hogy a haditengerészeti alkalmazottak ezen állásfoglalása felsőbb rendeletre történt. Az eredményt az összes tengeremléki horvát lapok nagy büszkeséggel közlik.

Hadügy és külügy.

— Akét delegáció munkában. —

Legközelebbi ülészek novemberben.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 2.

A magyar delegációnak úgy a hadügyi, mint a külügyi albizottsága tartott ma ülést. A hadügyi albizottság tanácskozásának első részét titkosnak nyilvánították, mert báró Tallián Béla fölvilágosításokat kért a hadvezetőségtől, tekintettel a kritikus külpolitikai helyzetre, a közös hadsereg harcokésztségéről. Lovag Aussenberg Móríc az azonban csak annyit mondott, amennyit tegnap éjjel az osztrák delegációban, hogy ha a technika terén talán egyes államok előbbre is vannak, de kipróbált hűségű tisztikarunk és nagyszerű legénységünk kitarthatóságában s erejében mindenkor teljes megnyugvással megbízhatunk. A munkapárti delegátusok, akik még a tavasszal fölalták volna a derék Mórícot, most nagy lelkesedéssel teltek el a hadügyminiszter iránt s nyakra-főre megszavazták mindent.

A külügyi albizottság délutáni ülését teljesen a balkáni eseményeknek szentelte. A tárgyalás e részét lapunk más helyén közöljük. Itt még csak azt említhetjük meg, hogy a külügyminiszter helyett gróf Wichenburg Márk osztályfőnök válaszolt a kérdésekre, miután gróf Berchtold Lipót már előzetesen kimentette magát, hogy az ülésen nem vehet részt, mert ugyanabban az időben a görög király fogadják kihallgatáson. De nem jelent meg délelőtt az osztrák külügyi bizottságban sem

Pompás, csak most látja, így van a hintán is. Most már nem futnak a lovak, a struccok, a malacok, mind, mind eltűntek. Egy óriási állat felfalta őket. Nagyon falánk, most saját magát akarja és maga után iramodik. Ni, ni, most már vége, igazán vége, a feje is eltűnt, csak a törzse, a dereka szalad körbe, körbe... Jaj, mi fog történni, jaj, borzasztó, most majd őt falja föl... De nem, nem... Csak szalad, a hinta, a hiuta végen, közelebb nem jön, mintha bástya volna, élő tiltó fal, amely megakadályozza, hogy kimenjen. Most már menekülő utat keresett. Feljebb pislantott. Az arcán ismét megjelent a boldog mosoly. Nem, nem, nincs semmi baj. Ott repül az angyal és fujja, fujja a trombitát. Ő is körbe száll, előbb még négy volt, amíg a hintán volt, de most már csak egy, csak egy... De hova is lettek, de hol is van ő, igen, tulajdonképpen hol is van most. Elesen figyelni kezdett. Szaggatottan lágy melódiák törtek feléje. Mintha messzire, nagyon messzire valami láthatatlan énekkar szelid, csirógató ütemeket dalolna, suttogna. Csak az volt különös, hogy időközben elhallgat, aztán megint rágyújt. Mint a verkli, a verkli! De nem az, igazán nem! Angyalok muzsikálnak, az égben van, az égben, a menyországban...

Ragyogott a szeme, boldog volt. Örömmel nézett fölfele. A mama, igen, a mama, itt kell lenni a mamának, ő olyan jó, ő olyan tökéletes volt, hogy itt kell lennie, itt a menyországban. És tényleg. Felülről lemosolyog rá, ő is nevet, ő is boldog. De most nem olyan

a kancellár, itt báró Macchio osztályfőnök képviselte.

Az osztrák bizottsági ülésnek a végén egy incidens játszódott le. Egy szociáldemokrata delegátus azzal a hírrel lépett a terembe, hogy a békét Olaszország és Törökország között már megkötötték volna. Az uraláházának egy tagja is hasonló verziót hallott. Kisült azonban hamarosan, hogy ezek a híresztelések nem származnak hivatalos forrásból. Kiderült, hogy egyfelől a mezőgazdasági termények tözsdéjén volt elterjedve ez a jelentés, másfelől, hogy egy fefelőlten magánbeszélgetésről volt szó. Mindazonáltal a delegátusok a legnagyobb érdeklődéssel vitatták meg ennek a békekötésnek az eshetőségeit, kapcsolatban a mai helyzettel.

Az osztrák delegátusok egy része ma azt kívánta, hogy a külügyi bizottság maradjon permanenciában, de azt a többség elvetette. Mások viszont az illetékes tényezőkhöz fordultak s tekintettel a nagyfontosságú külpolitikai eseményekre, azt a kívánságot fejtették ki, hogy a következő budapesti delegációs ülészeket még november elejére hívják össze. A delegátusok azt a választ kapták, ha előre nem látható események nem fordulnak elő, s terminusnak nincs akadály. Keresztényszocialista körökből azt az értesülést adták közre, hogy a legközelebbi delegációs szeszziót november negyedekére fogja egybehozni az uralkodó, aki akkor szintén Budapesten fog időzni. Az osztrák képviselőház október 22-én ül össze s úgy ez, mint az urakháza új delegátusokat választ, mert a mostaniak mandátumát már meghosszabbítani nem lehet.

A delegációk mai tanácskozásairól a következő bécsi részletes tudósításunk számol be:

A magyar delegáció.

— A hadügyi albizottság. —

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság hadügyi albizottsága ma délelőtt tíz órakor a delegációs kis teremben Zichy Ágost elnöklésével ülést tartott.

Az ülés megnyitása után az elnök közli, hogy az ülés napirendje: a közös hadügyminisztérium rendes és rendkívüli szükségleteinek, továbbá az

ránézos a bőre, mint amikor haragudott ott a koporsóban, hogy a föld alá tették. Ő is sirt, kiabált, jajveszékelt, de nem hallgattak rá. Most sima, most fehér, most megfiatalodott, olyan kis leány, mint ő, mintha magát látna a tükörben... A tükörben? Egy pillanatra elkomorodott az arca. Talán tényleg úgy van, hátha mégis a hintán ül, igen, igen, a hinta tetejét fődtek be fényes lapokkal... Nem, nem, bolond gondolat, ő az égben van, a menyországban... De hátha nem? De igen... De ő bizonyosat akar tudni, igen, igen, megcsókolja az anyját, persze, persze, megcsókolja, borzasztó, hogy ez előbb nem jutott az eszébe...

— Anyám, édes anyám!...

A kis Teresi felugrott, kitérta a karjait...

A hintát gyorsan elállították. Akik a közelben voltak, odaszaladtak a kis lányhoz. Ott feküdt a hinta padlóján. Amikor leesett, beütötte az orrát, a vér vigan szaladgált, folydogált a bohókás állatok között...

Az asszony a kis leány fejét simogatta, a vizeskendővel mosta az arcát. A kis Teresi magához tért. Még nem nyitotta föl a szemét, de a fülehez már eljutottak a jó néni szavai:

— Ugy sajnálom, úgy szerettem ezt a kis leányt. De ha gyöngye a természete és elszédül, nem használhatom semmire...

A kis lány érezte, hogy köny tódul a szemehéja alá és zokogni szeretett volna. Szegény csak egyszer járt a menyországban...

országos bizottság által hozott határozatokra adott válasznak tárgyalása.

Báró Solymossy Ödön beterjeszti az élelmezési albizottság jelentését.

Hegedüs Loránt előadó bejelenti, hogy jelentését kinyomatta és szétosztatta.

Báró Tallián Béla indítványára az általános tárgyalás megkezdése előtt az albizottság ülése zárt ülésé alakult át, amelyen a hadügyminiszter a hadseregről körülbelül ugyanazokat a felvilágosításokat adta, mint az osztrák delegáció tegnap éjjeli ülésén.

A zárt ülés után Heltai Ferenc, bár sok mondani valója lenne, különösen az 1911. évben lefolyt delegációs tárgyalások következtében, tekintettel arra, hogy a politikai szituáció, a melyet a külügyminiszter tíz nappal ezelőtt aggasztónak jelentett ki, azóta lényegesen megrosszabodott és tekintettel arra, hogy bekövetkezhetnek oly események, mikor a hadsereg komoly tények előtt fog állani, magára nézve azt a kötelezettséget vonja le, hogy elhallgassa azt a kritikát, amelyet a hadsereg vonatkozásban az általános vitában előadni szándékozott. Csupán annak a reményének ad kifejezést, hogy ha ezek a komoly események bekövetkeznek, akkor a hadseregnek minden tagja meg fogja tenni kötelességét.

Chorin Ferenc követni óhajtja Heltai példáját és tartózkodik minden kritikától, mely esetleges hibákat és gyengéket tárna föl. Összinté örömmel veszi tudomásul a hadügyminiszternek az osztrák delegációban tett nyilatkozatát, mely szerint tábori tüzéségünk földadatának minden tekintetben megfelel. Azt a reményét fejezi ki, hogy a hadsereg többi szervezete is úgy a kiképzés, mint a technikai felszerelés tekintetében kellő magaslalon áll, mert nem csekélyek azok az összegek, melyeket a monarchia mindkét állama védőerejére áldoz. Ez az összeg, egybevetve a magyar honvédség és az osztrák Landwehrt is, 725 millió korona, vagyis Ausztria és Magyarország összes állami bevételeinek 20 százaléka, leszámítva az államvasutak és az állami üzemek jövedelmét. Két körülményt óhajt fölvetni a harcoképesség szempontjából. Az egyik az ágyugyár kérdése. A tábori ágyuk csak egy osztrák arzenálban készíttetnek, mert a Skoda-cég csak acélágyukkal foglalkozik. A magyar delegációnak régi óhajtása egy másik arzenálnak Magyarországon leendő felállítására, épp úgy egy ágyugyárnak a fölállítására is. Mindezt egy Magyarországon fölállítandó arzenál iránt a kezdeményező lépések meg nem törtétek. Azt a kérdést intézi tehát a hadügyminiszterhez, hogy milyen stádiumban van ez a dolog és mikor remélhető, minthogy már a költségvetés meg van szavazva, hogy ez a kérdés perfektuáltassék.

Sándor János igazolva látja a mai kiélezett politikai helyzetben pártjának azt az eljárását, hogy nagy és nehéz küzdelemben követte azokat a vezető kormányfőfakat, akik a véderőjavaslatot keresztülvitték. Ma, amikor a helyzet ennyire éles, pártjának megnyugvása csak kétszerez lehet és biztosíthatja a kormányt arról, hogy a további nehéz küzdelemben is követni fogja pártja kormányfőfakat és a netán bekövetkező veszedelemből származó felelősséget azokra hárítja át, akik eljárásukkal megnehezítették azt, hogy a véderőjavaslatot esetleg kellő időben meg nem szavazták.

Okolicsányi László a véderőtörvény életbeléptetésével felmerülő nagy feladatok közül csak kétet kíván szóba hozni. Az első és legfontosabb valamennyi között: az altiszt kérdés. Azok a híresztelések, amelyek a múlt nyáron hadseregünk ágyúinak rossz anyagáról olvashatók voltak, egyáltalán nem nyugtalanították őt, mert tisztában volt azal, hogy a mi ágyúink anyagának minősége minden kifogáson felül áll.

Az elnök ezután öt percre felfüggesztette az ülést.

Szünet után Miklós Ödön szava teszi az alsóbb rangfokozatu tisztek, különösen a főhadnagy és kapitányi rangfokozatban levők kedvezőtlen előlépési viszonyait, majd részletesen foglalkozik az altiszt kérdésével. Az arzenál kérdéssel kapcsolatban felhívja a hadsereg vezetésének figyelmét a diósgyőri gyárra. Ajánlja a hadügyi kormányt, hogy a huszárezredek élére magyar parancsnokokat állítson.

Darvai Fülöp azt a kérdést intézi a hadügyminiszterhez, vajjon a jövőre nézve történi-e gondoskodás arról, hogy a hadbírói pálya vonzó ereje nagyobbíttassék és vajjon gondoskodva lesz-e arról, hogy ezen nehéz és felelőségteljes pályán az előléptetési viszonyok kedvezőbbek legyenek.

Issekutz Győző a következő kérdéseket intézi a hadügyminiszterhez: Minő előkészületek történtek a hadbírói tisztikar létszámszaporítását és rangviszonyait illetőleg? Történt-e gondoskodás abban az irányban, hogy a nagyobb mérvű előléptetések még ez év novemberében megkezdessenek? Az 1913. évi költségvetésben történt-e gondoskodás a szükséges létszámszaporításnak megfelelő összegben a törvényjavaslat indokolása szerint való

beillesztéséről, hogy a perrendtartásnak 1914. évben való életbeléptetése alkalmából a hadbírói felmelt létszám a magasabb rendfokozatokban is teljes legyen?

Auffenberg Lipót lovag hadügyminiszter szólaft fel ezután, hogy válaszoljon a hozzá intézett kérdésekre. Az első kérdés a magyar ágyugyára és a magyar arzenálra vonatkozott. A miniszter kijelenti, hogy hivatalbalépése óta igen rokonszenves előtte ez a kérdés nemcsak közgazdasági, de főleg katonai okokból, a kérdés megoldása azonban nemcsak tőle függ, hanem más faktoroktól is. Megjegyzi azonban, hogy az arzenál- és az ágyugyárkérdés bizonyos kapcsolatban áll egymással s reméli, hogy sikerülni fog a felmerült nehézségeket eloszlatni. A diósgyőri gyárra nézve teljesen egyetért Miklós delegátus fejtegetéseivel. A gyár teljesítőképessége minden kétségen felül áll és készítményei minden tekintetben kifogástalanok. Ezután az altszati kérdésre tér át, amelynek nagy fontosságát kivétel nélkül minden felszólaló elismerte és amelyet ő is mindenkor teljes mértékben méltányolt. A katonai perrendtartás 1914-ben lép életbe és erre nézve az előkészületek megtörténtek. A hadbírói pálya éppenséggel nem olyan kedvezőtlen ma sem, mint ahogy sokszor állítják, mert a hadbírák aránylag gyorsan bejutnak a kilenczedik rangosztályba. Végül köszönetet mond a bizottságnak azon barátságos elismerésért, amelyvel a felszólalók közül többen adóztak a hadseregnek. A bizottság meg lehet győződve — úgy mond — hogy elismerő szavai elhangzanak a két ország legtávolabbi eső vidékeire is és jótékony hatást fognak kelteni, mert azt bizonyítják, hogy bármennyire eltérő legyen nemzeti származásunk, neveltetésünk és felfogásunk, közös vezéreszavunk van: a haza jóléte és a monarchia nagyhatalmi állása. (Élénk éljenzés.)

Ezzel az általános tárgyalás véget ért.

— A határozati javaslatok. —

A hadügyi albizottság délután fél 4 órakor folytatta ülését gróf Zichy Ágost elnöklésével.

Windischgratz Lajos herceg az elhelyezési szűkebb albizottság részéről jelenti, hogy az albizottság örömmel konstataálta azt a törekvést, hogy a magyar csapatokat lehetőleg az ország határain belül helyezze el. Ezzel szemben még mindig fenállanak a régi sérelmek a különböző parancsnokságok, iskolák és egyéb katonai intézmények elhelyezése tekintetében, mert ezek többnyire Ausztriában vannak elhelyezve. E sérelem orvoslására határozati javaslatot nyújtott be. Utasítani kéri továbbá a hadügyminisztert, hogy az új aviatikai telepek felállítását a magyar korona országainak területén szorgalmazzza.

Több felszólalás után a határozati javaslatot elfogadták.

A pótlóvak beszerzésére vonatkozó határozati javaslatoknál Miklós Ödön ajánlja a határozati javaslat fentartását.

Bacsák altábornagy felszólalása után a határozati javaslatot elfogadják.

Hegedüs Loránt ismerteti a harmadik határozati javaslatot, amely a magyar iparnak a hadsereg szállítási körül való részesedésére vonatkozik. Az idevágó kérdések megvitatására egy szűkebb körű albizottság kiküldését javasolja, melynek tagjait Chorin Ferencet, Miklós Ödönt, Heltsai Ferencet, Okolicsányi Lászlót és saját személyében az előadót ajánlja.

Chorin Ferenc az előadó indítványát még azal kívánja kibővíteni, hogy a szóban levő bizottság nemcsak ideiglenesen egy alkalomra küldessék ki, hanem a delegáció ülésszakának tartamára. A tárgyalás alatt levő 4. pont részleteiről szólva utal arra, hogy a már korábban hozott határozat szerint utasított a hadügyminiszter és a tengerészet vezetője, hogy az ipari szállításokból a Magyarországot illető kvóta, ha lehet iparcikkekben, ha nem lehet, rekompenzáció útján biztosítsák. Tagadhatatlan, hogy e részben van haladás, de egészben véve még mindig nagy a károsodás. Ennél fogva azt kívánja, hogy az e részben való határozatot a delegáció ismételve meg és utasítsa a hadügyminisztert az ipari munkabéreknek Ausztriával szemben való beszámítására. De még fontosabb határozata a delegációnak az, hogy a megelőző évben kiadott ipari megrendelésekből kimutatás terjesztessék elő, hogy azokból mi jutott Magyarországnak és ha Magyarország valamely iparcikkben nem kapott megrendelést, hogyan tartsák a kompenzációt.

Mindkét kifejtett indítványt elfogadásra ajánlja. (Élénk helyeslés.)

Böthy László kereskedelmi miniszter kéri, hogy a kimutatás készítését a hadügyminiszter feladatai közé állítsa be a bizottság, bár ő maga is a kereskedelmi minisztérium egy osztálya útján szintén figyelemmel kíséri és evidenciában fogja tartani a részesedés ügyét. (Élénk helyeslés.)

Az ipari albizottságot ezután megválasztják. Hegedüs Loránt előadó ismerteti a 4. számú határozatot. A tisztképzés és tiszti létszám fontos kérdése a magyarság szempontjából nem nyújt nagyon vigasztaló képet, amennyiben tökéletlen mértékben sikerült az a törekvés, hogy a magyar ezredek magyar tisztekkel láttassanak el. Indítványozza az összes határozati javaslatok megújítását. (Helyeslés.)

Báró Tallián Béla a következő indítványt terjeszti elő: „Utasítatik a hadügyminiszter, hogy a kezelése alatt álló összes alapítványok alapító leveleit az 1913. évi közös költségvetés tárgyalásakor mutassa be az országos bizottságnak, hogy az meggyőződhessék, vajjon nem kezeltek-e olyanok is még a hadügyminiszter által, melyeknek kezelése jogszerűen a magyar kormányt illeti meg.” (Helyeslés.)

Heltsai Ferenc és Miklós Ödön felszólalása után az albizottság a 4. határozatot fentartotta a Tallián által ajánlott tördással.

Hegedüs Loránt előadó javaslatára az 5. számú határozatot, amely a vezérkari tisztek magyar nyelvismeretére vonatkozik, az albizottság fentartani javasolja.

A további javaslatok tárgyalásának befejezése után áttért az albizottság a többszükségletek tárgyalására.

Okolicsányi László hivatkozva az előző hadügyminiszterek ígéreteire, kérte, hogy a delegáció utasítsa a hadügyminisztert, hogy az újonnan szervezendő vasuti ezredet Magyarországon helyezze el.

Heltsai Ferenc felkéri a hadügyminisztert, hogy a kérdésre nézve precíz nyilatkozatot tegyen.

Auffenberg lovag közös hadügyminiszter Heltsai delegátus kérdésére a következőleg válaszolt: Egy technikai ezred egész bizonyonyal Magyarországra fog kerülni. Egy távirászczeredet hadtestek szerinti kiegészítéssel fognak szervezni és így részben Magyarországon is elhelyezni.

Sándor János és Okolicsányi László megjegyzésére Auffenberg hadügyminiszter válaszát azon irányban igazítja helyre, hogy a technikai ezred alatt a második vasutezred értendő, melyet Magyarországon fognak elhelyezni.

Heltsai Ferenc kéri az albizottságot, határozza el, hogy a hadügyminiszternek imént elhangzott nyilatkozata a bizottság jelentésébe a szóban levő tétel indokolásánál felvétsék. (Helyeslés.)

A tételt megszavazzák.

Következnek a rendes szűkségletek.

A katonai egészségügyi tételénél Darvai Fülöp szóvá teszi azt a körülményt, hogy a katonai egészségügyi tisztikar a hadseregben mostoha helyzetben van.

Auffenberg közös hadügyminiszter kijelenti, hogy a katonaeorvosok helyzete bizonyára egyenrangú a többi tisztek helyzetével.

Darvai Fülöp ragaszkodik fölfogásához.

A tételt elfogadják.

Az elnök javaslatára az albizottság a tárgyalás folytatását október 3-ának délelőtti 11 órájára halasztotta. Az ülés 6 órakor ért véget.

— A magyar bizottság munkarendje. —

A delegáció hadügyi albizottsága részéről az ipari megrendelések atvizsgálására kiküldött bizottság egyesülve az ugyanazon célt követő s a hadügyi albizottság részéről kiküldött szűkebbkörű bizottsággal, holnap délelőtt tíz órakor megalakul és megkezdí munkáját. Tizenegy órakor a hadügyi albizottság tart ülést. Kedden délelőtt tíz órakor az egyesült négy albizottság, szerdán délelőtt tíz órakor a pénzügyi albizottság, délután négy órakor a zárószámadási albizottság fog ülést tartani. Csütörtökön, e hó 10-én, lesz a legközelebbi teljes ülés.

Az osztrák delegáció.

— A külügyi bizottság. —

Az osztrák delegáció külügyi bizottsága ma dr. Baernreither elnöklésével ülést tartott, amelyen Stürgkh gróf miniszterelnök is megjelent.

A napirenden Bacquehem márki előadói jelentése áll, amelyhez a bizottságnak szeptember 26. és 27-iki üléséről szóló összefoglalt jegyzőkönyv fűződik. Elnök kéri a bizottságot, hogy az előadói jelentést, valamint a két jegyzőkönyvet vita nélkül vegye tudomásul.

Dr. Ellenbogen kifejti, hogy a bizottság legutóbbi ülései óta a külügyi helyzet olyan gyökeresen megváltozott, hogy az előadói jelentés csak Münchhausen kürtjének befagyott hangjához hasonlíthat. Indítványozza tehát, hogy újból nyissák meg a vitát és szólítsák fel a külügyminisztert, hogy jelenjék meg az ülésen és adjon fölvilágosításokat a helyzetről.

Markhl kifejti, hogy ennek az indítványnak az

lenne a következménye, hogy a bizottság kénytelen volna állandóan ülésezni. Elegendő, ha az előadót felhatalmazzák, hogy tegyen említést kiegészített jelentésében a bizottság nézetéről, hogy minden eszközzel arra kell törekedni, hogy a veszőlyeztetett béke megóvassék.

Tusar kihíhetetlennek tartja Markhl indítványát. Ha a bizottság kénytelen volna kimondani, hogy permanenciában marad, mert új események állhatnak be, ebben szóló nem lát szerencsétlenséget, hiszen olyan időben, amikor talán egész jövőnkéről van szó, a delegáció együtt maradhat.

Latour gróf és Ellenbogen felszólalása után az elnök Ellenbogen indítványa ellen foglalt állást, amire az indítványt elvetették.

Ezután Bacquehem márki előadó emelkedik szólásra és felolvassa előadói jelentését.

Az előadó jelentését rövid vita után elfogadják, mire az ülés véget ért.

— Ebéd a külügyminiszternél. —

Gróf Berchtold külügyminiszter és Berchtold grófné ma este adták első delegációs ebédjüket. Megjelentek Károlyi grófné, Berchtold grófné anyja, gróf Zichy Ágost, a magyar delegáció al-elnöke, Dobernigg, az osztrák delegáció elnöke, lovag Auffenberg hadügyminiszter, lovag Bilinski közös pénzügyminiszter, továbbá Berzeviczy, gróf Cziráky, Chorin, báró Dániel, Erdély, Laszkáry, Miklós, Sándor, báró Tallián magyar delegátusok, Bacquenem márki, Baernreither, Cingria, gróf Clam-Martinitz, báró Fuchs, br. Glanz, Koslowski, Kramars, Lang, gróf Latour, Lecher, Sustersic, Udrzall osztrák delegátusok, Zavadil, báró Macchio és gróf Wickenburg osztályfőnökök, Günther és Pessler udvari tanácsosok, Palmer osztálytanácsos és gróf Walterskirchen követségi titkár.

EGYHÁZAK.

— (Az új eperjesi püspök.) Megbízható forrásból való értesülés szerint a Vályi János halálával megüresedett eperjesi görög katolikus püspöki stallumra Mattyackó Tivadar munkácsí egyházmegyei görög kath. kanonokot fogják kinevezni.

— (A máriaremetei kegyhely ünnepe.) A Mária Remete Boldogasszony Kápolna Egyet kegytemploma fölszentelése évfordulóján, vasárnap délelőtt 10 órakor dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök fogja mondani a szentmisét fényes segédlettel.

— Az Egyetértés jubileumi emlékalbuma.

Az Egyetértés, amely negyvennyolcz évfolyamán keresztül a magyar nemzeti állam szószólója volt, örökemlékü vezérünk, a halhatatlan Kossuth Lajos szellemében, fennállásának közel félszázados évfordulójára csodaszép albummal lepi meg olvasóit. Ez az emlékalbum tíkire lesz a mai irodalomnak és művészetnek Mert benne lesz a világ ma élő minden művészenek és művésznőjének, írójának, festőjének, szobrászának, szinpadí nagyságának arcképe, még pedig mindegyiknek autogrammos ajánlásával. Lesznek azonkívül az emlékalbumban színes műmellékletek és zeneműmellékletek a világ legnagyobb élő mestereitől. Az album bolti ára 60 korona. A gyönyörű albumot összes előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük. Az album első lapján az illető előfizető neve lesz benyomtatva.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember 30-án lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujtsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Az első hadüzenet.

Auffenberg nyilatkozata. — Még nem mozgósítunk. — Négyülések a háboru ellen. — A török mozgósítás. — Atadták az ultimátumot. — Görögország megüzente a háborút. — A görög király és gróf Berchtold. — A haditervek. — A harczrakész Bulgária átlépi a határt. — Belgrádban mulatnak. — A nagyhatalmak még mindig csillapitanak. — Törökország békére kész Oroszországgal. — A kétszinü Oroszország.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 2.

Hiába a nagyhatalmak minden igyekezete, a mozgósítás visszazívását elérni a négy Balkán-államnál nem tudják. Világosan és érthetően tudtukra adták, hogy még győzelem esetén sem tőlük függ a háboru eredménye, hanem a nagyhatalmaktól és a Balkán-államok meg sem hallgatják a kétségtelenül jóindulatu figyelmeztetéseket. És pedig azért, mert nem hiszik, hogy Oroszország, a kis balkán négyes-szövetség tulajdonképpen megteremtője, nem segítené őket győzelmeik gyümölcséhez. Mert kétféle Oroszország van tulajdonképpen. Az egyik az, amelyik a békét fenn akarja tartani s a másik, amelynek hangulata azonos azzal, amely a harminczöt év előtti török-orosz háboruban átitatta az orosz lelkeket. Dolgozik a harminczöt éves török gyűlölet és a pánszláv uralmi vágy.

Fölötte kétséges tehát, hogy voltaképpen megvan-e a nagyhatalmaknak valóban az az egyöntetűség, amelynek hírével telekürtölik a világsajtót. Éppen az orosz befolyás alatt álló Szerbia viselkedése hinti el a jogos kétkedés magvait, amelyekből rövid egy héten belül bizalmatlanság, esetleg szakadás nőhet ki. Szerbia egy olyan terjedelmes provincia számára kér autonómiát, amely Skutaritól az Adriai-tengerig nyulik el. Ezzel Szerbia nem akar kevesebbet, mint kikötöt kapni az Adriai-tengeren, ami egyértelmű lenne az al, mintha a kikötön máris az orosz lobogót lengetné a szellő. Kiténik ebből a tervből is, hogy autonómia alatt voltaképpen annexiót akarnak érteni a Balkán-államok. Tízszerezsen rősen kell hát lennie a monarchiának és a nyugateurópai diplomáciának egyaránt, hogy beláthasson az orosz politika kulisszái közé.

Görögország, amelynek szintén megvan a maga aspirációi a mai napon megüzente a háborút, nyomon fogja követni Bulgária, úgy hogy a jövő héten már ugyancsak dolga lesz Abdullah pasának a török fővezérnek, hogy a küzdelmet a szárazföldön két front felé és a görög hadihaiókkal szemben fölvegye. A Balkán-államok rohannak előre a maguk útján s hiába minden szépítgetés, a hátuk mögött érzik Oroszországot, amelyet a monarchia, ha olyan nagyon is bizik benne, nemsokára a maga háta mögött fog érezni. Táviratunk van róla, hogy Oroszország szemben minden tagadással és czáfolattal igenis mozgósít a lengyel határon. Ez nem próbamozgósítás, hanem sakkbantartási művelet akar lenni. Ha Auffenberg és Berchtold miniszterek még soká bizakodnak, elkésnek a felismerésétől annak a kétszinü játéknak, amelyet az orosz diplomácia velünk üzni lát-szik. Már pedig, ha az orosz mozgósítás igaz, akkor küszöbőre értünk egy európai háborúnak, mert meg fog mezdulni Németország is

és kérdéses, hogy ennek a sürü szuronyerdőnek kiteszi-e magát a csalafinta Oroszország, amelynek Sasonovja külföldi látogatásai után tulságosan a nyeregben érzi magát.

Mai távirataink a következők:

Monarchiánk és a Balkán.

A háboru kérdése a delegációban.

Háborus vita a külügyi albizottságban.

A külügyi albizottság ma délután 4 órakor Berzeviczy Albert elnöke alatt ülést tartott, amelyen a távollévő Nagy Ferencz helyett az előadói tisztet Zsilinszky Mihály töltötte be.

Az ülés elején elnök kérdést intézett a külügyminiszter jelenlévő képviselőihez, valamint az albizottság tagjaihoz, hogy a megváltozott külpolitikai viszonyok következtében nem kívának-e valamely kérdést tenni.

Wickenburg Márk gróf külügyminiszteri osztályfőnök: A megváltozott viszonyok tekintetében a külügyminiszter a magyar delegáció hadügyi albizottságában megtette a maga nyilatkozatát. Azóta csupán egyetlen momentum állott elő, az, hogy Görögország, sőt már Törökország is elrendelte az általános mozgósítást. Változás sem az osztrák-magyar külügyi kormány, sem a többi nagyhatalmak álláspontjában nem állott be.

Sándor János: Olyan hírek keletkeznek, mintha a bolgárok és szerbek együtt operálnának és mintha Törökország választ adott volna a fegyverszállítmány átadása ügyében küldött szerb jegyzékre. Kérdi, hogy ezzel szemben nem történtek-e vagy nincsenek-e hírek arról, hogy a szerb határon átszökések történnek és hogy megtették-e ezek megakadályozására a szükséges lépések.

Wickenburg Márk gróf külügyminiszteri osztályfőnök: Az átszökések megakadályozása tulajdonképpen a belügyi kormány hatáskörébe tartozik. Egyébként a külügyminiszterium hivatalos értesítései szerint nem történtek átszökések. Ami a többi kérdéseket illeti, a miniszterium értesülései is megerősítik a Sándor delegátus által említett holnapi híreket. Ezek az események azonban nem egyebek, mint tünetek egy nagy konstrukcióból, mely a maga egészében áll a külügyi kormány elbírálása alatt és amelynek lényegén egyes tünetek nem is változtatnak. Részletekről beszélni ma igen bujós volna és csak arra utalhat, amit a külügyminiszter mondott, hogy a nagyhatalmak törekvése ma is változatlanul a béke megóvására irányul.

Lukács György: A külügyminiszter az expozéban hangsúlyozta, hogy Oroszország komolyan munkálkodik a balkáni statusquo és a béke fentartása érdekében. Tapasztalás szerint a balkáni államok mozgólódása mindaddig nem ölt komolyabb mérvet, míg ezek az államok Oroszországot nem érzik a hátuk mögött. Tekintettel a megváltozott viszonyokra és különösen a balkán államokban elrendelt mozgósításra, kérdi, hogy Oroszország magatartása valóban nem változott-e meg, mert ebben az esetben reményünk lehet a béke fentartására.

Gróf Zichy Tivadar ezt a kérdést megtoldja azzal, hogy Oroszország a galicziai határon próbamozgósítást rendez. Az ilyen próbamozgósításokról soha sem lehet tudni, mennyi belőlük a próba és

mennyi a komoly. Ezért az ilyesmi mindig megdöbent a közvéleményt. Még aggasztóbbá teszi a helyzetet, hogy a próbamozgósítást, mely nem egyéb, mint egy hadgyakorlat, éppen most, a rossz időjárás beálltával tartják meg. Erre nézve kér felvilágosításokat.

Szüllő Géza kérdi, hogy Szasszonov orosz külügyminiszter balmorali látogatása és a balkán események alakulása között nincs-e valamely okozati összefüggés?

Gróf Wickenburg Márk külügyminiszteri osztályfőnök kijelenti, hogy az orosz kormány magatartása miben sem változott és nem változott az osztrák-magyar kormány felfogása sem arra nézve, hogy Oroszország a békét ma is komolyan akarja. A mi Szasszonov látogatását illeti, erre nézve a külügyi kormánynak információja, de meggyőződése is az, hogy ez a látogatás sem változtatott az orosz kormány magatartásán, sőt csak megerősítette a nagyhatalmaknak azt az álláspontját, amely szerint a balkáni bonyodalmak békés megoldását kell keresni. A mi végül az orosz próbamozgósítást illeti, ez már hosszú idő előtt elhatározott. Annak semmivel sem tulajdonítunk nagyobb jelentőséget, mint bármely más hadgyakorlatnak.

A bizottság ezután Zsilinszky Mihály előadása mellett elfogadta általánosságban és részleteiben a plénum elé terjesztendő jelentést.

Gróf Berchtold nyilatkozata.

Bécs, október 2. Az osztrák delegáció külügyi albizottságának tagjai előtt Berchtold külügyminiszter bizalmasan a következőket mondta:

— Véleményem szerint a döntés pár nap alatt meg fog történni, úgy, hogy talán már a hét végére eldől a háboru kérdése. Ezt az időt az európai diplomácia felhasználja, hogy amit még lehet, megtegyen a háboru elhárítására és nem tartom valószínűtlennek, hogy ezek a fáradozások sikerre is vezetnek.

A magyar delegáció hadügyi albizottságának szigoruan zárt ülésén Auffenberg kijelentette, hogy a közös haderő a déli határok felé mindenkor harczképes és hadseregünket szükség esetén a legrövidebb idő alatt ütközetre képes állapotba tudjuk helyezni.

Auffenberg a hadseregről.

Bécs, október 2. A tegnap érkezett komoly hírek hatása alatt szokatlanul nagy érdeklődés kísérte az osztrák delegáció hadügyi albizottságának esti tárgyalásait. Az osztrák kormány egyenesen arra kérte a delegátusokat, hogy sietessék a tárgyalásokat és ezért tartott, hogy az albizottság késő éjjelig ülést tartott. A hangulat szinte félelmetesen izgatott volt, különösen akkor, amikor Stölze delegátus azt a nyílt kérdést intézte a hadügyminiszterhez: harczképes-e a közös hadsereg?

Auffenberg hadügyminiszter, aki mindvégig jelen volt az éjszakai ülésen, azonnal felállott és emelt hangon válaszolt a kérdésre:

— Kis technikai bajok vannak ugyan, de van két olyan kineve a közös hadseregnek, melyekben minden körülmények között meg lehet bízni: az egyik az áldozatkész, kötelecséghű és engedelmes tisztikar, a másik a páratlanul álló legénység.

A delegátusok lelkesen megtapsolták a minisztert. Az ülés után a teremben még sokáig beszélgettek a delegátusok, s azzal a benyomással távoztak, hogy a helyzet nagyon rosszra fordult, s a háboru már alig kerülhető el.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délelőtt 10 órakor ülésre jött össze. Nagy érdeklődés előzte meg ezt az ülést, mert híre jött, hogy Auffenberg közös hadügyminiszter is fel fog szólalni. Kevésével 10 óra után, több osztályfőnök kíséretében megjelent Auffenberg a Magyar Házban és felment az ülésterembe. A delegátusok valósággal ostrom alá fogták. A hadügyminiszter bizalmas körben kijelentette, hogy jelenleg még semmi nemü rendkívüli intézkedést se tettek, mert a déli hadtestek elég erősek a hirtelen közelépésre.

Nem mozgósítunk.

Bécs, október 2. A lapok jelentései szerint a hadügyminiszter a magyar delegátusok magánkérdésközléseire a tényeknek meg nem felelőnek jelentette ki a két hadtest mozgósításáról szóló híreket.

Belgrádi követünk nyilatkozata.

Egy hírlapsíró beszélgetést folytatott Ugron István belgrádi követtel, aki a helyzetről így nyilatkozott:

— Szerbiának csak bizonyos rétegei, csak bizonyos érdekcsoportjai s természetesen sorhadi katonasága, helyesebben az aktív tisztikar óhajtja a háborút. *Maga a nép, a király se nagyon, a kormány se jobban*, amde itt természetesen olyan nem nyilvános körülmények is közrehatnak, amelyek csak hatásaikban észlelhetők. A háboru remélhetőleg még messze van. A mozgósítás ugyan elrendeltetett, de ez még nem maga a háboru. Szerbiának 8—10 napra okvetlen szüksége van, hogy csapatait harcra kész állapotba helyezze és a török határig, Nis vagy Prisztina környékéig előretolja. Bulgária talán valamivel előbbre tart ezen a téren, mert a drinápolyi vilajet szomszédságában, Sumla mellett tartotta idei nagygyakorlatait és 5—6 nap kell, hogy hadmozdulatait előkészítse. Az magától értendő, hogy Törökországnak semmi oka sietni az első lövéssel. Tehát egy teljes hétre tehető a krízis, amely alatt természetesen, lehetnek apró esetepaték, összetűzések és verekedések a határon, annál is inkább, mert úgy hallom, hogy Bulgáriában forrong a néphangulat. Ó-Szerbiában ma hajnalra formális lázadás ütötte fel fejét, de ez még mindig nem a háboru; nyolcz olyan napunk van, amelyek mindegyike reményt nyújt arra, hogy a kétségtelenül roppant kioldosodott ellentétek fegyveres erő beavatkozása nélkül kiegyenlíthetők legyenek.

Szerb municzió Bruckban.

Bécs, október 2. Passzauból 18 tehervagon érkezett ma a bécsi államvasut pályaudvarára. A waggonok a Leinkauf belgrádi szállítócég címére mentek s a bolgár hadügyminisztérium rendelte meg a municziót. Innen továbbították a waggonokat, azonban *Lajta-Bruckban feltartóztatták*, mert az ottani vasuti üzletvezetés arra való utalással, hogy Szerbia és a monarchia között minden teheráruforgalom meg van szüntetve, *nem akarta továbbítani a waggonokat*. Az itteni bolgár követ e miatt holnapa interveniálni fog.

Népgyűlések a háboru ellen.

Mint értesülünk, a fővárosi VII. ker. függetlenségi kör meetinget rendez a háboru ellen, a melyre a főváros polgárságát pártkülönbség nélkül meghívja. A gyűlést esetleg már vasárnap, esetleg utána valamely legközelebbi napon tartják.

Az ellenzéki pártok nagy érdeklődéssel kísérik a háborus készülődéseket és a balkáni krízis összes fejleményeit. Politikai körökből veszszük a hírt, hogy az összes ellenzéki pártok tiltakozni fognak a háboru ellen. A legközelebbi országgyűléseket tartanak, az első ilyen népgyűlés Budapesten lesz, amelyen hangot adnak annak az országos hangulatnak, amely fentartás nélkül tiltakozás a háboru ellen.

A nagyhatalmak közreműködése.

London, október 2. Mint a Reuter-ügynökség értesül, Szasszonov orosz külügyminiszter Balmoreban folytatott tanácskozásainak eredménye a következő: Megállapították, hogy a brit és az orosz kormány a két hatalmasságot érintő összes helyi kérdésekben *harmóniában vannak* és hogy a pétervári és londoni kormányok közti viszony szilárdabb lett. Ami a Balkánt illeti, megállapítható, hogy a két kormány mindenhez hozzájárul, ami a béke fentartására irányul, hogy a többi hatalommal egyetértésben fognak eljárni, melyek szintén abból a felfogásból indulnak ki, hogy a nagyhatalmak részéről a legnagyobb súlyt arra kell helyezni, hogy a török kabinetnek semmiféle nyomás által ne nehezteljenek meg feladatát.

A magyar sajtóról.

Berlin, október 2. Nagy meglepetést keltett itteni illetékes helyen, hogy a magyar sajtó egy része Oroszország irányában ellenséges indulattal viselkedik, s meggyanúsítja az

orosz külügyi politikát, hogy külön céljai és rejtett szándékai vannak. Az orosz külügyminisztérium eljárása minden tekintetben loyális volt, s a többi nagyhatalommal tökéletesen egyirányt követ a háborus bonyodalom elhárítása céljából.

Angol vélemény.

London, október 2. A „Times“ a katonai helyzetről a következőket írja: Ausztria és Magyarország a domináló katonai tényező, amely az eseményeket saját akaratára szerint fogja alakítani. Nem valószínű, hogy a négy Balkán-állam háborura merne vállalkozni, ha Ausztria és Magyarország és Oroszország semlegességéről nem volna biztosítva. Oroszországnak békére van szüksége. Ausztriának és Magyarországnak érintetlen és erős hadseregével a végleges megoldásról sok mondani valója lesz.

A háboru felé.

A balkáni béke halódása.

Bécs, október 2. Ma délelőtt valamivel kedvezőbbben ítélték meg a nemzetközi helyzetet. Mindenünnen azt jelentik, hogy a hatalmak minden lehető el fognak követni, hogy a Balkán-háborút megakadályozzák. Londonból is ilyen hírek jöttek.

Pétervár, október 2. Szasszonov tegnap azt táviratozta ide, hogy sikerült Ausztriával és Magyarországgal megegyezésre jutnia. Ez a megegyezés úgy szól, hogy ha a porta megadja a reformokat, akkor a háborút meg fogják akadályozni, de ha megtagadná őket, akkor a hatalmak mindent el fognak követni, hogy a háborút lokalizálják.

Szófia, október 2. A „Mir“, a kormány lapja, azt írja: A béke fentartása érdekében a hatalmakra nézve az az utolsó eshetőség, ha azonnal és hathatósan közbelépnek Törökország európai birtokaiban. Ha a hatalmak azt óhajtják, hogy lehetővé tegyék a balkán-államoknak a békét és a fejlődést, akkor az Ottomán-birodalom integritásának és a szultán uralmának fentartása érdekében kell intevniálniok és meg kell teremteniök Törökország európai birtokaiban az igazi önkormányzat feltételeit. Ha ezt a hatalmak nem teszik meg, el kell készülnie lenniök a legveszélyesebb konzekvenziákra.

London, október 2. A hangulat egyenesen reménytelen. Vannak, akik kétségtelennek tartják a háborút Törökország és Bulgária között és most már csak a hatalmaktól várják, hogy ezt a két hadviselő félre fogják lokalizálni.

Pétervár, október 2. Az orosz kormány már nem bizik a háborus bonyodalom elhárításában, s az itteni külügyminisztérium a kérdésközlőknek azt a felvilágosítást adta, hogy a hatalmak közbelépése nem kecsegtet sikerrel. Ha az eddigi intervencziók a Balkán-államokban olyan rideg visszautasításra találtak, a hatalmak együttes lépése sem fog eredményre vezetni.

Páris, október 2. A hatalmak erélyes fellépésére Belgrádban és Görögországban hajlandóság mutatkozik, hogy a szerb és a görög kormány megfogadják a jó tanácsot, de mivel Szófiában teljesen a katonai körök ragadták magukhoz a vezetést és a hadsereg ég a harci vágytól, szó sem lehet róla, hogy a Balkán-államok türtőztessék magukat. Sasanov orosz külügyminiszter, aki Londonból tegnap este ide érkezett, magával hozta annak a jegyzéknek tervezetét, amelyet sir Edward Grey angol külügyminiszterrel együttesen főbb pontjaiban kidolgozott s amelyet a hatalmaknak elfogadásra fog ajánlani, hogy Konstantinápolyban és a Balkán-államok fővárosaiban nyújtassák át diplomáciai képviselőik útján. A jegyzéket itt fogják véglegesen megszövegezni, mihelyt a német birodalmi kancellár és az osztrák-magyar közös külügyminisztérium hozzájárult.

Törökország hangulata.

Konstantinápoly, október 2. A Fekete-tenger kikötőiben lévő összes ottomán kereskedelmi hajókat utasították, hogy azonnal térjenek vissza Konstantinápolyba. A kikötői prefektúra lajstromoztatja az összes görög gőzszázadokat.

Konstantinápoly, október 2. A miniszteri tanácskozás elhatározta, hogy a mozgósításról értesíteni fogja a nagyhatalmakat s ki fogja fejteni, hogy csak védekező karaktere van. A porta békés szándékát hangoztatja s azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a nagyhatalmak a maguk részéről mindent meg fognak tenni, hogy a békét biztosítsák. Törökország el van határozva, hogy minden támadást vissza fog utasítani. A miniszteri tanácskozáson a minisztereken kívül a szárazföldi és tengerészeti vezérkari főnök és Abdulla basa főfelügyelő is részt vett. A miniszteri tanácskozás közben a tegnap megérkezett angol nagykövet két óra hosszán tanácskozott a külügyminiszterrel. A portán nagy élénkség volt, amely az utazán várakozó közönséget is elragadta. A város a mozgósítás hírére érdeklődéssel, de nyugodtan fogadta. A kormányban az élőbb árnyalatot a nagyvezér és a hadügyminiszter képviseli. A külügyminiszter még tegnap is kijelentette, hogy a béke még mindig lehetséges. A miniszteri tanácskozás elhatározta, hogy a szerb ultimátumot a hadsereg szállítása dolgában visszautasítja. A kormány elhatározta továbbá, hogy ötvenöt görög kereskedelmi gőzösnök nem engedi meg a Dardanellákon való átmenetelt.

Fiume, október 2. Délután megérkezett a Skodra gőzös és Zagabria parancsnok elmondotta, hogy Szkutari környékén a közbiztonsági viszonyok sok kívánni valót hagynak fenn. A keresztény lakosság aggodalma nőtön nő. Igen sok keresztény elmenekült. Skodra gőzös is hozott 17 menekültöt, akik közül 12 Gravozában partraszállt. A többi öt osztrák alattvaló, akik két évig voltak Szkutariiban és Fiumén át folytatják útjukat hazafelé. A mozgalmas idők érdekes epizódjait mondta el a parancsnok. Így többek között elbeszélte, hogy Szkutari mellett a török katonaság és a felkelők között valóságos csaták folynak. Az Európa szálló erkélyéről végig nézte és izgalommal tapasztalta, hogy a rendes csapatok 5—400 halott és sebesült hátrahagyásával vonulnak vissza. A szkutarii török térparancsnok csapatmegerősítést kért.

Konstantinápoly, október 2. A „Yeni Gazette“ jelenti, hogy a porta elhatározta, hogy egyelőre megmarad védelmi állásban.

Konstantinápoly, október 2. Riza basa, a Dardanellák parancsnoka ide visszatért.

A török mozgósítás.

Konstantinápoly, október 2. A porta elhatározta, hogy az összes Balkán-államokhoz jegyzéket intéz, amelyben kijelenti, hogy Törökországnak semmiféle agresszív szándéka nincs, a Balkán-államokban elrendelt mozgósítások következtében azonban kénytelen általános mozgósítással felelni, hogy megvédelmezze saját érdekeit. Hasonló jegyzéket intéz a porta a nagyhatalmakhoz is. Ebben a jegyzékben kijelenti a porta, hogy a legutóbbi eseményekért Törökország elhárít magáról minden felelősséget.

Konstantinápoly, október 2. Mindenfelől érkeznek jelentések a II. osztályu redifek és a tartalékosok behívásáról. A hadosztályparancsnokok parancsot kaptak, hogy egészítsék ki a redifhadosztályokat. Egy hónapon belül minden zászlóalj legénységi létszámát kiegészítik 800 főre. Az elbasszani hadosztály, melyet szintén mozgósítottak, legközelebb elindul Szkutariiba.

Franciaországból ma megérkezett egy, a hadsereg számára rendelt aeroplán, amelylyel Törökország repülőgépeinek száma hétre szaporodott.

Konstantinápoly, október 2. Törökország Macedóniában minden intézkedést megtett, hogy a bolgárok esetleges támadásával szemben biztosítsa magát. Macedóniába háromszázezer főnyi sereget vontak össze. Három aeroplánt a határra küldtek.

Orosz mozgósítás.

Lember, október 2. Vjek Novi varsói tudósítója az Orosz-Lengyelországban elrendelt mozgósításról a következőket jelenti: *Ejjel-nappal jönnek-mennek a tartalékosok* a katorai bizottság elé. A mozgósítás nagyjában már végre van hajtva. A vezérkari főhadiszálláson azt

mondják, hogy a próamozgósítás után egész Orosz-Lengyeországon általános mozgósítás lesz. A pétervári hadügyi kormány mozgósítási osztályának parancsnoka Varsóba érkezett.

London, október 2. Sasszonow orosz külügy-miniszter Párisba utazott.

Meddig tart a háború.

Pétervár, október 2. Illetékes helyen néhány napon belül várják a háború kitörését, de az a vélemény, hogy az egész hadjárat csak rövid ideig, legfeljebb egy hónapig fog tartani, mert az első összeütközések után a nagyhatalmak minden módon meg fogják akadályozni a további vérontásokat. Az osztrák-magyar monarchia és Oroszország között teljes az egyetértés s egyöntetű lesz az állásfoglalás a Balkán-válságot illetően. Épp úgy kétségen felül áll az is, hogy a többi nagyhatalom semleges fog maradni.

Átadták az ultimátumot.

Szófia, október 2. Hir szerint a négy szövetséges állam tegnap délután három órakor a portának ultimátumot adatott át, amelyben autonómiát követelnek Macedónia, Drinápoly, O-Szerbia, a szandzsák, Epirusz és Tesszália számára s erre a portának negyvennyolcz órai határidőt szabnak. Az állami bankok mindenkinek, aki a katonasághoz bevonul, bizonyos hitelt nyitnak. Az iskolák két nap óta zárva vannak.

A hadüzenet.

Belgrád, október 2. Holnap katonai tanácskozás lesz. Hir szerint a kormány Törökországnak formászerűen meg fogja üzeni a háborút.

London, október 2. Egy itteni Szlavofil egyesület azt az értesítést kapta, hogy ha egyáltalában lesz háború, az holnap este fog kitörni.

Görögország megüzente a háborút.

Korfu, október 1. Görögország megüzente Törökországnak a háborút.

Korfu, október 2. A Geier német cirkáló ma ideérkezett. Szikra-táviró útján értesült, hogy a görögök tegnap este hadat üzentek Törökországnak.

Bulgária harcra kész.

Szófia, október 2. Ma királyi ukáz jelent meg, amely megtiltja, hogy a délkeleti határon át gabonát, lisztet és takarmányt exportáljanak.

Szófia, október 2. Mikor a tegnapi tüntetések során a tüntetők megjelentek a miniszterelnökség épülete előtt, Nikiforoff hadügyminiszter megjelent az ablaknál és beszédet intézett a tömeghez, kijelentvén, hogy a kormány teljesíteni fogja kötelességét a legvégső határig, de kéri, hogy engedjék nyugodtan dolgozni. Szavait nagy lelkesedéssel fogadták. A görög követ lement az utcára a tüntetők közé. Számos beszéd hangzott el. Egy zenekar a balkáni nemzetek himnuszát játszotta.

Konstantinápoly, október 2. Az összes bolgár hajók parancsot kaptak, hogy Bulgáriába visszatérjenek.

Szófia, október 2. A katonai iskola utolsó osztályának növendékeit alhadnagyokká, az utolsó előtti osztály növendékeit altisztekké nevezték ki.

A macedón-drinápolyi társulatok végrehajtó bizottsága tegnap tüntetéseket rendezett. A tömeg a szerb és görög, továbbá az angol és orosz követségek elé vonult, ahol beszédek tartottak. A macedón-drinápolyi társulatok egy önkéntes légió szervezését kezdeményezték, mely valószínűleg 20,000-nél több tagot fog számlálni.

Gurul az orosz pénz.

Szófia, október 2. Az egész lakosság fegyverben van. A hivatalok már tegnap zártak voltak a bankok be voltak zárva, a kávéházakban még pinczerek sem voltak, mert valamennyit behívták. A kedv komoly, de nyugodt.

Szófia, október 2. A szobranjet október 5-ére hívták össze rendkívüli ülésre, hogy az országban proklamált ostromállapotot szanckionálja és a mozgósítás által szükségessé vált rendkívüli kiadásokat megszavazza.

Prága, október 2. A szerb és bolgár diákok ma visszatértek hazájukba.

Bukarest, október 2. (Román távirati ügynökség.) Svistov dunaparti bolgár helységben, amely Zimnicea román kikötővel fekszik átellenben, a bolgárok tüntetéseket rendeznek a háború mellett. E miatt Svistovból az ott lakó törökök román területre menekülnek.

Átlépték a határt.

Konstantinápoly, október 2. A Moniteur Orientale jelenti mai számában:

A bolgár csapatok átlépték a határt. Hivatalosan még nincs megerősítve ez a hír.

Bécs, október 2. Egy szó sem igaz abból, hogy bolgár csapatok már átlépték a török határt. Képtelenség az egész híresztelés, éppen úgy az is, hogy az ultimátum már elment Törökországnak és a hadüzenet minden forma szerint bekövetkezett. Logikusan nem is lehet ilyesmire gondolni mindaddig, míg a mozgósító államok be nem fejezték a mobilizálást. Tényleg ma Szófiából hivatalos jelentés jött, hogy a bolgár kormány kerülni akar minden összeütközést a határon és utasította is a natárminti hatóságokat, hogy lehetőleg akadályozzanak meg minden incidenset, míg a mozgósítás nincs befejezve.

Leikes hangulat Görögországban.

A fővezér esküje.

Athén, október 2. A hivatalos lap a hadsereg és a flotta parancsnoki állásaira vonatkozó kinevezéseket közöl. A trónörökös Venizelosz miniszterelnök és a szent szinódus jelenlétében letette a főtábornoki esküt.

Bécs, október 2. Öt görög tiszt volt idevezényelve egyes katonai intézmények tanulmányozására. A görög tiszték ma távirati rendeletet kaptak, hogy térjenek haza s ma este már el is utaztak.

Konstantinápoly, október 2. Gryparisz görög követ ma délelőtt megjelent Noradunghian külügyminiszternél és tiltakozott a portának tilalma ellen, hogy a görög hajóknak a Dardanellák áthajózására ne szolgáltatassanak ki kereskedelmi utleveleket.

A görög király utja.

Bécs, október 2. Ferencz József király ma délelőtt a Brisztoll-szállóban meglátogatta a görög királyt és háromnegyed óráig maradt nála. A görög király délből viszonzta a látogatást.

Bécs, október 2. Gróf Berchtold közös külügyminiszter ma délután a Bristol-fogadóban látogatást tett György görög királynál. A külügyminiszter ötnegyedóra hosszat tanácskozott a királlyal, aki valószínűleg csak szombaton utazik el, mert addig nincs kedvező hajóösszeköttetés Athén felé.

Szerbia intézkedései.

Belgrád, október 2. György herceg több barátjának a következő táviratot küldte:

Végtelenül örülök, hogy hazánk végre tettekre határozta el magát. Hozzátok sietek, hogy mint közkatona a harcban résztvegyek.

Belgrád, október 2. György királyi herceg tegnap este ide visszaérkezett.

Belgrád, október 2. Több határhelységben véres összeütközés volt a szerb lakosság és török csendőre között. A szerbek török őrházakat és hidakat elpusztítottak.

Belgrád, október 2. Az összes vasutvonalakon berendezték a katonai szolgálatot. Szakadatlanul katonavonatok mennek a határra. Személykocsiban nagy hiány van és a katonák nagy részét sertésszállító kocsikban helyezik el.

Konstantinápoly, október 2. A szerb követ kormányának rendelete következtében már ma hazautazott.

Belgrád, október 2. A gazdasági és üzleti forgalom megbénult. A gyárak és nagy ipartelepek ma kifizették munkásaikat s beszüntették az üzemet.

Bécs, október 2. A bécsi egyetemen beiratkozott szerb diákok ma este 10 óra 20 perckor az államvasutal hazautaztak Belgrádba.

Belgrád, október 2. A szerb orvostanhallgató-

nők, akik mindenfelől hazatértek, holnapra gyűlést hívtak össze, amelyen a szerb nőekkel meg akarják alakítani a harcztéri egészségügyi szolgálatot. Az a tervük, hogy a harcztéren külön női egészségügyi szervezetet létesítsenek, amely a katon orvosokat és a tábortól kórházakat támogatja.

Pancsova, október 2. A Duna mentén a szerb partokon szerb katonaság, főleg tüzérség van föllállítva. Semendriánál nagyobb katonai összpontosítás van. Belgrádban magyarországi utasok csak utlevéllel léphetnek partra; eddig mindkét állam polgárai utlevél nélkül közlekedhettek.

Zimony, október 2. Péter király ma automobilon bejárta Belgrád környékét és szemlét tartott egyes csapatok fölött. Sándor trónörökös György herceggel ma automobilon sétakocsizást tett a városban. Az automobilt György herceg vezette. A közönség élénken üdvözölte a két herceget.

Szerbia 124 milliója.

Belgrád, október 2. A városban már csak egy hadosztály maradt, a többi csapatot a katonai vonatok elszállították észak felé.

Tegnap éjjel a minisztertanács megszervezte azt a jegyzéket, amelyet a Balkán-államok a török kormányhoz fognak intézni. Hangja nagyon erőves és három nap alatt követel választ, de még nem ultimátum, az ultimátum csak ezután fog következni. Ugron István osztrák-magyar követ ma meglátogatta Pasic miniszterelnököt, délből pedig a kormány ismét minisztertanácsra ült össze. Pasic pénzügyminiszter azt mondta a hírlapíróknak, hogy Szerbia 124 millió dinár készpénz fölött rendelkezik, ez a hadi kincs.

Törökország felé minden vasuti közlekedés megszűnt.

Pasic Magyarországról.

Belgrád, október 2. Pasic szerb miniszterelnök a Neue Freie Presse munkatársa előtt a következőképp nyilatkozott:

— Reméljük, hogy ha Törökország nem teljesíti Szerbia kérését, akkor egész Európa a keresztény Balkán-államok oldalára áll, annál is inkább, mert ezek nem területi hódítások miatt kezdték meg akciójukat. De különösen elvárjuk ezt Ausztria-Magyarországtól, melynek érdekeit egy Balkán-állam sem veszélyeztetik. Reméljük, hogy Ausztria-Magyarország, mely elsőnek vetette föl a reform kérdését és ezzel megszerezte a Balkán szimpátiáját, most nem fog nehézségeket okozni nekünk, hanem jóindulatulag támogatni fogja jogos kívánságainkat. Ebben az esetben Magyarország megszerzi magának a Balkán-népek tartós szimpátiáját és hálára kötelezi őket.

Sok a váltó.

Zimony, október 2. A kormány kénytelen lesz az általános moratóriumot elrendelni, mert csak tegnap délután is 343 váltóátvétel történt Belgrádban, mivel az adósok és a kezesek katonáknak vonultak be és nem tarthatták be a fizetési határidőt. Egész kaosz támadt a váltóforgalomban.

Szerb lovasság bolgár földön.

Bécs, október 2. A „Südslavische Correspondenz“-nek jelentik Zimonyból: Egy szerb lovasszereg különvonaton ment Bulgáriába, mert az az utasítása, hogy Szófián át siessen a határra, ahol a bolgár csapatokkal együtt fog harcolni.

Elkobzott török munició.

Zimony, október 2. A belgrádi vasutállomáson 15 vagon löszert elkoboztak, amelyet Franciaországból küldtek Törökországnak. Egy vagonban a hadiszerek között három repülőgép is van.

Hírek Montenegroból.

Cettinje, október 2. A „Glas Crnogorka“ című hivatalos lap külön kiadásában az egész hadsereg mozgósítását a szüntelen határincidensekkel és ottomán csapatoknak a montenegrói határ mentén való összpontosításával okolja meg. Ez a fontos lépés — ugymond a hivatalos lap — a mostani komoly viszonyok között eszköze hazánk és állami érdekeink védelmének. A mozgósításra vonatkozó

elhatározást és megokolást a montenegrói kormány ma közölte a nagyhatalmakkal.

Cettinje, október 2. A montenegrói csapatok vezérévé Mirko herceget tették meg.

Cettinje, október 2. A montenegrói kormány memorandumot fog küldeni a berlini szignatarius hatalmakhoz, amelyben felsorolja mindazokat a tulkapásokat és határsértéseket, amelyeket Törökország Montenegró ellen elkövetett. A memorandum kiemei, hogy még most sem szabályozták a török—montenegrói határt, bár az méltányos lett volna. Azzal végződik a memorandum, hogy ha a nagyhatalmak nem teszik lehetővé a jogos követelések teljesülését, akkor Montenegro is kénytelen lesz a körülmények kényszerítő nyomása alatt minden erejével védelmezni jogait.

Románia.

Bukarest október 2. A vereszkü vezérkari főnök tegnap Szinájában volt s jelentést tett a királynak arról, hogy a balkáni események milyen katonai intézkedéseket tesznek szükségessé. Elhatározták, hogy nagy hadgyakorlatot rendelnek el, de mozgósítani nem fognak. Ebből azt következtetik, hogy a háború veszedelme nem oly nagy, mint általában hiszik.

Bukarest, október 2. Károly király Carp-ot, a konzervatívok vezérét magához hívatta. A minisztertanácsban csupán a defenzív intézkedéseket beszélték meg. Tegnap már sok csapatot küldtek az orosz és bolgár határra.

A budapesti konzulátusok.

A román, szerb, bolgár és török konzulátusok budapesti irodáiban igen keveset tudnak, saját kijelentésük szerint ugyszólván csak a napilapok híradásából vannak a legújabb eseményekről értesülve. Ami a titkolódzást illeti, az ezuttal csaknem tökéletes. Semmit sem mondani, sőt ami ennél bizonyára több — semmit sem sejtetni — ez a tendencia dominál az összes balkáni konzulátusokon.

A bolgár konzulátuson minden titoktartás fentartása mellett is kijelentették tudósítónknak, hogy a konstantinápoly—budapesti távirati összeköttetés megszakadásáról hivatalos információik nincsenek. Nem tudnak róla, hogy Bulgáriát bármilyen ellenséges, vagy rosszhiszemű tendenzia vezérelte volna Törökország Európával való érintkezésének megakadályozását illetően.

A török konzulátuson azt a határozott kijelentést tették, hogy a konzulátus szigorú parancsot kapott Törökországból, a legteljesebb titoktartásnak az egész vonalon való érvényesülésére vonatkozólag.

Nem mondhatunk semmit, — jelentették ki tudósítónknak — mert minden fejtegetésbe, minden magyarázatba való belebocsátkozásunk, olyan kombinációk keletkezésére adhatna alkalmat, melyek a jelen bonyolult helyzetben igen káros politikai és közgazdasági következményeket vonhatnának maguk után. Ma valamelyik lap azt írja, hogy beszélgetést folytatott, Fahreddán bey főkonzulunkkal. Ki kell azonban jelentenünk, hogy ez az interjú egész terjedelmében ellenkezik a valósággal, mert mi semmiféle kijelentést, semmiféle nyilatkozatot sem nem tettünk, sem nem fogunk tenni.

Táviró-telefon — posta és vasút.

Arca a hirre, hogy Szerbiával, valamint Bulgáriával megszakadt táviró- és telefonösszeköttetésünk. Henney Vilmos posta- és táviró-főigazgató a következőket közölte:

Tegnap megszakadt a Budapest—Belgrád közötti táviró- és telefonösszeköttetés, a Budapest—Belgrád közötti táviró-, valamint a Budapest—Konstantinápoly közötti táviró-összeköttetés. Kétségtelen, hogy a nemzetközi telefon-egyezmény értelmében minden országnak jogában áll magasabb államcélök érdekében megszakítani telefon- és táviróösszeköttetését, azzal a megszorítással azonban, hogy a határozatát az érdekelt államokkal közölni tartozik. A notifikációs ilyen esetekben kötelező, annál meglehetőbb, hogy most semmiféle hivatalos jelentés nem érkezett. Tegnap óta ezekben az állapotokban máris változás állott be: a Budapest—Belgrád közötti telefonösszeköttetés ma már meg van, a távirati vonal azonban még nem működik. A baj Belgrád és Zimony között van, s így a táviratok ma még csak kerülő úton érkezhettek. Egészen bizonyos, hogy itt semmi rosszhiszemű rongálásról nem lehet szó, sőt nagyon valószínű, hogy az egész fennakadást bizonyos defektusok idézték elő, melyek bizonyos összefüggésben a legújabb balkán-szitu-

ációval. A budapest—konstantinápolyi táviróvonalnál azonban egészen másképpen áll az eset. Az összeköttetés valószínűleg Bulgáriában szakadt meg, s valószínű, hogy tervszerűen szakadt meg. Erről azonban, haugsulyozom, hivatalos értesülésünk nincsen. Mivel azonban a bolgároknak kétségtelenül érdekük, hogy Törökország ilyképpen el legyen zárva az Európával való érintkezéstől, valószínű, hogy a vonalzavar bolgár területen állott elő. A bolgárok ezzel szemben azt állítják, hogy az összeköttetés megszakadásának török területen vannak az okai, a törökök viszont Bulgáriát gyanúsítják ugyanezzel. Mi, a magunk részéről — mondotta Henney főigazgató — három hivatalos táviratot adtunk fel ma, egyet Belgrádba, egyet Szófiába, egyet pedig Konstantinápolyba. Ezekre a táviratokra mindmostanáig válaszok nem érkeztek.

Zimony, október 2. A balkáni államokból a posta nem érkezett meg.

A Máv. igazgatóságától eredő értesülés szerint a szerb kir. államvasutak a gyors- és teheráru-forgalmat rendkívüli forgalmi viszonyok következtében összes vonalaikon október 1-től további rendelkezésig megszüntették; továbbá a bolgár államvasutak összes vonalain a gyors- és teheráru-forgalmat ugyancsak október 1-től további intézkedésig megszüntették.

Fiume, október 2. Az Ungaro-Kroata igazgatóság közli, hogy Obotti és Szkutari és a montenegrói kikötők között minden közlekedés megszűnt. Ennek folytán a társaság az Obotti, Plavnica, Rjeka és Virbazar kikötőkbe szánt áruk felvételét felfüggeszteni volt kénytelen és csak az albániai Szkutariba szánt árukat veszi föl.

Fiume, október 2. Az Ungaro-Kroata obottii vonalán beszüntetett forgalom okául az igazgatóság azt adja elő, hogy az Obotti felé közlekedő Skodra gőzös parancsnoka vasárnap Dulcignóból táviratban figyelmeztette az igazgatóságot, hogy Szkutarin túl ne fogadjanak el árut, mert hiteles értesülései vannak, hogy a törökök az árukat hadi dugárúnak minősítik. Ennek tulajdonítandó a jelzett vonalon a forgalomnak beszüntetése.

Törökország az olaszokkal békét köt.

Konstantinápoly, október 2. A török kormány abban az esetben, ha a háború elkerülhetetlen volna, haladéktalanul békét fog kötni Olaszországgal.

Páris, október 2. Ma egészen komoly forrásból híre terjedt, de nem sok hitelt talált, hogy a török-olasz békétárgyalások eredményre vezettek. Most a hír kézzelfoghatóbb formát öltött. Ma délután a török nagykövetség kijelentette, hogy hivatalos jelentés ugyan még nem érkezett a békétárgyalásokról, de van egy magánjelentés, amely úgy szól, hogy a békétárgyalások Resid basa közreműködésével olyan stádiumba jutottak, hogy már a legrövidebb idő alatt egészen biztosan megegyezésre fognak vezetni.

Az itteni olasz nagykövetség azt mondják, hogy semmiféle hírt nem kaptak a békétárgyalások eredményéről.

Legujabb.

Páris, október 2. Több helybeli lap egy távirati ügynökségtől átvette azt a hírt, hogy Törökország a nagyhatalmakkal egy nemzetközi értekezlet egybehívása iránt megbeszélést folytat.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND: Naptár. Csütörtök, október 3. — Róm. kath.: Kandid vt. — Prot.: Káldor. — Görög-orosz: szeptember 20. Euszták vt. — Zsidó: Tisri 22. — A nap két reggel 6 óra 2 perczkor, nyugszik délután 5 óra 35 perczkor. — A hold két ese 9 óra 36 perczkor, nyugszik délután 2 óraker.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad a belügyminiszteriumban délután 5 óraker.

Az igazságügyminiszter fogad délelőn 12 óraker.

A honvédelmi miniszter fogad délelőn 10 óraker.

A kereskedelemügyi államtitkár fogad délelőn 12—2-ig.

Japánkiállítás a Teréz-körút 7. szám alatt lévő földszinti termekben. Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, kedd kivételével, 40 fillér.

Nyitvaleő múzeumok: Nemzeti Múzeum állattára 9—2-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Ernst Múzeum 10—1-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszermuzeum 9—7-ig.

Családi tanácskozás a királlyal.

Izabella Mária főhercegnő szenzációs válási ügyével kapcsolatban Münchenből még a következő részleteket jelentik: Ferencz József király kísérlete, hogy Izabella Mária főhercegnő és férje, György bajor herceg (királyunk unokája) között a békét helyreállítsa, úgy látszik, eredménytelen maradt és Izabella főhercegnő aligha fog már visszatérni férjéhez Münchenbe. A király a főhercegnőnek megmondási időt adott, de ez már aligha fog változtatni a főhercegnő elhatározásán. A családi viszálynak állítólag a főhercegnő szeszélyessége az oka. Határozottan tagadják azt, mintha a főhercegnőt kényszerítették volna a házasságra. Izabella főhercegnő nem olyan nő, aki engedett volna a kényszernek. A nászuton a fiatal pár igen jól megfért egymással, csak Münchenben kezdte aztán a fiatal asszony magát boldogtalannak érezni. Noha a bajor udvar igen szívélyesen fogadta, mégis gyakran kijelentette, hogy „állandóan hideg borzadály veszi körül”. A müncheni levegőt idegeire „nagyon nyomasztónak” találta a főhercegnő. Elutazása okairól egyebeket nem mondott a főhercegnő. Eleinte nem is akart a főhercegnő a férjétől végleg elválni, csak Münchenről nem akart tudni. Végül kijelentette, hogy inkább elválna férjétől, semhogy Münchenbe még egyszer visszatérjen. Egyébként — bécsi jelentés szerint — a schönbrunni kastélyban családi tanácskozások vannak, tegnap Frigyes főherceg és Izabella főhercegnő iszony járt a királlyal és fél óra hosszat tartott a családi konferencia, ma Gizella bajor hercegné, a király leánya érkezett meg, hogy megbeszélje atyjával a családi bajok elsimítását. Gizella hercegnőnek a schönbrunni kastélyban fentartott lakosztálya van, s alig jött meg, jelentették a királynak, aki átment leányához. Erzsébet főhercegnő, gróf Seefried Ottó felesége a párisban várta anyját, amikor aztán Ferencz József király átjött a kastély vendégszárnyába, a grófné magára hagyta a királyt Gizella főhercegnővel. Kétségtelen, hogy most már lesz döntés György bajor herceg és Izabella főhercegnő házasságának ügyében.

— **Cuvaj fenyeget.** Zágrábból jelentik: A Horvát-szlavon orvosegyesület legutóbbi havi ülésében határozati javaslatot fogadott el, melyben állást foglal a Jukics-per pszichiatrikus szakfőriak véleménye ellen. Cuvaj kir. biztos most a nevezett egyesülethez átiratot intézett, melyben ezen határozati javaslatra utalva kifejti, hogy az orvosegyesület határozatával meg nem engedett kritikát gyakorolt és az egyesületi szabályok 1. §-a ellen vét, mely pontosan körülírja az orvosegyesület célját és feladatát, úgy hogy az egylet ezen határozattal túllépte hatáskörét. Különbben is a határozat tendenciája átlátszó és abban áll, hogy a tények elferditésével a kartársakat a szakfőriak elleni megvetésre izgassa a bíróság előtt tett vallomásaik miatt. Mindez elegendő volna, hogy az orvosegyesületet az 1852. november 24-iki császári pátens alapján a tartományi kormány, mint legfelsőbb felügyelő-hatóság, fölösszassa. Erről azonban az idő szerint eltekinthetnek, mert ez az alapszabálymegtéréseknek első esete és mert tekintettel vannak az egyesület számos külföldi tekintélyes tagjára. Anélkül, hogy prejudikálni akarna azon alkalmazottak elleni eljárásra, akik a nevezett határozat létrejötte körül közreműködésükkel hivatalos kötelességük ellen vétettek, legkomolyabban figyelmezteti az orvosegyesületet, hogy az alapszabályok ujlagos hasonló megsértése esetében föltétlenül és minden más tekintet nélkül az orvosegyesület fölösszlatását fogja elrendelni.

— **Haldoklik a régensherceg.** Münchenből táviratozzák: A régensherceg udvari orvosát ma hirtelen Berchtesgadenbe hívták és erre a fővárosban nyugtalanító hírek terjedtek el Luitpold herceg állapotáról. Az udvarnál nem tagadják, hogy az agg régensherceg rosszabbul van, sűrűn elveszti eszméletét s néha napközben órákra elszenderedik. A marasszus olyan nagyfokú, hogy a halál végelgyengülés következtében bármikor bekövetkezhetik.

— **Házasság.** Salamon Géza, Szepesmegye volt főispánja eljegyezte Bethlen Ilona grófnét, gróf Bethlen András volt földművelésügyi miniszter leányát. Rados Móricz, az „Abony” cz. politikai újság szerkesztő-tulajdonosa Abonyból eljegyezte Jeremiás Jankovics, Jeremiás II. földbirtokos és szeszgyáros leányát Kaponyban.

— **Ticketcalás az Országos Kaszinóban.** Az Országos Kaszinó tagjai rendszeresen játszanak a lövészenyén és erre a célra a Kaszinó felfogadta Macher Miklós 16 éves suhancot. A fiúnak nem volt más dolga, csak a tippeket a pénzzel együtt elvinni Löwi Adolf bookmakerhez és a kiállított tikketeket átadni az uraknak. Így játszott B. nyugalmazott miniszteri tanácsos is. Minden nap 500 koronát küldött a bookmakerhez, de eddig még egyszer se nyert. Most, a tizedik napon sikerült végre neki is egy jó halmozást összeállítani. A lovak bejöttek, a miniszteri tanácsosnak hétszeres pénzt, 3500 koronát kellett volna kapnia. Elküldte a fiút, de ez csak 350 koronát hozott. Azt hitte, hogy tévedés történt, de az irodában felvilágosították, hogy a befizetés csak 50 korona volt, a cédulára, tikketre a másik nullát valaki ráhamisította. Azonnal vallatóra fogták Macher Miklós kaszinói szolgát. A fiu azonban hallani sem akart a hamisításról, sőt azzal védekezett, hogy neki nincs szüksége erre, mert három ezer korona megtakarított pénze van. A miniszteri tanácsos látva, hogy ő nem tud a bünnös nyomára jutni, a rendőrséghez fordult, ahol ismeretlen tettes ellen bünvádi feljelentést tett család és okirathamisítás címén. A detektívek hamarosan kiderítették az igazságot. A fiu beismerte bűnét, Bevallotta, hogy a családot ő követte el. Vallomásaiban elmondotta, hogy azért vetemedett a hamisításra, mert látta, hogy az urak mindig csak fogadnak, de soha sem nyernek. Ugy gondolkodott, hogy manipulációja nem tudódhat ki, mert a fogadások ugyanis mind elvesznek. A tíz nap alatt a rábízott 5000 koronából 4500 koronát tartott meg magának. Ebből 3000 a takarékpénztárban van, a hiányzó összeget pedig elköltötte. A miniszteri tanácsos visszavonta vádját és így Macher Miklós megmenekült a börtönbüntetéstől. A Kaszinó azonban természetesen nyomban elbocsátotta szolgálatából.

— **Haertel alezredes — büntetése.** A munkácsi eset szomorú hőse, az annyit emlegetett Haertel Adolf alezredes, hiába tartotta magát olyan szigorúan az elavult katonai paragrafusokhoz, most végre meggyűlt a baja a katonai hatósággal. Tegnap ült fölőtte törvényt a hadbíró, a vád súlyos. Hatalmas katonai bünnel, szolgálati titok elárulásával vádolva állott a magasrangú generálisokból összeállított bíróság előtt Haertel alezredes. A vád az, hogy: Haertel Adolf alezredes a rapporton, tehát szolgálat közben történetek, odahaza elmondta a családjának, az pedig nyilvánosságra hozta. — Haertel már szombaton este érkezett meg Munkácsról Budapestre. Fianál, dr. Rácz János árvászeki ülnöknél lakott itt a Soroksári-ut 8—10. szám alatt. Hétfőn reggel felment a Színház-utca 5—7. szám alatt levő hadtestparancsnoksági palotába, ahol délelőtt tíz órakor ült össze a két tábornokból és két ezredestől álló bíróság, mely az alezredes felelősségére vonta. A bíróság előbb Boroevics Szvetozár altábornagy, kassai hadtestparancsnokot, majd báró Henneberg ezredest hallgatta ki. Ezután felolvastatta azokat a hírlapi cikkeket. Csak ezután hallgatták meg Haertel alezredes védekezését. A tárgyalás teljes három óra hosszat tartott s csak délután két óra tájban ért véget. Ekkor elbocsátották az alezredest, aki a tegnapi délutánt még itt töltötte a fővárosban s ma reggel a lawoznei gyorsvonattal utazott vissza Munkácsra. Nyomban a tanúk és a vádlott távozása után, határozathozatalra ült össze a bíróság. Határozatát írásba foglalta és megküldötte a kabinetirodának legfelsőbb jóváhagyás céljából. A jóváhagyásig a határozat szigorú titok. Hír szerint a határozatban fölmentették ugyan Haertel alezredest a szolgálati titok elárulásának vádjáról, azonban rögtön való nyugdíjazását hozták javaslatba.

— **A lakbér miatt.** Nemes Gyula, 26 éves vasöntő segéd a Berényi-utca 5-ik számú ház első emeletén bérel egy egyszobás lakást. A szegény ember folyton nyomorgott, a házbért alig tudta összekuporgatni, de elcséjén azért mindig pontosan fizetett. Tegnap felment hozzá Úst Géza házmester és bejelentette neki, hogy a háziur fel emeli a házbért. A szegény ember ijedten tiltakozott, de a házmester folyton hangoztatta, hogy a dolgon már nem lehet segíteni. Nemes ma este megleszte a házmestert, előrántotta a revolverét és elsütötte a fegyvert:

— Több szegény embert nem fogsz tönkretenni! — kiáltotta.

Utána rögtön még egyszer elsütötte a pisztolyt. A házmester karját surolta a golyó. A mezező vasöntő segédet a rendőrség letartóztatta.

— **Az árvízveszedelem.** Szegedi jelentés szerint a Maros és a Tisza áradása Szeged környékén is veszedelmes méreteket öltött. A két folyó közt elterülő szegedi bérfföldeket teljesen elöntötte az áradat, úgy hogy itt a Tisza és a Maros egyetlen végnélküli tengerré áradt szét. A kukorica nem látszik ki a vízből és az áradat már a fák koronáit mossa. Az állami kotrótelep tápei műhelyét is az elöntés veszélye fenyegeti. Sok tanyaház már vízben áll s ha az áradás nem csökken, a töltés sem menekül meg a pusztulástól. Szegedi, tápei és deszki gazdák már eddig is sok ezer korona kárt szenvedtek. A két folyó mentén mindenütt csak a pusztulás képe látszik és az áradás egyre fokozódik. A maros ma reggel óta ismét rohamosan árad. Hajnal óta 426 centiméterrel 445 centiméterre nőtt. Makó valóságos víztengerrel van körülvéve. A szegény nép helyzete kétségbeesett. Földjük viz alatt áll és az áradás lefolyása után sem lesz megmunkálható. Bakony főkapitány ma délben kilakoltatta a Maros mentén lakókat. A talajvízek egyre bővebben fakadnak. — **Ujvidéki jelentés** szerint a Duna magas vízállása folytán a sebes vízáramlás a kameniczai Dunafürdő faalkotmányát elsodorta és Ujvidék felé hajította. A faalkotmány a vashidra minden baj nélkül átszúrt, ezután azonban oly erővel vágódott a közelben levő dunai hajóhidnak, hogy az kettészakadt és öt-hat összekötő hajó teljesen megrongálódott. A forgalom több napon át szünetelni fog, ami a szüret idejében a gazdaközönségre egy kárt jelent. Ujvidék várcs hatósága átírt a pétervárad katonai parancsnokságnak, hogy a rombolás által okozott károkat részben pótolja.

— **Bécsből táviratozzák:** Az erdélyi kerületeknek ez idő szerint Bécsben időző országgyűlési képviselői, még pedig Sándor János, Heltai Ferenc, Rosenberg Gyula, Issekutz Győző, Darvai Fülöp, Obertk Károly, Hegedűs Loránt és Montbach Imre delegátusok, valamint Neugeboren Emil képviselő, ma a delegáció hadügyi albizottságának tárgyalása alatt testületileg megjelentek Lukács László miniszterelnöknél, akinek szobájában jelen volt Beöthy László kereskedelmi miniszter és Telszky János pénzügyminiszter is. A küldöttség a kormány hathatós támogatását kérte az árvis és eszések által sújtott erdélyi megyék érdekében. Sándor János delegátus közvetlen tapasztalatai alapján ismertette azokat a pusztításokat, amelyeket az árvíz és az eszések Erdély valamennyi folyamvölgyében okoztak és amelyek még sokkal súlyosabbak, mint ahogyan a lapok megírták. A megjelent erdélyi képviselők nevében kérte a kormány intézkedését, hogy állami eszközökkel helyreállítsanak a mindenfelé megrongált közlekedési utakat, hogy a legsúlyosabban sújtott kisbirtokosoknak adóelengedést és anyagi támogatást kapjanak és hogy a kormány érvényesítse befolyását a pénzügyminiszternél, hogy az érzékenyen sújtott kisbirtokosoknak a sürgősen szükséges hitelt engedélyezzék. Lukács László miniszterelnök, jelenlévő két miniszter társaságában is jelentette, hogy a kormány haladéktalanul jelentést fog kérni az alája rendelt közegektől az okozott károk terjedelméről, amennyiben jelentések eddig nem érkeztek volna. Kérte a küldöttséget, legyen meggyőződve, hogy a kormány a legmélyebb sajnálkozással érzéketlenül áthatva, mindent meg fog cselekedni, ami módjában áll, hogy az érzékenyen sújtott országrészeknek lehetőleg megkönnyítse ennek az elemi csapásnak a kiheverését.

— **Polyák István ügye.** A mai számunkban megírtuk, hogy a rendőrség Polyák István rendőr ellen, aki az engedelmséget a képviselőház emlékeztetésére megtagadta, nem indít eljárást. Ezen hírnkre vonatkozólag a rendőri sajtóiroda ma a következő ezafalatot adta ki:

„Egyes lapok azt írják, hogy a rendőrség Polyák István rendőr ellen a kormány indítványára nem indít bünvádi eljárást. A rendőrség kijelenti, hogy ez a hír téves értesülésen alapszik, amennyiben a rendőrség Polyák István ügyét igenis bünvádi utra tereli.”

— **Nagy viadalom a fiumei kikötőben.** Két veszedelem: háború és kolera miatt nagy riadalom volt tegnap a fiumei kikötőben. Az izgalmat a tengerészeti hatóságnak egy megdöbbentő rendeleto okozta. Az írás egész röviden közölte a révhivatalal és révkirendeltségekkel, hogy a marokkói Casablancában pestis, a Szmirna mellett levő Latakában pedig kolera lépett fel s így bennünket is veszély fenyeget, mert a megfertőzött partokon magyar hajók is horgonyoztak. A tengerészeti hatóság elrendelte, hogy a veszélyeztetett területekről jövő hajókkal szemben a párisi nemzetközi egyezmény szigorú intézkedéseit alkalmazzák. A másik meglepetés az este következett. A haditengerészet első hadosztálya — amely néhány napig Fiumében tartózkodott — váratlanul parancsot kapott, hogy azonnal induljon Dalmáciába. Ezt az intézkedést sokan a háborús veszedelemmel hozzák összefüggésbe.

— **A konzul szerelmi drámája.** Lembergől táviratozza tudósítónk: Ma délben Roden Guido német konzult egy lefátyolozott hölgy látogatta meg. Alig voltak egy pár percig a lakásban, egyszerre két lövés dördült el. A házbellek feltörték az ajtót és ott feküdt vérében fekvő a konzul, mellette az ismeretlen hölgy. A férfi már halott volt, a hölgy azonban még lélezett. Azonnal beszállították a kórházba, ahol pár perc múlva, anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna kiszüvedett. A hölgyet senkisé ismerte, a konzul mindig fényes lábon élt, először még a kivezető utat se találták meg a rejtélyes ügyben. A rendőri vizsgálat azonban kiderítette, hogy a hölgy: Tyrechise Erzsébet dalcsarnok-énekesnő, aki Charlottenburgból került Lembergbe. A konzul három hónappal ezelőtt ismerte meg a leányt és hamarosan meleg lett közöttük a barátság. Az utóbbi időben azonban nézeteltérések merültek föl és eleinte azt nitték, hogy ezek kergették halálba a szerelmes párt. A konzul zsebében azonban egy táviratot találtak, amely mindent megmagyaráz. Afrika belsejébe neveztek ki konzullá és a szerelmesek nem tudtak egymástól elválni, inkább a halálba menekültek.

— **Ügyvédek egymás között.** Nagyon csunya és piszkos ügye támadt dr. Pongrácz Jenő és dr. Világosi Weisz Miksa ügyvédeknek. Világosi újságírónak szeret feltűnni és ezért folyton újságírói babérokra pályázik. A múlt év őszén dr. Világosi kihallgatott egy Pongrácz ügyvéd által elmondott esetet, amely egyik ügyvédtársának inkollégiálisáról szólt. A kihallgatott esetet dr. Világosi Weisz Miksa megírta és átadta az egyik déli napilapnak, ahol a közlemény a szereplő ügyvédek nevével együtt meg is jelent. Dr. Pongrácz Jenő csakhamar megtudta, hogy ezt a közleményt dr. Világosi Weisz Miksa tette közzé, ezért elhatározta, hogy dr. Világosit inzultálni fogja. Bement a New-York-kávéházba, ahová Világosi is szokott járni s bejelentette Harsányi Adolf kávésnak, hogy legnagyobb sajnálatára dr. Világosi Weisz Miksát inzultálni fogja a kávéház nyilvánossága előtt. Harsányi kávé ügyvezető lebeszélte őt, de miután ez nem sikerült, a botrány elkerülése végett odament Világosi Weisz Miksához s tudtára adta, hogy inzultálni akarják. Felszólította tehát az ügyvédet, hogy távozzék nyomban. Dr. Világosi tudomásul vette a figyelmeztetést és eltávozott. Dr. Pongrácz Jenő bejelentette az esetet a budapesti ügyvédi kamarának és bejelentésében kártársát állhirlapírónak, denuncziánsnak és magánbeszélgetéskihallgatónak nevezte. Világosi az ügyvédi kamara előtt, amely megindította ellene az eljárást, egyrészt lefagyadta, hogy ő adta volna a közleményt a lapnak, másrészt pedig azzal védekezett, hogy az ügy nem a kamara, hanem a sajtóbíró elé tartozik. A kamara meg is szüntette dr. Világosi Miksa ellen az eljárást. Most aztán dr. Világosi Miksa tett büntető feljelentés dr. Pongrácz Jenő ügyvéd ellen hatóság előtti rágalalmazás vétsége címén a büntető-járásbírósnál. Ma tárgyalta ezt a pert a büntető-járásbírósnál dr. Csilléry járásbíró. A tárgyaláson dr. Pongrácz Jenő ügyvéd beismerte, hogy feljelentését megtette dr. Világosi ellen az ügyvédi kamaránál. A tárgyaló bíró ezután megkérdezte a feleket, hajlandók volnának-e az ügyvédek egymás között békeséges uton elintézni. Világosi azonnal kijelentette, hogy ha Pongrácz becsánatát kér és becsánatkérő nyilatkozatát lapokban közzéteszi, abban az esetben visszavonja a panaszt. Dr. Pongrácz Jenő ekkor indulatosan felugrott: — Én már pofont ígértem dr. Világosi Miksának s ha úgy akarja, akkor ezt a pofont itt a bíróság előtt megadom neki.

Ezért a kijelentésért a bíró dr. Pongrácz Jenő ügyvédet rendreutasította. A bíróság a hatóság előtti rágalalmazási perben elrendelte, hogy az ügyvédi kamarától a lefolytatott fegyelmi eljárás iratait beszerzi és csak azután tart érdemleges tárgyalást. Ugyancsak akkor fogja a becsületesítési pert tárgyalni. Ezzel a mai tárgyalás véget ért.

— **Eltűnt ékszer.** A rendőrségen ma délelőtt megjelent Liszt Hugó ékszerész, akinek a Váci-utca 2. szám alatt van az üzlete és elpanaszolta, hogy szeptember 17-én este 7 órakor a 4-es számú postahivatalnál feladott egy ajánlott csomagot Bröder Zírner, Wien címzéssel, amelyben hét darab drágaköves platinagyűrű volt. A gyűrűk briliánsokkal, zafírral és rubinnal voltak ékítve, az értékük nyolcezeröt száz korona. A csomag nem érkezett meg Bécsbe, valószínűleg a postán elveszett. A rendőrség megindította a nyomozást. — A rendőrség nyomozza Glauber Gyula huszonegy éves műtővességet, aki a Krausz műtővesztől négy száz koronát érő drágagyűrűt ellopott.

— Titokzatos fakereskedő. Két héttel ezelőtt a budapesti rendőrség névtelen levelet kapott, amelyben besúgták, hogy legközelebb a fővárosba érkezik Fuchs Lajos beregszászi fakereskedő, aki nagy összeget lopott. A rendőrség megindította a nyomozást és Fuchs Lajost megtalálta az Orient-állomásán. Konstatálták, hogy Fuchs Lajos a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak eladott négyszázalékos koronajáradék-papiroost és 15 darab közuti részvényt, amelyért 38.140 koronát kapott. Fuchs Lajos azzal védekezett, hogy társa volt Fuchs Adolf beregszászi fakereskedőnek, az üzleti nyereségből ekkora összeg esett rá, amelyen értékpapirokat vásárolt és amelyeket most értékesített. Fuchs Adolf azonban azt állítja, hogy Fuchs Lajos csak fixfizetéssel alkalmazott embere volt és így nála nem szerezhette a sok pénzt. A rendőrség erre előzetes letartóztatásba vette Fuchs Lajost és nyomozni kezdett abban az irányban, vajjon Fuchs Lajos nem bűnös uton jutott-e az értékpapirokhoz? Eleinte azt hitték, hogy a Sátoraljajhelyen augusztusban elkövetett postalopás szárad talán Fuchs lelkiismeretén, de hamarosan kiderült, hogy ehhez semmi köze. Kérdést intéztünk ebben a dologban dr. Vadász Sándor budapesti ügyvédhez, Fuchs Lajos védőjéhez, aki a következőket mondotta:

— Hétfő reggel kértek föl a védelem elvállalására. Én akkor nyomban a rendőrségre mentem a letartóztatott Fuchs Lajos vallomásától felvett jegyzőkönyv megtekintésére. A rendőrség által fölmutatott névtelen följelentésből azt lehetett megállapítanom, hogy egy nyilvánvaló ellenségnek bosszúművéről van szó. Erős gyanu forogott fenn arra nézve, hogy olyan ember tette a följelentést, akinek érdekében állott, hogy Fuchs Lajos éppen ezekben a napokban, amikor nagy fauzletek sorsa dől el Beregszászban és a szomszédos vármegyékben, ne legyen odahaza és ne vehessen részt az esetleges árlejtéseken. Mikor kétségtelen volt, hogy semmiféle része a sátoraljajhelyi postalopásban nem lehet, csak annak igazolása vált szükségessé a szabadlábrahelyezéshez, hogy ő azokkal a nagyobb összegekkel nemcsak a kritikus időpontban, de azt megelőzőleg is rendelkezett. Ugy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, mint a Magyar Általános Hitelbank és a Leszámlító Bank készséggel megadták a védelem részére az eszközöket annak igazolására, hogy nagyobb összegű letétjei és értékpapírvasárlásai Fuchs Lajosnak már 1911. augusztus 9-ike előtt is voltak. Minthogy a bemutatott adatok kétségtelenné tették, hogy a sátoraljajhelyi lopás tettesét nem Fuchs Lajosban kell keresni és mivel így az előzetes letartóztatás elrendelésének és a nyomozás folytatásának oka is megszűnt, a rendőrség szabadlábra helyezte Fuchs Lajost és a lopás kérdésében vele szemben a nyomozást is megszüntette.

Fuchs Lajos ma délután már haza is utazott és erő skutatást indit abban az irányban, hogy kinek és milyen okból állhatott érdekében, hogy őt ártatlanul bajba keverje.

— **Eletuntak.** Az éjszaka Ujpesten a Baross-utcában Bustyák József tizenkilenc éves vasesztérgályosságát mellbelötte magát. A gróf Károlyi-kórházba vitték. — Rákospalotán a Főthi-ut 43. számú házában Varga András huszonhét éves földmives mellbelötte magát. A gróf Károlyi-kórházba vitték. — Czár Vilmos huszonnyolc éves szerelő Rotok-utca 12. számú lakásán sésavat ivott. A Szent János-kórházban ápolják. — Ma déln a Kazinczy-utcai fürdőben mellbelötte magát egy huszonöt-huszonhat év körüli fiatalember. Zsebében egy cédulát találtak a következő felirással: Stark Lajos, Práter-utca 42. A mentők már későn érkeztek, az öngyilkos fiatalember pár percnyi vergődés után meghalt.

— Az utazóközönség érdekében felkéri a Világjárás r.-t. menetjegyi irodája (Füred-u. 1. bejárás a Dorottya-utca felől) t. ügyfeleit, hogy utirány tervezetek és költségtérítések alapos kidolgozhatása céljából eziránti óhajaikat idejekorán közölni, jegymegrendeléseiket pedig azok alapos összeállíthatása céljából lehetőleg 24 órával megelőzőleg eszközölni sziveskedjenek. Az iroda bármely utazást illetőleg készséggel és teljesen díjtalanul áll az utazóközönség rendelkezésére. Telefon 182-183.

— **Nagy-tiszai szerencsétlenség.** Máramaros-szigetről rémes tiszai szerencsétlenség hírért jelentik. Hosszmező községben ma 30 ember ladikba szállott és átakart kelni a Tiszán, hogy a körtvélyesi oldalra levő gazdaságukba menjenek. A folyó közepén a ladik felborult és mindannyian a vízbe estek. Huszonhároman a vízbe fultak, hetet sikerült megmenteni. Bővebb részletek még hiányoznak a rémes szerencsétlenségről.

— **Szöktetés a kolostorból.** Bécsből jelentik nekünk: Néhány nap előtt a rendőrség megkeresést kapott gróf Serényi Béla magyar földművelésügyi minisztertől és fivérével, hogy kutassa ki egy unokahuguk tartózkodási helyét, mert az a gyanujuk, hogy rokonukat egy fiatal ember a kolostorból, ahová egy idő előtt bevitték, megszöktette. A kérdéses hölgy már egy férjnél volt, de annak idején elvált s most éppen jegyben járt a közös hadsereg egy tisztjével. Az esküvő egyre később, mert a fiatalasszony huzódzott ettől a házasságtól. Mivel betegség tünetei jelentkeztek rajta, internálták egy gyógyító intézetbe. Itt megismerkedett Bader kairói osztrák-magyar konzul fiával s beleszeretett. Közösén elhatározták, hogy megszöknek s külföldön megesküsznek. A rokonok a fiatalasszonyt kivették a gyógyintézetből s elhelyezték egy kolostorban. Innen tűnt el a mult hét vége felé. A bécsi rendőrség hamarosan kiderítette, hogy az asszonyt Bader vasárnap megszöktette, a pár Londonba utazott, ott megvált az esküvő s a házastársak most készülnek Bécsbe utazni.

— **Halálozás.** Neszerna Aladár aradi állami fa- és fémpari szakiskolai főigazgató, ki néhány nap óta influenzában feküdt, ma délután szívszélhűdés következtében 57 éves korában meghalt. Neszerna elnöke volt az aradi munkapártnak és tagja Arad város törvényhatóságának.

Kolozsvárról jelentik: Dr. Fekete Gyula kolozsvári ítélőtáblai volt bíró ma az utcán összeesett. A Vörös Kereszt-kórházba szállították, ahol nemsokára meghalt.

— **Fodor-féle vívőterem a Koronaherzeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.**

— **Beham Viktor zongoraművész.** Ki hétfőn október 21-én lép először a budapesti közönség elé a Royal-teremben, angol szülők gyermeke. Különösen Páris, London, Newyork, Philadelphia és berlini zenekari hangversenyeken vevett ki nagy sikereket és utóbb Butt Klára, Kreisler és Becker Hugóval együtt végzett nagy turnékat Angolországban. Hangversenyét Méry Béla József-tér 11. rendezzi.

— **A Charles-cirkusz jegyében áll ma már egész Budapest.** Minden oszlopról különös alakok tekintenek le ránk és erősen csalogatnak az európai szárazföld eme legnagyobb és legszebb vándormutatóványai megtekintésére. A város központjában nagy táblákat állítottak fel, hogy az óriás vállalat kolosszális méretű könyomtatványait azokra ragasszák. A hirdető oszlopok kerítések, kirakatok vidáman ugrádozó lovak és mindeféle exotikus állatok csodás művészi mutatóványait tárják elénk. Pénteken fog a cirkusz két nagy különvonata ideérkezni, amiről annak idején még közelebbi adatokkal fogunk szolgálni. Szombaton, október 5-én, pontosan 7 és fél órakor, (nem 8 órakor, mint eleinte tévesen állították), kezdődik a megnyitó előadás a *Tattersallban!*

Fayence Szappan

Grand Fayence szappan.

A világ legjobb tolette-szappana.

Ára 1 K 50 fill. Kapható mindenütt.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Repülés helyett párbajoznak.** A magyar aviatikusok azok, akik repülés helyett — párbajoznak. A magyar aviatika nehéz viszonyait ugyanis még szomorubbá teszik az aviatikusok viszálykodásai, amelyeknek — sajnos — a nemes szándékkal alapított „Egyesült Aviatikusok” szövetsége sem vetett véget. Székely multkori incidense után ismét ilyen kellemetlen esetről kell hírt adnunk, amelynek ezuttal is kiváló aviatikusok a szereplői. A 10—42-es hangár hirneves lakóitársai, Horváth Ernő és Prodam Guidó között nézeteltérések támadtak, aminek erős összecsúszlalkozás lett a kö-

vetkezménye. A két kiváló aviatikus között minden összeköttetés megszakadt és a *kinos esetnek párbaj lesz a vége.* A segédek ma este lépnek összeköttetésbe. Igazán sajnálatos, hogy a sok közös sikert elért aviatikusok szétváltak s ezentul külön működnek s tartunk tőle, hogy ennek a magyar aviatika vallja majd kárát. Prodam segédei Fekete Örg Oszkár hadnagy és Wittmann Viktor mérnök, Horváth még nem nevezte meg segédeit.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Népopera.** Az első eset amelyen a fővárosi társaság színe-java, az a bizonyos „tout Budapest” a nyári szezon után újból összetalálkozott. A Tisza Kálmán-tér környékén a tavaszi Wagner-ciklus délutánjaira emlékeztető hatalmas kocsi-és autótábor, benn a színház nézőterén, annak minden helyén estélyi ruhás, előkelő közönség: a pesti elegáncs szezonleji bemutatkozója ez. A színpadon pedig Hempel Frida énekelt. És attól a perctől fogva, hogy a színpadra lépett, az egész közönség átalakult egy ünneplő tömeggé, amely felfogva és megértve, mit kap ennek a nagy művésznőnek produkcióiban, egész este nem fogott ki a tüntető lelkesedésből. A Népopera inpozáns nézőtere ma este sokszorososan nagyított kiadásban a rendező Hempel-esték képét nyújtotta. A közönségnek lelkesedése pedig nem az a „felfedező taps” volt, amely az új zenei hírességeknek szokott szólni, hanem Hempel sokszor élvezett és sokszor méltató nagy művészetének újra való elismerése és értékelése. Az esztétikai lelkesedés mellé pedig csatlakozik egy fontos érzelmi momentum is: a közönség szereti Hempel Fridát. Ugyanaz a publikum, amelyiket elkábit Kurz Zelma csodás trillája, bámulatba ejt Barrientos Mária koloratur-technikája, a szímpatiának legteljesebb melegségével tapsol Hempel Fridának, akinek énekében, játékában megtalálja a szívet is. A három koloratura-világ-líriesség között Kurz egy pompás hang, Barrientos egy régi énekkultúra felelevenítője, Hempel pedig az érzelmeknek koloraturán át való legnagyobb tolmácsolója. A Traviata Violetta alakításában nemcsak zeneileg abszolút becsü. de színjáték szempontjából is tökéletes, egy Gauthier Margit, amelyennek Dumas Fils gondolta, a szereti tudó bűnös nő, aki Verdi klasszikus áriáival mondja el szerepét. Hempel Frida nem az a koloratur-énekesnő, akinél várjuk a fejhangú recitativák, a trillák bekövetkeztét. A dallamból folyólag, bámulatosan finom átmenetekkel gördülnek ki ajkán a legnehezebb passázsok, melyeknek technikai bonyolultságai meg észre sem vehetők előadásán. Emellett nemcsak énekl, de meg is játszza szerepét, amely ily módon valóságos revélációszámba megy az opera színpadán. A népszerű darab egyébként az ismert rendezésben és szereposztásban került színre. A vendégművésznő mellett a rokonszenves elismerés tapsai jutottak ki Pogány ezuttal is kevésbé mérsékelt Alfrédjének és Gábor Arnoldnak, aki sok melegséggel és finomsággal énekelte az előbbieket Germont szerepét. A zenekart ma is Reiner Frigyes vezette bravúrral és sok lelkesedéssel párosult tudással.

(—na.)

(*) **Két premier Egerben.** Palágyi Lajos tartalata két eredeti darabot mutatott be kedden este az egri városi színházban. Mind a két egyfelvonásos darab rendkívül vonzó és szellemes. Az egyiket Kállay Miklós írta és cizme: „Az arany tükrök.” A francia forradalomnak egy gyönyörűen megrajzolt képe. A darab telve van izzó drámai feszültséggel, nyelvezete a legszínesebb szimbolista írók közül való. A másik egyfelvonásos *Damó* Oszkár, az Egri Ujság felelős szerkesztője írta, a cizme: „Az áldomás.” Tiszta levegőjű, szelíd, kedves falusi életkép. Az ur és a paraszt örökös ellentéte éleződik ki néhány pompás, közvetlenül be-

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomor bajosoknak és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza

Kis üveg 40 fillér Nagy üveg 60 fillér

állított jelenetben. Az előadása mindkét darabnak kiváló volt. „Az arany tükrök”-ben *Rettegny Margit* olyan alakítást produkált, mely messze kivált a vidéki keretekből. *Császár Kamilla*, *Harsányi Margit*, *László Gyula*, *Rogoz Imre* és *Dölkör János* játszottak még nagy szeretettel és igen jól. „Az áldomás” főszerepében *László Gyula* produkált kiváló. Kitiünően játszottak még *Vidor József*, *Császár Kamilla*, *Deli Juliska*, *Bátori Rátkai* és *Koncz Mihály*. A közönség, mely zsufolóságig megtöltötte a színházat, sokat tapsolt a szereplőknek és a két szerzőt igen sokszor hívta a lámpák elé. A két darabot még ebben a hónapban Miskolcra adni fogják.

(*) **Színházak hírei.** A Népeperében Hempel Frida legközelebbi fellépéséig, amely szombaton lesz, a Rigoletta Gildájában, a Tengerész Kató foglalja le a két szabad estét. A czimszerepet állandóan Szeyer Ilona játsza. A Tengerész Kató-nak jut a vasárnap este is, vasárnap délután pedig mérsékelt helyárral a Kornevillei harangok kerülnek színre. Hempel Frida a szombati Rigoletto után hétfőn bucsuzik a Sevillai borbély Rosinájában.

A Magyar Színházban kedden lesz gróf Vojnich Iván darabjának, a Napraforgós hölgynek a bemutatója. A darab Velenczében játszódik le. A színház megtett mindent, hogy a milieu, amelyben az igazán érdekes cselekvény történik, minél fényesebb és minél élthűbb legyen.

A Vigaszínházban éppen egy évvel a párisi bemutató után kerül színre Flers és Caillavet új darabja, a Primerose kisasszony. Tavaly október 9-én adták először a Comédie Françaiseban oly páratlan sikerrel, hogy április 31-ikén már megtarthatták a századik előadást, vagyis ezt a jubileumot egy fél év alatt érte el, amire a Comédieban még nem volt eset. A czimszerepet, amelyet *Lacourte Marie* kreált, nálunk *Góthné Kertész Ella* fogja játszani; a másik női főszerepet, egy apácának készülő vidéki leánykát, *Mészáros Giza* adja, míg *Haraszthy Hermin* a fiatal-sárgát rajongó ősz hercegnőt, *Pierson* asszony szerepét személyesíti. A biborok szerepe, amelyet Párisban *Féraud* vitt a színpadra, *Hegedüs Gyulának* ad alkalmat nagyarányú alakításra. *Pierre* szerepét *Góth Sándor* kreálja, aki az újdonságot fordította és rendezte. Holnap, csütörtökön, a Vigaszínházban a *Piktörök*-at adják.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* A Kisfaludy-Társaság ülése. A Kisfaludy-Társaság ma délután öt órákor a Magyar Tudományos Akadémia üléstermében tartotta meg rendezési ülést *Beöthy Zsolt* elnöklete alatt. Az ülés elején *Kozma Andor* tükör tette meg szokásos havi jelentését, majd *Negyessy László* lépett a felolvasóasztalhoz és olvasta fel *Bayer József* rendezés tag „Egy hazánkban letelepedett dán festő” című tanulmányát. A második előadó *Ábrányi Emil* rendezés tag volt, aki „Nyepozvolim” című költeményét olvasta. A felolvasás után *Ferenczy Zoltán* mutatta be *Csengeri János* műfordítását Euripides *Kyklops* című stýros drámáját. Végül *Kozma Andor* tükör olvasta fel *Árkosi Ferenczy Kálmán* vendég „Kukoriczahántás” című elbeszélését. A felolvasó-ülést zárt ülés követte, majd a tagok társasvárosára gyűltek össze a Continental-szálló éttermében.

FŐVÁROS.

(*) A Közúti Vasút új vonala. Megírtuk a napokban, hogy a Közúti Vaspálya Társaság Obuda-Főtérrel, ahol jelenleg végállomás van, a Filatori-gátig új vonalat szándékozik építeni. E vonal közigazgatási bejárása már régebben megtörtént s a társaság a vonalépítés költségvetését is már régebben bemutatta. Ezt a költségvetést tegnap tartott ülésén tárgyalta a tanács s elhatározta, hogy jóváhagyás céljából a kereskedelmi miniszterhez terjeszti fel. A vonalépítés ezzel közel jutott a megvalósuláshoz és az engedélyezési okirat leérkezése után azonnal megkezdik az építkezést. Ugyanebben az ügyben ma az obudai polgároknak nagyobb küldöttsége járt dr. *Bárczy István* polgármesternél dr. *Pető Sándor* és *Szilágyi Károly* bizottsági tagok vezetésével. A polgármester megnyugtató választ adott a küldöttségnek.

(*) Az új tüdőbeteg-kórház. A törvényhatósági bizottság — mint annak idején megírtuk — elhatározta, hogy az új Szent János-kórház mellett 4.200.000 korona költségen tüdőbeteg-kórházat építtet. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát több észrevétel kíséretében jóváhagyta. A tanács most azt az előterjesztést teszi a közgyűlésnek, hogy a miniszter kikötéseit tegye magáévá s egyben intézkedjék a kórház építkezésének a megkezdése iránt.

(*) Az új Artézi-fürdő környéke. A tanács legutóbb tartott ülésében elrendelte a Városligetben épült új Artézi-fürdő körüli terület rendezési munkáinak végrehajtását. Felhívta egyúttal a város-gazdasági ügyosztályt, hogy az állatkerti út mentén levő és a szabályozási terv értelmében eltávolítandó Kis-színház áthelyezése iránt is intézkedjék.

TANÜGY.

= Megalakult a református nevelési egyesület. A magyar nevelés ügye a mai napon nagy léppéssel haladt előre. Megalakult a magyar országos református nevelési egyesület. Az egyesület alakuló közgyűlése ma délelőtt ment végbe a Nemzeti Múzeum disztermében és azon nemcsak a református, hanem az általános nevelés előkelő uttorói is nagy számban jelentek meg. A gyűlést *Baltazar Dezső* püspök nyitotta meg, aki kifejtette, hogy a protestantizmus a lelki világszággal, józansággal, szabadsággal és a társadalmi demokratizmussal equivalent. Kötelessége tehát a nékérdeés ebben az irányban vinni diadalra. Az első lépés igazi női intelligenciát nevelni, intézményesen biztosítani a nevelést az ellen a veszedelem ellen, ami a ceremónia, kultusz, állszenteskedés és farizeizmus oldaláról fenyeget. (Éljenzés.) A napirend első előadója dr. *Böszörményi Gézá*n volt, aki a hazafiasan vallásos művelt nők neveléséről szölt. *Koncz Aurélné Karács*ony *Ottília*, a debreczeni református tanítónő-képző igazgatója, a református leányintézetek jelentőségéről értekezett a testi és lelki nevelés szempontjából. *Uray Sándor* a leányiskolának az egyházhoz és a vallásos neveléshez való viszonyát ismertette. Ezután dr. *Mitrovics Gyula*, az előkészítő-bizottság előadója fejtette ki a létesülő országos nevelési egyesület programját és benyújtotta az alapszabálytervezetet, amelyhez dr. *Kovács István* teológiai tanár, *Nagy Béla* teológiai tanár, *Barabás Samu* kolozsvári lelkész, *Végh Károlyné* és mások szöltak hozzá. Ezután az egyesület megalakult. A diszelnöki tisztségre gróf *Degenfeld Józsefet*, gróf *Tisza Istvánt*, dr. *Darányi Ignácot*, *Dóky* Ernőt, *Antal Gábor* és *Kenessey Béla* püspököket, dr. *Beöthy Zsoltot*, gróf *Khuen-Héderváry Károlynét*, herceg *Odescalchi Gyulánét*, gróf *Tisza Istvánnét*, gróf *Bethlen Pálnét*, gróf *Bethlen Istvánnét*, gróf *Teleki Józsefnét*, dr. *Baltazar Dezső*nét és *Szilassy Aladár*nét kéri fel. Ügyvezető elnöké egyhangú lelkesedéssel dr. *Baltazar Dezső* püspököt választották meg, aki a legerősebben harcolt az egyesület létrehozása érdekében. A nagygyűlés dr. *Baltazar Dezső* püspök elnök zárószavával ért véget.

SPORT.

Budapesti őszi löversenyek.

— Nyolczadik nap. —

Egy 10.000 koronával dotált súlyelosztó-verseny: a *Háromévesek őszi nagy handicapja* a nap legjobban díjazott futama. A verseny távja 1800 méter és startjánál találkozhat az *Őszi kanczadij* három helyezettje: *Libuska*, *Pell-mell* és *Seagull*. Most súlyban *Pell-mell* előnyösebben áll mindkét ellenfelénél, azonban mi mégsem hisszük, hogy *Libuskát* annyira megközelítse, mint legutóbb, sőt az a véleményünk, hogy *Seagull* előtt is meg kell haljonia. Mindamellet *Libuska* számára sem tartjuk elintézettnak a versenyt, mert *Mokant* tartjuk oly jónak, hogy *Libuská*-nak tiz fontot le tudjon adni. A kis súlyuak közül *Nándor* és *Csecse-baba* érdemel figyelmet.

A *Köbányai díj* kísérleti jellegű futás, amelyben 1500 méteren a youngster-gárda mérheti össze tudását a háromévesekkel. Az idősebbek közül *Lug*, *Kate* és *Vértés*, míg a kétévesek közül *Nagykörü*, *Fo-Fo*, *Rama*, *Lump*, *Zabfaló*, *Apárt* említhetők fel, amelyeknek valami beleszólásuk lehet a verseny sorsába.

A *Palotai díj* 1100 méteren jobb képességű youngsterek találkoznak. *Chancea Istvánffy*, *Irnok*, *Gigant*, *Iump*, *Luczifer II.*-nek van.

- Jelöltjeink:
- I. *Kate*—*Zabfaló*
  - II. *Rex*—*Dummer Kerl*—*Sarasato*
  - III. *Mokan*—*Libuska*
  - IV. *Istvánffy*—*Irnok*
  - V. *Kandy*—*Inasa*—*Tiroler*
  - VI. *Granville*—*Pansophie*,

TÖRVÉNYSZÉK?

A májusi zavargók pöre.

— Harmadik nap. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 2.

Ma volt a tárgyalás harmadik napja. A vizsgálatot, a kihallgatást már tegnap befejezték, mára csak a hatalmas pör befejező munkálatai maradtak hátra. Beszéltek a védők, elhangzottak a perbeszédék holnap délelőtt tizenegy órákor hirdetik ki az ítéletet.

Az elnök pontban 9 órákor megnyitja az ülést. Az elnök elsősorban felolvastatta a vádlottak névsorát és kijelentette, hogy a meg nem jelent vádlottaknak a bünügyét a törvényszék elküldönítve fogja tárgyalni. Aztán felhívta a felek képviselőit, hogy tegyék meg előterjesztésüket a bizonyítási eljárás esetleges kiegészítésére.

Dr. *Novák* Ernő kir. ügyésznek nincsen indítványa a bizonyítás kiegészítésére. A védők közül elsőnek dr. *Oláh* áll föl és kéri, hogy keresse meg a bíróság a mentőket és terjesztesse be a május 23-iki tevékenységükről a jelentést. Ebből nyilvánvaló, hogy a vérengzések felbőszítették a tömeget dr. *Rónai* Zoltán védő pedig bejelenti, hogy *Visnyi* Ádám ellen a rendőrség már kihágási uton eljár, elítélték és az ítélet rendelkezésének már eleget tett. Dr. *Ladányi* Ármín védő kéri az összes jegyzőkönyvek felolvasását. Dr. *Landler* Jenő annak a bizonyítására, hogy a rendőrök üttörtek és éhezették a bekísérteket, három detektív kihallgatását kéri. Dr. *László* Jenő védő kéri annak a rendelkezésnek a felolvasását, amelylyel a főkapitány május 23-án betiltotta a munkások gyűlését.

Dr. *Novák* ügyész ellenzi és fölöslegesnek tartja a bizonyítás kiegészítését, mert azok a körülmények, amelyekre bizonyítást kívánnak a védők, részben a tárgyaláson tisztázódtak, részben köztudomásuak.

Dr. *Landler* készségesen meghajol: — Akkor én elállok a rendőrségi kizások bizonyításától.

De az ügyész rögtön kijelenti: — Félreértések elkerülése céljából szükséges kijelentem, hogy a „köztudomásu” megjelölés a főkapitányi rendelkezésre és a május 23-ikán történt tömeges megsebesülésekre vonatkozik.

A törvényszék ezután elrendelte a vádlottak bántalmazásáról szóló a rendőrségen fölvetett jegyzőkönyvek felolvasását, egyébként azonban elutasította a bizonyítási indítványokat. Majd a jegyzőkönyveket ismertetik. Azokból kiderül, hogy a vádlottak legnagyobb részét megverték s megkínózták a rendőrségen.

Végül a pörbeszédék következnek. Dr. *Novák* Ernő, a vádhatóság képviselőjében előterjeszti a vádat. Nívós, kerek beszédben ismerteti a történeteket, végül igazságos és humánus ítéletet kér, olyant, amely megnyugtató a kárvallottakra, igazságos és humánus a vádlottakra nézve. Az ügyész három vádlottal szemben teljesen eljettette a vádat, a legtöbb vádlott esetében pedig lefokozta a minősítést. A hatóság ellen elkövetett erőszak vádját három vádlottal szemben tartotta fenn, egynek az esetében azzal a kérelemmel, hogy vegye a bíróság kitöltöttnek a büntetését. Hat vádlott nem jelent meg, a többiekkel szemben pedig részben magánosok ellen elkövetett erőszak, részben lopás vagy orgazdaság czimén tartotta fenn a vádat.

A védőbeszédék sorát dr. *Tarr* Lajos ügyvéd nyitotta meg, utána dr. *Fényes* Samu, dr. *Oláh* Dezső, dr. *László* Jenő, dr. *Balogh* N. Imre védők beszéltek.

Öt perc szünet után dr. *Ladányi* Ármín, dr. *Landler* Jenő, dr. *Kepes* János, dr. *Rónai* Zoltán, dr. *Blauner* Mór, dr. *Szatmári* Ferencz, dr. *Lévai* Tibor és dr. *Vermes* Károly védők terjesztették elő védenozseik érdekében a védelmet. A perbeszédék elhangzása után *Csáder* Gusztáv elnök az ítélet kihirdetését holnap délelőtt tizenegy órára halasztotta el.

§ **Kovács Gyula ügye.** Kovács Gyula kálváriájának, úgy látszik, sohase lesz vége. A büntető-törvényszék vádtanácsa ma délben határozott az igazságügyi orvosi tanács azon átirata tárgyában, amelylyel az szükségesnek jelezte Kovács Gyula közvetlen megvizsgálását. A vádtanács határozatában felhívja az orvosi tanácsot, hogy Kovács Gyula megvizsgálását három héten belül, még október havában eszközölje a gyűjtőfogház kórházában, illetve annak megfigyelő helyiségében. Ha az egészségügyi orvosi tanács szükségesnek

találja, úgy előzetes értesítésre dr. Szlavék, vagy a törvényszék elnöke által kiküldendő más vizsgálóbíró délelőtt a hivatalos órák alatt megadja a vizsgálatot teljesítő orvosnak az esetleg szükséges felvilágosításokat. Végül felhívja a vádtanács az igazságügyi orvosi tanács figyelmét az ügyrend 10-ik szakaszának f. pontjára, amely szerint a kiküldendő orvos személyére nézve az igazságügyi orvosi tanács elnöke közvetlenül az igazságügy-miniszterhez tesz előterjesztést. Dr. Polónyi Dezső és dr. Gonda Henrik védők természetesen rendkívül sérelmesnek és törvényellenesnek tartják a vizsgálati fogságnak egy hónappal történt és semmivel sem indokolt meghosszabbítását, különösen pedig az orvosi tanács ügykörébe való szokatlan és feltűnő beavatkozást. Mégis tekintettel arra, hogy a védelem elsőrangú érdeke, hogy a főtárgyalást mielőbb megtartsák, tekintettel továbbá arra, hogy a vádtanács fenti határozatában — helyes jogérzékkel — a felülvélemény beadására a védelem által is kért záros határidőt tűzte ki, nem élnék törvényadta jogukkal és — nehogy az ügy azzal is halasztást szenvedjen — nem adnak be felfolyamodást.

§ **Bírák és ügyészek közgyűlése.** A magyarországi bírák és ügyészek közgyűlése október 6-án, vasárnap lesz Nagyváradon. A gyűlésen a budapesti jogászvilág kitünőségei közül többen vesznek részt, akik dr. Grecsák Károly kuriai bíró, a budapesti bíró- és jogászegyesület elnökének vezetésével szombaton utaznak el Nagyváradra.

§ **Ismét felmentés.** Egy éjszakai verekedésben Wagner Lénárd agyonszurta Klötzl Istvánt. Az ügy az esküdtszék elé került, ahol felmentették Wagnert azzal a megokolással, hogy tettét önvédelemből követte el. A család azonban nem tudott belenyugodni a dolog ilyen elintézésébe és az újrafelvételi kérelemmel éltek. Több tanut állítottak, akik azt állították, hogy Wagner támadta meg Klötzl Istvánt. A ma kihallgatott tanuk, akiket az újrafelvétel során a Klötzl-család jelentett be, a vádlott védekezésének az önvédelemre alapított részét megcáfolni igyekeztek. A kérdések szövegezése után a perbeszédre került a sor. Az esküdtek büntetésnek mondták ki ugyan Wagner Lénárd vádlottat a halált okozó súlyos testi sértés büntetésében, de egyúttal újra kimondták azt is, hogy ezt a tettet jogos önvédelemből követte el. E fölmentő verdikt alapján a bíróság Wagner Lénárd vádlottat fölmentette és azonnal szabadlábra helyezte.

Nyiltér.

Elvonttan kizárólag nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

91217—IV/912. szám alatt

a magas kincstár által engedélyezve

Külföldi Dohányáru Részv.-társaság

Budapest, IV., Papnövelde-u. 8.

Telefon 240.

Ezidőszerint egyedüli engedélylyel bíró

rendelésfelvételi iroda

az összes létező külföldi dohánygyártmányok nevezetesen havanna, hollandi, svájci stb. szivarok és szivarkák, valamint angol, egyiptomi, török cigaretták és dohányok részére.

Szakosított felvilágosításokkal, árjegyzékkel és mintákkal minden érdeklődőnek készséggel szolgálunk.

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.

Bénautói

ÉJJEL - NAPPAL.

Garage. Javító műhely.

72-54.

KÖZGAZDASÁG.

Izgalmas tőzsdenap.

Budapest, október 2.

A budapesti tőzsde ma ráczáfolt azokra, akik tegnap azt hitték, hogy diadalmasan fog ellentállani a háborús hírek okozta pusztításnak. Mint annyiszor, most is a tulspekulációba bocsátkozott kis emberek okoztak zavart, idézték elő az árfolyamoknak olyan viharos hanyatlását, aminőre csak a legfelelősebb tőzsdenapokon volt példa. Ma is bebizonyult az, hogy minden tőzsdének s magának a pénzpiacznak is igen nagy érdeke, hogy olyan lelkiismeretes ügynöki kart neveljen, amely nem adja eszközüül magát s nem csábítja tőzsdéjütkre azokat a kis egzisztenciákat, akik csakis egész vagyoniuk felhasználásával játszhatnak, akkor is csak az esetben, ha — nyernek. A kis tőkésék mérhetetlen gyors meggazdagodási vágya — párosulva sok ügynök lelkiismeretlenségével — okozza azt, hogy a mi tőzsdénken sok az oda nem való gyenge elem, akik tulspekulációba, anyagi képességükkel arányban nem álló irreális játékokba ereszkednek, mihez mindig kapnak ügynököt. Az első komolyabb válsághír aztán ezeket halálra rémíti s vagyoniuk romjait mentendő piacra dobják értékeiket — bármi áron. Így született meg a mai izgalmas tőzsdenap, amelyre pedig logikailag éppen nem lehetett számítani a tegnapi, aránylag szilárd ellenállás után.

Pedig ma olyan újabb esemény, ami közvetlen okot adott volna a nagy deroutra, nem történt. A katonai és politikai helyzet változatlan a Balkánon. Mindössze az érdemel a tőzsde szempontjából komolyabb figyelmet, hogy a szerb és bolgár kormányok hat hónapos moratórium megszavazását készlik elő. Ez mindenestre érinti exportcégeinket is, azonban korántsem olyan nagy mértékben, hogy azért a mai pánik indokolt lett volna. Elvégre arra minden komolyan gondolkodó tőzsdetagnak el kell készülnie, hogy hasonló védelmi intézkedések be fognak következni. Olyan nagy érdekelttségünk azonban ott lent nincs, hogy meg kellene ijednünk. Az is csak természetes, hogy a bolgár nemzeti bank tegnap lezárta pénztárát. A jegybank példáját csakhamar követték a szófiai bankok, amelyek szintén lezárták pénztárukat. Ez az intézkedés a kormány óhajására történt, mert meg akarják akadályozni, hogy a készpénzkészletek eltűnjenek az országból és mert attól lehet tartani, hogy a közönség megrohanja a bankokat és nagy gazdasági

szept. 30.

Koronajáradék	86.20—86.60
Magyar hitel	841.—
Osztrák hitel	640.50
Leszámitoló bank	537.—
Jelzálog Hitelbank	460.50
Magyar Bank	636.50
Agrár Bank	516.—
Hazai Bank	295.75
Rimamurányi	784.—
Közuti	738.50
Városi	399.—
Salgótarjáni	789.—
Magyar Ált. Készén	1090.—
Ganz	3645.—
Adria	560.—
Atlantika	334.—

Forgalomba került ezeken kívül (a zárjelben lévő számok a déli tőzsde záróárfolyamai): Mercur 268—275 (268), Hazai sorsjegy 106—113 (106), Szászvári készén 358—375 (350), Ujlaki 288—295 (288), Budapesti villamos 516—518 (508), Temesvári készén 480—495 (480), Magyar villamos 438—446 (442).

A fenti kimutatás szerint tehát a szeptember 30-iki árfolyamhoz képest olcsóbb lett:

	koronával
Magyar hitel	36.—
Osztrák hitel	22.50
Leszámitoló bank	31.—
Jelzálog Hitelbank	27.50
Magyar Bank	39.50
Agrár Bank	39.50

katasztrófát idéz elő. Különösebb jelentőséget nem lehet tulajdonítani annak sem, hogy az atheni tőzsdén a görög kormány rendelkezése beszüntették az állampapírok tőzsdei forgalmát. Mindez természetes folyamánya a helyzetnek s ezért egyáltalában nem indokolt a budapesti tőzsde tulságos idegessége. A véderő alkotmányellenes reformja sokkal nagyobb gazdasági terhet rótt a nemzetre, mint a négy balkáni állam mozgolódása; kár ezért fekete napokat csinálni a magyar tőzsdén, ha azért nyugodt maradt a magyar tőzsde.

Az értéktőzsde.

A mai értéktőzsdére is már korán gyülekeztek — nagy számban — a tagok. A külső hangulat éppen nem sejtette a mai fekete napot, sőt az előtőzsde egyenesen szenzációval szolgált. Javultak az árfolyamok. Sajnos a szilárdulás igen rövid ideig tartott. A gyenge spekulánsok kényeszerű eladásai lavinaként ontják az egyre alacsonyabb kurzusokat. Mindenki ad, mincs vevő az egész piacon. A tegnapi hathatós energikus intervencióval egyelőre késik, várják, lesik, végre megjelen, próbál venni, ezerszámra kapja a papirokat — de hiába. Leginkább a gyöngye elemeket segíti, azoktól vásárol, megmenti őket a teljes tömfaremenéstől. Az izgalom leirhatatlan. Végre úgy látszik, hogy a fáradhatlan intervenciózó Krausz Simon is kénytelen visszavonulni. Egy óra alatt százan és százan mennek tönkre. Megbomlott, felfordult minden rend, a katasztrófa elkerülhetetlennek látszott. És még mintha csak a kezdet kezdetét jelentették volna a 25—30 koronás árú esések, újabb és újabb áresések következnek — a Magyar Hitel 30 koronás áresése, a Magyar Koronajáradék 84 koronás árfolyama, a legnépszerűbb értékek 20—30 koronás áresőkönése értékő izgalmat okoz.

Növelte az izgalmat az, hogy a bécsi jelentések is a lehető legrosszabbak voltak. A déli tőzsdén már kedvezőbb hírek érkeztek az olasz-török kékéről s a mozgósítások pénzügyi kudarczáról. Máskor ezek a hírek természetesen nagy haszonnak lettek volna a kezdeményezői. Most azonban az egész vonalon nem tett az árjavulás 10 koronánál többet, mert a felszínre került magas árakat — az első hírek eszkomptálása után — újabb eladásra használtak föl. Az árnívó folyton ingadozott, hol le, hol felfelé hullámoztak az árfolyamok. A déli zárlat még is a legnagyobb bizonytalanságban történt meg és a kötes helyzet nem is szünhet addig, amíg igazán megnyugtató hírek nem érkeznek. A mai nagy árfolyam-ingadozásokat egyébként a következő táblázatunk szemlélteti. Volt ugyanis:

okt. 1.	október másodikán	déli tőzsde
záróárfolyam	előtőzsdén	záróárfolyama
85.60—85.70	84.50—85.50	
828.50	800.— 827.—	805.—
628.50	615.— 630.—	618.—
520.—	501.— 519.50	506.—
448.50	428.— 445.—	432.—
621.—	590.— 617.—	597.—
502.—	481.— 502.50	476.50
285.—	280.— 285.—	286.—
762.—	716.— 762.—	722.—
721.—	683.— 717.50	686.—
380.50	358.— 378.—	366.—
762.—	718.— 756.—	710.—
1060.—	995.— 1030.—	950.—
3480.—	3400.— 3460.—	3260.—
540.—	515.— 530.—	530.—
318.—	311.— 316.—	308.—

koronával.

Hazai Bank	9.25
Rimamurányi	62.—
Közuti	52.50
Városi	33.—
Salgótarjáni	79.—
Magy. Ált. Készén	140.—
Ganz	385.—
Adria	30.—
Atlantika	26.—

A helyzet festéséhez tartozik még annak megemlézése is, hogy a tőzsdének ma olyan látogatói is voltak, akik sohasem járnak a tőzsdére, a nagy bankok vezérigazgatói közül számosan voltak tanúi a tőzsde mai viharos óráinak. Ott volt Weisz Fülöp, a Kereskedelmi Bank vezér-

igazgatója, báró Beck Gyula, a Jelzálog-bank vezérigazgatója. Ott láttuk még báró Kohner Adolfot, Barta Ödön orsz. képviselőt, dr. Éber Antalt, a Telepítő Bank vezérigazgatóját s néhány finansziókapacitást is.

A gabonatözsde.

A török mozgósításról szóló hír, valamint a mai reggeli lapoknak a külső politikai helyzetről újabb közölt tudósításai ismét módfelellett izgalmassá tették az üzletet. A megnyitáskor a háborús hír hatása alatt a vidékről is temetelen vásárlásról szóló megbízás érkezett, éppen olyan mozgalmas tüzet fejlődött ki a gabonatözsden, mint tegnap. Egy-két negyedórával az üzlet kezdete után a búzát 40—50, a zabot pedig 50—60 fillérrel nagyobb áron kötötték, mert akik elkerülhetetlennek tartották a balkáni háborút, ismét megnagyobbították hozs-érdekeltségüket, anél is inkább, mert az értékpiacon intenzíven lángha irányba következtében megokoltak tartották a balkáni helyzetről való pesszimistikus vélekedést. Ez a módfelellett jelentékeny árváltozás természetesen óriási izgalmasságot okozott a piacon. Különösen akkor volt nagyon izgalmas az üzlet, amikor arról kolportáltak hírt, hogy néhány spekuláns számlájára és terhére kényszer útján vásárolták vissza az angazsmánt. A déli zárlatig hivatalosan nem jelentettek be ugyan semmiféle fizetéképtelenséget, az exekucziós vásárlás azonban mégis nyugtalanította a piacot. Már-már úgy látszott, hogy a sok kényszervásárlás nagyobb megrázkódást is okozhat a gabonatözsden, amikor egyszerre élénk kínálat keletkezett. A buza és a zab ára tudniillik néhány pillanat alatt mintegy 40—40 fillérrel hanyatlott. Eleinte azt hitték, hogy a haszonbiztosításra irányuló törekvés ocsóbbítja az árat, rövidesen azonban azzal magarázták a sürgős lebonyolító kedvet, hogy a törökök és olaszok állítólag békét kötöttek. E hírt hivatalosan nem erősítették ugyan meg, mindazáltal a spekulánsok tekintettel a hirtelen keletkező és jelentékeny árocsóbbodásra, telefonon értesítették a vidéket a váratlan fordulatról. Délben azonban ismét szilárd volt a buza és a zab árfolyama, mert sokan kételkedtek az olasz és török béke megkötésében. A kételkedésre pedig leginkább az adott okot, hogy a gabonatözsde zárlatá előtt az értékpiacon ismét lánghabb volt az üzlet. A gabonatözsde forgalma esztendőnk óta nem volt olyan izgalmas és a jegyzések szintén hónapok óta nem változtak olyan jelentékenyen, mint ma délelőtt. Még megemlítjük, hogy az októberi buza 3 fillérrel a tegnapi zárlaton felül, 11.35 koronán indult, 11.57-ig tovább emelkedett, aztán 11.36-ig ment vissza és zárlatkor 11.37 koronán maradt. Az októberi zab 5 fillérrel a tegnapi zárlaton felül, 10.82 koronán indulva, 11.06-ig szökött fel, de aztán 10.86-ig esett vissza és zárlatkor 10.92 koronán maradt. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen pedig ma az októberi buza 5 fillérrel, az áprilisi buza 3 fillérrel, az októberi rozs 3 fillérrel, az áprilisi rozs 3 fillérrel, az októberi zab 15 fillérrel, az áprilisi zab 12 fillérrel emelkedett, a májusi tengeri ellenben 3 fillérrel gyöngült.

Bécsi értéktözsde.

A bécsi értéktözsden megnyitáskor a fenyegető Balkán-hírek hatása alatt a vezető értékek erős árhullámzásoknak voltak kitéve és általános volt a hanyatlás. Skoda 30, Alpesi 26, Államvasut 12, Rimamurányi 8 koronát veszített. Korlátok közt nagyarányú eladások mentek végbe.

10 óra 45 perczkor ezek voltak a jegyzések:

Oszták hitel	626.—
Magyar hitel	824.—
Laenderbank	512.—
Államvasut	705.—
Déli vasut	106.—
Alpesi	1036.—
Rimamurányi	747.—
Skoda	731.—
3 százalékos Déli vasut	245.50

Alig öt percz múltán már újabb árhanyatlások következtek be:

Oszták hitel	623.—
Magyar hitel	820.—
Államvasut	703.—

Skoda	728.—
Alpesi	1030.—
Török sorsjegy	236.—
A déli tözsdén az árfolyamok így alakultak:	
Oszták hitel	618.—
Magyar hitel	804.—
Laenderbank	497.—
Bankverein	513.—
Unionbank	599.—
Államvasut	698.—
Déli vasut	101.50
Alpesi	998.—
Prágai vasművek	3450.—
Rimamurányi	715.—
Skoda	685.—

Az utótözsdén valamivel barátságosabb lett a helyzet, alpesi 5 koronával emelkedett 1027-ig, Skoda 722-ig javult és államvasuti részvény is egy árnyalattal emelkedett. Zárult pedig: Oszták hitel 621, Magyar hitel 806, Anglo 320, Bankverein 512, Union bank 599, Laenderbank 510, Magyar jelzálog 450, Oszták-magyar bank 2053, Dunagőzhajózás 1245, Államvasut 700.50, Déli vasut 107, Skoda 712, Dohányrészvény 325, Rimamurányi 729, Alpesi 1022, májusi járadék 805.10, Magyar koronajáradék 84.40, Török sorsjegy 229.50, Márka 117.87—92. A járadékok általában kétharmad százalékot vesztek, májusi járadék 45 fillérrel állott alacsonyabban, a blockjáradék 85 fillért veszített, az osztárak és a magyar koronajáradékok 55 fillért, illetőleg koronát, míg az osztárak és magyar aranyjáradék 75 fillérrel, illetőleg 1 korona 15 fillérrel gyöngült.

Bécsi gabonatözsde.

A gabonatözsden eleinte szilárd volt az irányzat, de később, mikor híre terjedt, hogy az olasz-török békekötés létrejött, gyöngült a piac, buza azonban még így is 20 fillérrel magasabban állott, rozs 10, tengeri 5, zab 15—20 fillér árjavulást tüntetett fel. Ára csendes forgalom mellett nyugodt. Jegyztetett buza: új tiszavidéki 11.95—12.50, bánáti 11.70—12.15, bácskai 11.65—12.05, mosoni és győri 11.10—11.55, felsőmagyarországi és csepeli 11.05—11.50, déli vasuti 11.05—11.60, alsóausztriai 10.40—10.95. Rozs: új felsőmagyarországi 9.95—10.15, csepeli 9.85—10.10, pestmegyei 10—10.20, déli vasuti 9.90—10.10, alsóausztriai 9.85—10.10, különféle magyarországi 9.85—10.15. Árpa: különféle állomásokról morvaországi 9.50—10.75, marchfeldi 9.30—10.25, bécsvidéki 9.40—10.25, felsőmagyarországi 8.75—10.20, csepeli 8.75—9.50, mosoni és győri 8.70—10, déli vasuti 9—10.75, északmagyarországi 9.25—10.20, maláta 9.50—9.90, takarmány 8.40—8.90. Magyar tengeri 10—10.30, cinquantin 11.25—11.60, magyar zab: új válogatott 11.10—11.50, elsőrendű 10.90—11.30, közepes 10.75—11.10, selejtes 10.50—10.80, morvaországi és új alsóausztriai 10—10.60, galicziai 10.30—10.60.

Berlini értéktözsde.

A Balkánon a helyzetnek kiélesedésétől való aggályokra, valamint arra, hogy a török kormány a szerbek részére szállított hadi felszerelések átengedését megtagadta, végül a bécsi értéktözsdéről érkezett kedvezőtlen jelentésekre közvetlenül a tözsde megnyitása előtt, általánosan erős árfolyamcsökést idézett elő. Erőteljesebb esés osztárak értékekben fordult elő, így hitelrészvényben, déli vasutban és államvasutakban. Egyéb árvészteségek, jelesen bányá- és villamossági részvényekben nem voltak oly súlyosak, mint tegnap. Orosz járadékok és a török egyesített államadósság, valamint a német birodalmi kölcsön szintén lényeges áresést szenvedtek, ugyanígy keleti vasuti részvények és anatóliaiak. Később arra a jelentésekre, hogy a hatalmak a civakodás megszüntetése érdekében közreműködnek, megnyugtatólag hatott, azonban a javulás rövid életű volt, mert a vételkedv igen szerény keretekben mozgott. Csak amerikaiak határozottan szilárd irányzatnak voltak. A tözseidő második órájában a bányáértékek a lefelé irányuló mozgalmakat folytatták. A zárlat nyugodtabb volt, állítólag a bankok közbelépése következtében. Az ipari piac részvényeinek irányzata erőteljesebb áresések mellett gyöngye volt, még az előnyben részesített spekulációs értékekben is. Napi pénz 5—4, nagánleszámítolási kamatláb 4 százalék.

A jegybank kimutatása. Szeptember utolsó hetében mindig kedvezőtlen a jegybank helyzete, mert az őszi pénzügyi szükségletek miatt a szeptemberi utolsó veszi legjobban igénybe a pénzügyi piacot. A szeptember 30-áról ma megjelent sátság még a múlt évével is rosszabb, dacára annak, hogy a múlt év megfelelő időszakában a pénzügyi helyzete — amíg most a háborús hírek el nem terjedtek — a mainál is kedvezőtlenebb volt. A váltótárca túllépte a milliárdos határt és a megelőző kimutatáshoz képest 153 millió korona emelkedést mutat, a múlt évi 77 millió koronás emelkedéssel szemben. Hasonlóan növekedett a lombard-állomány is 18 millió koronával 150 millió koronára a múlt évi 80 millió koronás lombard-tárczával szemben. Egyedül a rövid lejáratú tartozások tétele mutat a múlt évéhez érdekes változást. Míg 1911. szeptember 30-án a zsírbévételek 105 millió koronával csökkentek, addig most ezek csak 4 millió koronás apadást mutatnak a megelőző státushoz viszonyítva s 6 millió koronával magasabb, mint egy évvel ezelőtt. Természetes, hogy a nagy váltó és értékpapír benyújtások kifejezésre jutnak az adóköteles bankjegyforgalomban, amennyiben 285 millió koronára emelkedtek, holott a múlt évben csak 227 millió korona az adóköteles bankjegyforgalom. Az érzéketlen is csökkent 2 millió koronával és ma 82 millió koronával kisebb, mint egy évvel ezelőtt. A kedvezőtlen jegybank-kimutatás ismét előtérbe tolja a kamatlábkérdést. Ma azonban — a rendkívül súlyos helyzetre való tekintettel — a jegybanknak óvakodnia kell a kamatlábcsavartól, mert egy fél, esetleg egy egész százalékos rátaemelés pusztítólag söpörne végig kietlen gazdasági életünkön. Tetézi a krízist az is, hogy néhány nap óta — a háborús hírek befolyására — a devizapiacra állandóan emelkednek az árfolyamok. A magas devizakurzusok, a külföldi váltók nagy kereslete sarokba szorítja a jegybankot, amely érzéketlennek megvédésére éppen a magas devizakurzusok miatt lesz kénytelen a kamatlábemeléshez folyamodni. Egyelőre még operálhat a jegybank az ötszázalékos rátájával, hisz a legutóbbi kimutatásai arról tettek tanuságot, hogy fegyverkezik a pénzügyi krízisre és nagy szorgalommal gyűjti aranyváltótárczáját. Hozzá a jegybank a piacért áldozatot és a kamatlábemelést a legvégső terminusig huzza ki. A magas adóköteles bankjegyforgalom a kamatlábemelésnél semmit sem számít, hanem fontosabb ennél a magánkamatláb alakulása. A privátdiszkont ma 4¹/₂ százalék. Egyébként az Oszták-Magyar állása, a múlt évvel összehasonlítva, 1912. szeptember 30-án a következő volt:

	1912. szept. 30.	1911. szept. 30.
Bankjegyforgalom	2.461,091	2.487,168
Érzéketlen	1.575,988	1.657,418
Váltótárca	1.054,618	1.097,246
Lombard	149,759	80,043
Rövid lejáratú tart.	235,707	238,338
Adóköteles bankjegyforg.	285,108	229,749

Nagyobb fizetéképtelenségek. A pénzügyi súlyos helyzete egyre-másra szedi áldozatait. Most már nemcsak kereskedők és iparosok küzdenek a legnagyobb nehézségek között és jelentenek egymásután fizetéképtelenséget, hanem a tözseidő derout több olyan embert tett holdussá, akiről általában tudták, hogy nagy vagyon urai. Ma már több név is került forgalomba s mindenki, aki ebben a társaságban forgott, megdöbbenve fogja tudomásul venni, hogy egy tözseidő derout milyen pusztítást tud előidézni. Ma egyébként a következő fizetéképtelenségek kerültek nyilvánosságra: Schossberger Gyula (Szerecsen-utca 15.) kézműáru-kereskedő szüntette be fizetéseit, tartozása 100.000 korona; Kahane Henrik újpesti kézműáru-czég fizetéképtelen, tartozása 80.000 korona; Nasch József utóda, debreczeni czég fizetéképtelen, tartozása 360.000 korona; Alexander Adolf békéscsabai kézműáru-czég 100.000 koronával tartozik s fizetéképtelen. Császár Dávid kolozsvári kézműáru-kereskedő fizetéképtelen, 112.000 koronával tartozik. A budapesti kézműáru-piacot ez a számos fizetéképtelenség rendkívül súlyosan érinti s nem csoda, ha némi aggodalommal néznek

a pénzvizonyok újabb rosszabbodása felé, amely és a tömeges vidéki fizetésképtelenségek a nagykereskedők és gyárosok helyzetét is megnehezíti.

Az Iparegyesületből. Az Országos Iparegyesület végrehajtó bizottsága ma ülést tartott, amelyen **Mattekovits Sándor** hosszabb beszédben körvonalozta a napirenden levő legfontosabb ipari és általános kérdésekben az iparosság álláspontját, azután **Gelléri Mór** igazgató terjesztette elő az egyesület munkaprogramját, amelynek során **Ullmann Adolf** szüikésesnek jelezte, hogy az egyesület újlag foglalkozzék a drágaság kérdésével. A vámpolitikai központ ügyével is foglalkozott a bizottság s kimondta, hogy a vámpolitikai központ kérdésében szigorúan az érdekképviselők egyenrangúságának alapján áll és annak következetes keresztülvitelét ajánlja.

A Fonciére biztosító tisztviselőinek helyzete. Ismeretes, hogy a Fonciére biztosító tisztviselői helyzetük szánálása érdekében akciózt indítottak. Ez az akció — mint értesülünk — a döntés küszöbén áll. Az intézet igazgatóságában ugyanis megvan a jóakarát arra, hogy a tisztikarnak a beadványban vázolt helyzetén segítsen. Ugyanez a felfogás szövetségi körökben is, amelyek ugy vannak informálva, hogy a „Fonciére“ intézősége teljes tudatában van annak, hogy az általános drágaság nyomán előállott nyomasztóban nehéz helyzetben mással, mint a tisztviselők fizetésének gyökeres rendezésével segíteni nem lehet, mint ahogy tisztában van azal is, hogy ez a gyökeres rendezése a fizetéseknek tovább el nem odázható. A helyzet eme felismerése amilyen helyes és célirányos, épp annyira elismerésreméltó és ha — aminél általánosságban bizton remélik — a fizetések rendezése legközelebb megtörténik, ezzel a „Fonciére“ oly uttörő munkát végez és oly érdemeket szerez, amelyért az egész magyar biztosítási tisztviselői kar bizonyára nem fukarkodik majd haláljával és elismerésével. Hogy pedig az igazgatóságban megvan a hajlandóság az ügyek helyes rendezésére, arra kiváló példáját adta akkor, mikor az intézet vezérigazgatójának: **Sarbo Leonak** jubileumával kapcsolatban, jelentékeny drágasági pótlékokt adományozott a tisztviselői karban, ami a tisztviselők körében nagy megelégedést keltett.

Adóügyi kamarai utmutató kereskedők és iparosok számára cím alatt a budapesti kereskedelmi és iparkamara az általános kereseti adót népszerűen ismertető füzetet ad ki, mely díjtalanul áll a kereskedő- és iparosközönség rendelkezésére. Ez a füzet csak első lépése annak az akciónak, melyet a kamara az új adóreform életbe léptének megkönnyítése végett folyamatba vett. Az új adótörvények ugyanis egészen új helyzet elé állítják a kereskedőket és iparosokat is s nehogy a változott viszonyokkal ezekben tájékozatlanul álljanak, a budapesti kereskedelmi- és iparkamara sietett egy adóinformálási irodát felállítani. Az iroda már a közeli napokban megkezdte működését és teljesen díjtalanul áll meghatározott napokon és órákban — még pedig úgy szóval, mint irásban — a tájékozást kereső és tanácsra szoruló kereskedő- és iparosközönség rendelkezésére. A kereseti adóról szóló fentebb említett füzetet gyors egymásutánban követni fogják a jövedelemadót, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adóját stb. adónemeket ismertető füzetek.

Az Iparegyesület felolvasó ciklusa. Az Országos Iparegyesületben az őszi ciklusban ismét több igen érdekes felolvasó-előadás lesz. Eddig a következő előadások jelentettek be: **Sziklay Zsigmond** az építőipari törvényjavaslatról, **Gönczy Béla** a borsnyák vasutakról, **dr. Soltész Adolf** a vándoripari törvényjavaslatról és a kisipari hitel-szövetkezetekről, **Gelléri Mór** a kézművesség művészeti átalakulásáról, **dr. Dóczi Sámuel** az osztrák és bajor kisipar fejlesztő intézetekről, **Palóczy Antal** pedig a modern városrendezés irányairól és feladatairól. Ezekhez járul még az új adótörvényeket ismertető előadás-ciklus.

A must cukrozása. A földművelésügyi miniszter a mai napon a következő rendeletet adta ki: Az élel abnormis túlzás következtében az a kevés bor is, ami teremni fog, a legtöbb vidéken rossz és túlyomólag savanyu lesz. Tübben fognak tehát az új bortörvény értelmében a vincerellériszkolai igazgatóságokhoz, illetőleg a szőlészeti- és borászati felügyelőségekhez fordulni a must cukrozásának megengedése érdekében. Tekintettel arra, hogy a cukrozással, — különösen ha a cukrozás tulmegy a megengedhető határon, — könnyen lehet a cukrozott mustot vízzel hamisítani, **gróf Serényi Béla** földművelésügyi miniszter utasította

a cukrozási engedelmek elbírálására jogosított közegokét, hogy feladatuk teljesítése alkalmával szigorú lelkiismeretességgel akként járjanak el, hogy egyrészt az idei musttermésnek cukrozással való javítása, — olyan esetekben, mikor az tényleg indokolt, — a törvény és végrehajtási rendelet korlátai közt lehetőleg megkönnyítessék, másrészt azonban eleje vételessé annak, hogy a cukrozási engedelem visszaélésekre adjon alkalmat. A rendelet szerint egy hektoliter musthoz négy kilogrammnál több cukor semmiesetre sem adható. Viszont azon must cukrozására, amelyek eredeti cukortartalma a klosterneubourgi mustmérő szerint a 15 fokot meghaladja, cukrozási engedelem egyáltalán nem adható. Azon szőlők mustjában azonban, amelyekben a must eredeti cukortartalma normális években rendszerint 15 foknál magasabb szokott lenni, az eredeti cukortartalom, az említett korlátok közt, cukrozás- utján 15 foknál magasabbra is emelhető. Annak, aki cukrozási engedelmet nyert, a cukrozás végrehajtására egészen november hónap végéig ideje van, de a cukrozást csak azon a napon, illetőleg a napnak azon szakában szabad végrehajtani, amelyet a cukrozási engedelemben megállapítottak. A megadott cukrozási engedelem hatálya november 30-án megszűnik és meg nem hosszabbítható. A cukrozáshoz csak is finomított répa-, vagy nádcukor engedelmizhető. Édesbor készítése céljából tilos a mustot cukrozni. Erre tehát engedelmet sem adnak. A cukrozás iránti kéréseket soron kívül intézik el. Ha kihágásokat fedeznek fel, azonnal megteszik a megtorló lépéseket. Aki a mustot engedelem nélkül cukrozza, továbbá aki a megengedettnél több cukrot, vagy meg nem engedett cukorkeméket használ, az 1908:XLVII. t. cz. 37. szakaszába ütköző kihágást követ el, mely 8 naptól 3 hónapig terjedhető elzárással és 10 koronától 1000 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

Teherkocsik megrendelése a m. kir. Államvasutaknál. A m. kir. államvasutak újabbban a következő kocsikat rendelték meg hazai kocsigyárainknál: 42 darab husszállító kocsit 504.000 korona értékben, 135 darab 15 tonna raksulyu, fékes fedett teherkocsit Grn sor 688.905 korona értékben, 265 darab ugyanilyen, de fék nélkül 1.125.720 korona értékben, 200 darab 15 tonna raksulyu fékes, magas oldalalú nyitott teherkocsik (lkn sor.) 917.000 korona értékben, 400 darab ugyanilyen féknélkülit 1.455.200 korona értékben. Összesen 1042 darab kocsit 4.690.825 korona értékben. A kocsikat a Ganz-Danubius, Schlick-Nicholson, Gép- és Vasutfelszerelési Gyár budapesti, Weitzer J. aradi és Magyar Vaggon- és Gérgyár győri cégek gyárai készítik. A fedett teherkocsik közül a fékesek zárt fékbódét nyernek s az összes fedett teherkocsik belső szélességét az általános szállítási feltételek szerint 9600 milliméterre nagyobbították.

Az osztályorsjáték mai huzásán a következő nagyobb nyereményeket húzták ki:

Tízezer koronát nyert: 65002.
Öt ezer koronát nyertek: 10197 58942 76304 80680.
Kétezer koronát nyertek: 0719 4251 16665 17934 18638 21991 23708 24865 26361 42429 511804 53486 65261 70505 72434 76444 79817 83180 84840 99657 99495 100896 103561 103448 104991 104024 106874 107824.

Ezer koronát nyertek: 0051 3701 10317 13027 14142 14867 16046 24426 26239 28329 29195 32664 38514 41786 44550 45742 48421 51386 52347 60305 60462 61392 63462 68404 71154 75377 84964 86857 86856 87661 90299 90919 93123 93592 95475 96124 102020 104341 104297 104747.

Ötszáz koronát nyertek: 6738 9819 11783 12728 15745 17313 17826 18559 19270 19229 20312 21872 21183 24444 26936 27705 29100 30708 30713 32903 33257 34846 34075 38524 38666 41758 41824 42077 44748 46074 46889 48066 49950 49169 50184 50247 51193 52803 52731 52428 53010 54552 55885 55678 57640 59497 59427 60236 62728 65089 65530 67632 70107 71431 72307 72102 73882 76318 77661 79650 80651 81946 83954 83870 87866 87015 91694 92522 92651 92159 92399 93690 95740 96263 97536 98629 99273 99413 99372 100678 101120 105876 105614 105987 105256 107085 107994 107635 108021 109005 109689. A többi kihuzott sorsjegyek kétszáz koronát nyertek.

Sorsolás. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-egyesület nyereménykötvényeinek huszadik nyereményhuzása 400.000 koronás főnyereménnyel f. évi október hó 5-én délután 4 órakor fog az egyesület központi épületében az igazgatóság üléstermében kir. közzégyező közbenjöttével megtartatni.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István utd.
COGNAC
BUDAFOK

Az összes bel- és külföldi kiállításokon, legutóbb „TURIN“-BAN kizárólag díszoklevéllel kitüntette. Mindenütt kapható.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, október 2

A készáruüzletben ma is kifejezetten szilárd volt az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a malomok tartózkodók voltak, nem szívesen vásároltak, de azért tekintettel az igen szilárd határidő-piaczra, mégis kénytelenek voltak jobb árakat fizetni. Mivel az árubirtokosok ma nem voltak tulságosan rátartóssak, élénk forgalom fejlődött ki, aminek a folyamán elkelt mintegy 36.000 q buza, a tegnapi árnaknál 5—10 fillérrel drágábban. A legdrágább eladási ár 11.85 koronás volt 79.5 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 10.55 korona 73 kilós tiszavidéki búzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 5 fillérrel, a zab 20 fillérrel drágább, a tengeri változatlan. Forgalomba került 1900 q rozs 9.50 koronás áron, 1100 q zab 10.60—11.— koronás áron és 100 q tengeri 9.70 koronás áron. A határidőpiac eseményeiről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Kötetelt:

Buza. Tiszavidéki: 500 q 79.5 k 23.70 K, 1500 q 79 k 23.50 K, 100 q 79 k 23.20 K.
Felsőtiszavidéki: 500 q 79 k 23.40 K, 200 q 79 k 23.15 K, 100 q 79 k 23.15 K.
Pestvidéki: 300 q 79 k 23.15 K, 300 q 79 k 23.15 K, 400 q 77 k 23.10 K.
Kalocsai: 2700 q 77 k 23.05 K.
Hartai: 1500 q 78 k 23.35 K.
Dunai: 4900 q 74 k 21.90 K.
Bánsági: 13000 q 76 k 22.90 K, 7000 q 76 k 22.70 K.
Bácskai: 4000 q 77 k 22.45 K, 100 q 77 k 22.10 K, 100 q 76.5 k 22.10 K.
Rozs: 600 q 19.— K, 600 q 19.— K, 700 q 19.— K.
Zab: 100 q 21.70 K, 100 q 21.20 K, 300 q 21.50 K.
Tengeri: 100 q 19.40 K.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	fillős	ára 100 kg.	fillős	ára 100 kg.
Tiszavidéki új	75	—	79	22.70—23.—
„	76	22.10—22.40	80	22.90—23.10
„	77	22.30—22.60	81	22.90—23.20
„	78	22.40—22.70	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	22.40—22.80
„	76	—	80	22.60—22.90
„	77	22.—22.40	81	22.70—23.—
„	78	22.20—22.50	—	—
Pestvidéki új	75	—	79	22.60—22.90
„	76	22.—22.30	80	22.70—23.—
„	77	22.10—22.50	81	22.80—23.10
„	78	22.30—22.60	—	—
Bánsági új	75	—	79	—
„	76	22.—22.30	80	—
„	77	22.10—22.50	81	—
„	78	22.30—22.50	82	—
Bácskai új	75	—	79	—
„	76	22.—22.30	80	—
„	77	22.10—22.50	81	—
„	78	22.30—22.60	—	—
Rozs I. rendű új	—	—	—	19.—19.20
„ középminőségű új	—	—	—	18.90—19.—
Arpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.80—19.30
Zab I. rendű	—	—	—	21.15—21.55
„ II.	—	—	—	19.95—20.45
Tengeri belföldi új	—	—	—	19.40—19.50

A határidőpiacra kötötelt:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1912-re.

Buza 1913 áprilisra	11.92—93—88—85—95—90—
Buza októberre	11.35—36—32—57—36—44—37—
Rozs áprilisra	10.26—27—24—31—18—22—
Rozs októberre	9.68—69—65—82—65—
Zab áprilisra	10.70—71—68—85—62—
Zab októberre	10.00—
Tengeri 1913 májusra	7.75—76—73—80—71—

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza 1913. áprilisra	11.89—11.90
Buza októberre	11.37—11.38
Rozs áprilisra	10.2—10.20
Rozs októberre	9.65—9.66
Zab áprilisra	10.75—10.76
Zab októberre	10.9—10.93
Tengeri 1913. májusra	7.73—7.74

Budapesti gabonaforgalom:

1912. szept. 30-ától 1912. október 1-ig.

Erkezett Elszállított méter mázsa

Buza	64009	1595
Rozs	1885	—
Arpa	2198	238

Table with 2 columns: Item (Zab, Tengerli, Liszt, Korpa) and Price (11059, 10938, 102, -) and another set of prices (7385, 18274, -).

Ertéktőzse.

Az értéktőzse mai eseményeiről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Az előzőszen költetett: Osztrák hitel 615-630, Magyar hitel 800-827, Magyar koronajáradék 84.50-85.52, Leszámitolóbank 501-519.80, Jelzálogbank 428-445, Rimamurányi 716-762, Államvasut 683-717.50, Városi villamos 358-378, Délivásut 102.75-105, Hazai bank 280, Magyar bank 617.50-590, Agrárbank 502.50-481, Kereskedelmi bank 3825, Mercur 268-275, Szászvárosi 358-375, Általános közsén 1003-995, Salgószén 754-718, Ujlaki 295 Ganz 3400-3460, Budapesti villamossági 516-513, Magyar villamossági 438-446, Temesvári szesz 480, Atlantica 311-316, Hazai sorsjegy 113.

A déli tőzsdén költetett: Osztrák hitel 616-621, Magyar hitel 801-813, Magyar koronajáradék 84.50-84.75, Leszámitolóbank 505.50, Jelzálogbank 430-438, Rimamurányi 713-728, Államvasut 697-703.25, Városi villamos 360-368, Kütüti vasut 684-697, Délivásut 101-105.25, Hazai bank 275-278, Magyar bank 594-606, Agrárbank 484-491, Kereskedelmi bank 3800, Budapesti bank 330, Iparbank 380-382, Mercur 268, Budapesti takarékpénztár 433, Általános takarékpénztár 50, Hermes 325, Általános közsén 952-990, Salgószén 713-737.50, Ujlaki 288-293, Urikányi 370, Magyar villamossági 428-442, Horvát cukor 1440, Magyar cukor 2750, Spódium 120, Phöbus 215-220, Textil 570, Tannin 750-760, Temesvári szesz 480, Trust 220, Atlantica 305-310, Konvertált sorsjegy 164.50-165, Hazai sorsjegy 105-110.

Bécsi gabonatőzse.

A mai eseményekről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Bécsi értéktőzse.

Az értéktőzse mai eseményeiről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Advertisement for BELATINY PEZSGÓ (Sparkling Wine) with logo and text.

Külföldi értéktőzse.

Az értéktőzse mai eseményeiről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Berlin, október 2. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Záralkor jegyezték: 4 1/2 százalékos papírajáradék - 4. százalékos osztrák aranyjáradék 92.- osztr. hitelrészvény 194.60 Déli vasut 19.- orosz bankjegyek 216.30, 4 százalékos új orosz kölcsön - , Discontó Commandit 184.20, Dinamitruszt 176.-, Harpeni 192.70 Unifikált török járadék 87.75, 4.2 százalékos ezüst jár - . 4 százalékos magyar aranyjáradék 87.70, Magyar koronajáradék 84.10 Osztrák-magyar államvasut 150.25 Bécsi váltóár 847.75 Olasz járadék - . Ált. villamos sági Edison 261.40 Gelsenkircheni 193.-, Laurakohé 173.-.

Frankfurt, október 2. Zárlat. 4.20% papírajáradék 88.90, 4 százalékos osztr. ar-jár. 94.10 Magyar ar-jár. 89.- Osztr. hitelint. részv. 194.- Osztrák-magyar államvasut 161.- Északnyugati vasut - , Bustleh radi vasut - , Londoni váltóár 204.40, Bécsi Bank ver-ein 133.- Villamos részvény - 3 százalékos magyar aranykölcsön - , 4.2 százalékos ezüstjáradék 89.20, Osztrák koronajáradék 85.30, Magyar koronajáradék 85.30 Osztrák-magyar bank - . Déli vasut részvény 19.- Elbavölgyi vasut - , Bécsi váltóár 848.-. Párisi váltóár 809.33, Union bankrészv. - .

Hamburg, október 2. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüstjáradék 87.50, 1860. sorsjegy 165.- Déli vasut 18.90 4 százalékos aranyjáradék 94.35, Osztrák hitelrészvény 193.50, Osztrák-magyar államvasut - . Olasz járadék - , 4 százalékos Magyar aranyjáradék - .

London, október 2. Angol consol 74.

Páris, október 2. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 90.35 Osztr. aranyjáradék 95.35, Magyar arany járadék 91.75, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 482.- 3 3/4 százalékos Olasz járadék 96.40 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 262.-, 5 százalékos marokkói járadék 825.- 4 százalékos 1890. román köles 97.25 4 százalékos amort. román jár. - . 5 százalékos orosz járadék 105.60, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 99.40, 4 százalékos Spanyol jár. 92.90 4 százalékos unifikált török jár. 86.80 Török sorsjegy 198.- Török dollár részvény 348.- Osztrák földhitelintézet - . Osztrák Länderbank - . Magyar jelzálog bank - . Banque de Paris 17.25, Banque Ottomane 674.-, Osztrák-magyar államvasut - , Déli vasut 110. Meridionalvasut 566.- Hartman gépgyár 818.- Rio Tinto 20.40, Suererie d'Egypte 80.-, Tula 1071, Urikányi közsén 395.- Chartered 35.- De Beers 540.- East Rand 74.50, Jagersfontein 160.- Trans. Land Compan 42.- Váltó Amsterdamra (rövid) 209.50, Váltó német piacokra (rövid) 123.37, Váltó Bécsre (rövid) 104.62 Váltó Belgiumra (rövid) 5/16 Olasz arany váltó (rövid) 1 1/8 Váltó Svájcra (rövid) 3/16 Csekk Londonra 252.70 Magánkamatláb 3.

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Table with 2 columns: Item (Finom korpa, Dúrva korpa) and Price (11.60-11.80, 11.60-11.80, 12.20-12.40, 12.20-12.40).

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Item (Disznózsír budapesti, vidéki) and Price (181.-182.-, -).

Table with 2 columns: Item (Városi 3 drbos) and Price (170.-171.-, 166.-167.-).

Kőbányai sertésvásár.

Oktober 2. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 164 fill. Fialat közép (páronkint 251-320 klg.-ig terjedő súlyban) 166-168 fillér. Közép (páronkint 240-280 klg.) 174-176 fillérig.

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatóságától. 1912. október 2-án.) Előző napi eladatlan maradvány 288 drb sertés 40 drb süldő, 3 drb malacz. Mai felhajtás (egy negyed 4-ig) 699 drb sertés, 49 drb süldő. Összesen 987 drb sertés, 89 drb süldő, 3 darab malacz. Eladott 865 drb sertés, 89 drb süldő, 3 drb malacz. Mai maradvány 122 drb sertés. Árjegyzés. Zsir-sertés. Öreg I. rendű 350 klg. felüli ételsúlylevonással 152-164 fillér. Öreg II. rendű 280-350 klg. ételsúlylevonással 136 fillér. Öreg súlyú ételsúlylevonással 123 fillér. Fialat nehéz 300 klg. felüli ételsúlylevonással 164 -172 fillér. Fialat közép 220-300 klg.-ig ételsúlylevonással 156-180 fillér. Fialat könnyű 120 klg.-ig ételsúlylevonással 156-184 fillér. Husseres nehéz 300 klg. felüli ételsúlylevonással 138 fillér. Husseres könnyű 140-300 klg.-ig ételsúlylevonással 166-174 fillér. A vásár irányzata lanya. Az árak változatlanok.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

Magyar Ujságkiadó Vállalat.

Igazgató: ERDOS ARMAND.

Main financial table titled 'Budapesti értéktőzse' with multiple columns for various assets, liabilities, and exchange rates. Includes sub-sections for 'Allamadósság', 'Bankok', 'Takarékpénztárak', 'Biztosító társaságok', 'Gőzmalmok', 'Iparvállalatok', and 'Sorsjegyek'.

VIZÁLLÁS.

		okt. 1. okt. 2.		okt. 1. okt. 2.			
		m é t e r		m é t e r			
Duna	Schärding	1.51	1.56	Tisza	M.-Sziget	0.72	0.70
	Passau	2.81	2.74		Tekeháza	0.74	0.70
	Linz	0.10	0.02		V.-Namény	3.91	0.—
	Bécs	0.16	0.—		Tokaj	6.16	5.84
	Pozsony	2.24	2.12		Tiszafüred	6.14	6.10
	Komárom	3.30	3.20		Szolnok	6.23	6.28
	Budapest	2.96	2.86		Csongrád	6.54	6.56
	Paks	2.63	2.48		Szeged	7.28	7.33
	Mohács	4.42	4.16		T.-Becse	5.91	5.92
	Gombos	0.—	0.—		Titel	5.92	5.95
	Ujvidék	5.38	5.—	Óndova	Hoór	1.15	1.18
	Páncsova	5.35	5.37		Bartha	0.49	0.48
	Orsova	4.68	4.70		Ladmóczy	3.70	3.38
Gorva	morvafalu	1.77	1.59		Szólca	1.35	1.34
Vág	Orsolya	0.46	0.49		Hernád H.-Németi	0.56	0.21
	Trencsén	0.40	0.44		Berettyó Margitta	6.58	6.89
	Szered	0.82	0.86		B.-Ujfalva	0.52	0.30
Rába	Szt.-Gothárd	0.12	0.14	Körös	Csúcsa	0.55	0.55
	Sárvár	0.09	0.11		N.-Várad	0.21	0.17
	Győr	2.99	3.05		Belényes	0.55	0.50
Dráva	Várasd	0.—	1.78		Tenke	0.36	0.28
	Zákány	0.37	0.24		Gurabona	0.84	0.79
	Bárcs	0.90	1.07		Borosjenő	0.80	0.56
	Eszék	3.02	3.10		Békes	3.46	3.84
Mura	M.-Szerdah.	1.04	1.26	Maros	Gyoma	4.90	5.06
Száva	Zágráb	0.30	0.52		Gy.-Fehérvár	2.42	2.90
	Sziszek	3.—	3.26		Branycska	3.40	3.50
	Mitrovicza	3.80	3.83		Sohorsin	—	—
Szamos	Deés	1.19	1.36		Arad	3.54	3.38
	Szatmár	2.53	3.14		Makó	4.69	4.32
Kraszna	N.-Majtény	3.30	3.34	Temes	K.-Kostély	1.40	1.44
Latorca	Munkács	0.20	0.20	Béga	Kiszető	0.46	0.48
Laboroz	Homonna	0.10	0.10		Temesvár	0.88	0.79
Ung	Ferencesny	0.—	0.19		Becserek	1.70	1.70

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 2. —

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter Gaál Jenő okleveles gazdasági és gazdasági segéd tisztet a földmives iskolák tanszemélyzetének létszámába ideiglenes minőségű gazdasági gyakornokká; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Hencz Miklós okleveles tanítót az alsóplukói (volt határvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónak; a belügyminiszter Fogel Lászlót, a budapesti állami gyermekmenhelynél alkalmazott iradsegéd tisztet, ugyanehhez az állami gyermekmenhelyhez a XI. fizetési osztályba elemzési tiszté; az igazságügyminiszter Balázs Lajos soproni országos fegyvertételei fejezt alkalmazása helyén főfegyver; a trencsényi pénzügyigazgatóság a zsolnai fővámhivatalhoz Makróczy Gusztáv pénzügyőri fővigyázót hivatalsszolgáivá nevezte ki.

Megerősítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Szinyei-Merse Jenő, dr. Kósa Kálmán, ifj. dr. Keveházi Kovács Gyula, Boncz Ferenc, dr. Alszegehy

ÁLARCZ ALATT

— FRANCZIA REGÉNY. —

A valódi Chatenay újra a törvényszék elé lett idézve. Hamar felgyógyult sebeiből. Vallomása natározott volt; részletesen elbeszélte, hogy mivel töltötte barátja idejét a kihallgatás napján és hogy mi történt a Montmorency nyaralóban. Vallomása megegyezett a rendőrség által beszerzett adatokkal.

Két nappal később Lockeren gróf, hála legyen Chatenay fáradozásának, ki igénybe vette magas ismeretségeit, óvadék mellett szabadlábra helyeztetett. A két barát hamar felismerte az átkozott német kezét e dologban. Fel kellett tehát találni, hogy erőszak vagy csel útján kivegyék belőle Libussa elszöktetése titkát; mert ő, vagy a grófné követte ezt el, hisz nem is lehetett más senki, mint a grófné, ki gyűlöletből vagy érdekből tüntette el a gyermeket. Mi több, e nő egyetlen eszköze a porosz volt.

Mióta Hector Párisban volt, tudta, hogy De Goery báró szorgalmasabban látogatja mostoha anyját, mint valaha. A vidéken történt események nem szarnyaltak át Párisba. Ezenfelül nem volt-e Goery Fabiennének elfogadott kérője.

A komorna kijelentette a biztos előtt, hogy a tűzvész előtt Libussa nem hagyta el a nyaralót, de a tűz kiütése percében egy férfi jött fel, azt tanácsolva, hogy minél előbb meneküljenek és karjaiba véve a fiatal leányt, átvitte a lángokon, melyek ellepték a folyosót. Midőn a komorna kiért a vész színhelyéről, nem látta többé Libussát. A férfi, ki Libussát elragadta, a komorna szerint zubbonyban volt.

E részletek, melyeket a rendőrség gyűjtött, nem látszottak valóknak, mert minden egyes a tűzvésznel működött szivattyuzó kü-

Kálmán, dr. Badics Aurél, ivandai dr. Karátsón Ferenc és ifj. Kazy József ideiglenes minőségű fizetetlen miniszteri segéd fogalmazókat állásukban végleg megerősítette.

Áthelyezések. A földmívelésügyi miniszter Komlós Hugót a debreczeni és Schick Pált a magyaróvári vegykísérleti állomás segédvegyészét kölcsönösen áthelyezte;

a vallás- és közoktatásügyi miniszter Castiglione Irma verbói állami óvodát, saját kérelmére, a hőlaki állami óvodához jelen minőségében áthelyezte.

Pályázatok. A dési pénzügyigazgatóságnál pénzügyi szemlési állásra 2 hét; Székény, Tormáson és Szarazdon postafőnöki állásra október 10-ig; a hódásági járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt; az eperjesi pénzügyigazgatóságnál tíz pénzügyőri vigyázói állásra december 1-ig; Sopron városánál alszámvetői állásra október 30-ig; az eperjesi pénzügyigazgatóságnál hat pénzügyőri fővigyázói állásra 14 nap alatt; a perlati járásbírósnál hivatalsszolgái állásra 4 hét alatt; a szécsényi járásbírósnál telekkönyvi átalakító díjnoki állásra 14 nap alatt; a sárvári járásbírósnál albirói állásra 2 hét alatt; a szesztermelés megadóztatásánál műszaki ellenőri állásra október 15-ig lehet beadni a pályázatokat.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az idő enyhébb lett. A hőemelkedés leginkább az ország nyugati részein érezhető, ahol a ma reggeli hőmérséklet 6—7 C fokkal is magasabb a tegnapiénál. Csapadék az északi részen esett, kevés kivétellel 5 mm.-en aluli mennyiségben.

A hőmérséklet maximuma 20 C fok volt a Dunántúlon többhelyütt és minimuma 5 C fok Bótfalun.

Prognózis a következő 24 órára:

Változékony és jobbára szeles idő várható helyenkint esővel és későbbi hűsüléssel. (Sürgöny-prog.: Változékony, szeles, sokhelyütt csapadék, később hűvösebb.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmérséklet	
					max.	min.	max.	min.
A.-Szlátina	57.6	11.4	E	2	4	2	16	11
Ungvár	55.6	11.8	NE	3	0	2	16	12
Késmárk	51.8	10.9	NW	1	3	—	12	9
Losonc	51.8	10.6	N	2	1	1	13	9
Ógyalla	53.3	11.3	N	1	0	—	17	11
Budapest	53.9	10.8	NE	1	0	—	15	10
Herény	52.5	12.3	S	1	0	—	19	10
Keszthely	53.6	15.0	—	0	0	—	20	12
Pécs	55.9	11.7	—	0	0	—	19	10
Zágráb	55.3	16.5	—	3	—	—	19	12
Fiume	57.3	16.7	—	1	—	—	18	12
Szeged	56.3	9.8	NE	1	8	—	19	9
Temesvár	58.2	10.1	—	4	—	—	19	7
Nagyvárad	56.3	13.4	N	2	1	—	19	12
Köszvár	59.7	6.4	NW	1	4	—	16	5
Nagyszobon	59.7	7.0	N	2	4	—	16	6
Szatmár	—	13.8	—	1	0	—	16	12
Eger	—	10.4	N	1	0	—	14	9
Arvavárpalja	—	10.0	SE	0	4	—	10	7
Selmeczbánya	—	9.0	—	0	1	—	9	9
Komárom	—	11.4	NE	2	0	—	17	10
Magyar-Óvár	—	13.0	NE	1	2	—	18	12
Sopron	—	10.7	—	1	1	—	17	10
Eszék	—	0.0	NW	1	0	—	—	—
Cirkvenica	—	17.2	N	1	0	—	18	15
Debreczen	—	11.1	NE	1	1	—	17	10
Kecskemét	—	12.3	N	1	0	—	19	10
Oroszláza	—	10.5	N	2	0	—	18	9
Arad	—	0.00	—	0	—	—	—	—
Zsombolya	—	10.7	NE	1	4	—	19	10
Versecz	—	13.0	NW	2	1	—	18	10
Orsova	—	10.8	NE	0	4	—	13	9

„EGYETÉRTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

lön kérdőre vonatva, azt mondá, hogy ő nem mentett meg senkit. Az egyetlen személy, ki a tüzből kimentett és kire emlékeztek, Chatenay ur volt.

Mindamellett nem volt vesztevő idő, a hivatalos és a titkos rendőrség talpon volt; Lockeren gróf és Chatenay szintén a legszorgosabb nyomozásokat rendelték el; mert ők jobban kutathattak, mint a rendőrség. Ők nem támaszkodtak-e biztos alapra? Az igazság gyanuba fogta őket és lépteik figyelemmel kísértettek. Az rendőrgyűzők, kik ezen ügy felderítésével bíztak meg, téves úton haladtak; míg ez egyetlen, kiknek érdekében állott világszűrést deríteni a dologra, nem rendelkeztek azon eszközökkel, mint az előbbieket, Hectornak védeni kellett becsületét és fel akarta találni elvesztett boldogságát. Az első feadatnak könnyebben eleget tehet, mint a másodiknak és ha mindenképp mégis az elsővel törődött, mely tekintélyéhez tartozott, mint becsületes embernek, a másodikon is oly kitarással esüggött, mely csak reményeiben csalódott szívbéli szenvedélyből eredhetett.

Az elsőre elegendő volt elvitázhatatlan tények és hiteles tanuvallomásokkal, mit különben beszerezni könnyű volt, megállapítani személyazonosságát. De második feladata teljesítésére a homályban kellett tapogatóznia és csak tétovázva haladhatott előre, hogy megkapja az elszakadt szálát. Az ismeretlen ellen kellett küzdenie, mi mindig legrosszabb és a legkétségbeejtőbb küzdelem. Egy kérelhetetlen ellenséget kellett sújtania, ki kormönfont ravaszsgal követte őt és makacsul elrejtőzött előle.

A két barát szövetkezett és hosszasan tanakodott a fölött, hogy mily álláspontot foglaljanak el. A legnagyobb óvatosságot kellett kifejteniük. Azonban Hector csak heves véralakattól, a lángoktól, melyek düheiben emésztették és szenvedélyétől kérve tanácsot, úgy vélekedett, hogy legjobb volna a veszé-

lyes németet egyenesen felkeresni és választást engedni neki az élet és halál közt. Arra gondolt, hogy e gyáva ember könyörögni fog. A gróf kész volt oda vetni neki huszonöt-harminczezer frankot, ha visszaadja Libussát, vagy pedig meg akarta ölni, mint egy veszett ebet, ha megtagadná ezt, vagy felküzadna.

De e porosz nem állt volna ellen a pénz csilllogásának. Ezenfelül félt volna. Mert ellenére talált és tudjuk, hogy a Rajnán túli férfiak csak akkor felfuvalkodottak és bátrak a harcban, ha öten vannak egy ellen.

A gróf rendesen helyesen okoskodott; de nem gondolta, hogy az idő mutatója a gondviselés paramesa folytán egy fordulatot tett előre és hogy ellenei, kik néhány év előtt még csuszak-mászak, egyszerre árulók lettek és Franciaországot meghódított tartományoknak tekintik. A német rém kiterjeszté denevér szárnyait és árnyékot vetett Franciahonra.

A sajtó minden szavára, a függetlenség minden felszólalására, az éjjeli madár éles vihorgását hallatá és a harcmezőn legyőzött személyes szabadságában korlátozva érezte magát. Még egyszer le kellett számolnia a szörnynyel!

Mint minden szép érzéssel megáldott természet, Hector mit sem értett a diplomáciából, az ál-szenteskedés és művészetéből, mely ismeretlen és megfoghatatlan egyenes lelkű emberek és oly férfiak előtt, kiknél a becsület esküje minden.

Chatenay barátja higgadt véleménye felvilágosítá. Nem arról volt szó, hogy a fenévatat szemben támadják meg, hanem kerülni kellett. Fegyvert fegyver ellen, a németek ismerik ezen eljárást.

A gróf a Haussmann-boulevardra ment Lockeren grófnéhoz. Ez nagy megaróltetésébe került, de a kibékülés czéljából megkísérté ezt. Nem jelentené be magát.

((Folyt. köv.))

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1912. október 3-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Széchy Mária.
Történelmi vígjáték 3 felvonásban.
Írta: Décsi Lajos.

Személyek:
Gr. Széchy Mária P. Márkus E.
Gr. Széchy Kata Nagy L.
Gr. Széchy Eva V. Molnár R.
Ilóház Gábor Szacsay
Báró Listius Somlai
Wesselényi Ferenc Bakó
István. diákja Mészáros
Gombkötő Bónis
Vadász Mészáros
Budaházi, várnagy Bartók

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VARSZÍNHÁZ.

A fogadósné.
Vígjáték 3 felvonásban.
Írta: Goldoni.

Személyek:
Mirandolina D. Ligeti
Riparatia Pethes
Tonipopel Dezső J.
D'Albanorita Kürthy
Otonσία O. Keczeri
Dejanira Rákos
Fahrizzio Rájnai

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Sárga liliom.
Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Bíró Lajos.

Személyek:
A vágynerczeg Törzs
Thurzó Viktor Z. Molnár
Hessen bácsi Pethes
Beddáz gróf Vándory
Basarczy András Tarnai
Katalin ezredes Gere
A primadonna Csatai J.
Dr. Peredi Papp
Peredy Judit Gombaszögi
Bokor Adolf Vágó
Csuhás Péter Réthel
Rudas Béla Dobi
Zsi Kovács János Köröndy
Rád János Sebestyén
A főispán Pártos
Emerencia Nagy T.
Né Császár

Kezdeté 1/2 8 órakor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Limonádé ezredes.
Enekes vígjáték 3 felvonásban.
Német eszme után írta; Hazsányi Zsolt.

Személyek:
Gr. Szentmarjai Rátkar
Louke Pereszé
Mariotta T. Harmath
Von Flaumitz Hainal
György Király
Kelenen Ligeti
Teréz Soós M.
Dlga Rombai L.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

ROYAL-ORFEUM.

VII. Erzsébet-körút 31. sz.
Telefon 110-22.

Ma csütörtökön, október 3-án két előadás.

Délután 3/4 órakor mérsékelt, helyáru nagy családi előadás teljes esti műsorral. Este 8-kor **A felülmúlhatatlan októberi új műsor. NICK WINTER** a világhírű mozi-színész és társulatának rövid vendégszereplése a **"Nick Winter apacskezében"** című szenzációs új kinema-szkeccsben. — **Allice Carver & Co.** a cellulózszet oszlopa. **The 3 Renards** a levegő királyai. **H. Blank**, beszélő bábuival. **Balzar** komikus mutatványai. — **Les Soeurs Draffir**, akrobátikus táncművészek. — **Pestí Entar** Nádás Sándor tréfas jelenete. **K. Solti Hermin** új kriptókkal. **Az előkelő idegen**, páris. darab. **Szász Ilona Zerkó**. **witz** **Bölcsödélát** esküvői **Lolotte**, Granichstóden B. operettje. **Virágh Jenő**, **Fred St.** **Ongé & Co.** és **Miss Eszkó**. **Mlle Hildegarde** és a többi legelsőrendű attrakció. **Jegyek** elővételi díj nélkül vált hatók a **Royal-Orfeum** jegypénztáránál és a városi jegyárúsió helyeken. **Előadás után** a **Royal-Cabaret**. **Minden csütörtökön**, ünnep- és vasárnap délután 3/4 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás **Nick Winter** és az összes attrakciók felléptével.

Értesítés.

Tisztelettel kérem az igen tisztelt vevőközönseget, hogy bevásárlásait de különösen megrendeléseit és javításra szánt szörméjét idejekorán hozzám juttatni sziveskedjék, hogy azoknak gondos kiviteléről intézkedhessem. Egyben tudatom, hogy katalogusom második kiadása néhány nap múlva készül el, melyre kérem szives előjegyzésüket.

Kiváló tisztelettel
Elkán Gyula
szücsmeister
VII., Károly-körút 19.
Telefon: 106-98.

melke...
ezhető...
kal is...
része...
meny...
volt a...
C fok...
várható...
sokhe...

max.	min.
11	9
12	9
13	9
14	9
15	9
16	9
17	9
18	9
19	9
20	9
21	9
22	9
23	9
24	9
25	9
26	9
27	9
28	9
29	9
30	9
31	9

As.

válasz...
Arra...
ni fog...
szonót...
Libus...
egy...
fel...

pénz...
ert el...
n tuli...
s bāt...
len...
tt; de...
gond...
t tett...
előtt...
k let...
tartó...
jeszté...
Fran...

enség...
és...
yözött...
érezé...
nia a...

ter...
áciá...
mely...
lelki...
pecsü...
e fel...
fene...
terül...
A né...

ment...
etésé...
sértó...

ROYAL-ORFEUM

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Ma, csütörtökön, október 3-án, d. u. 3/4 órakor mérsékelt helyáru családi előadás.

Nick Winter,

valamint az összes attrakciók felléptével. — Mérsékelt áru jegyek válthatók a ROYAL-ORFEUM jegypénztáránál és az összes városi jegyárúsió helyeken.

Szt. Lukácsfürdő nagyvendéglője

Budán FREY GYULA vendég-lős, a parlamenti Arkád-vendéglő bérloje személyes vezetése alatt.

Elsőrangú vendéglő és kávéház.

Háromszor naponta hangversenyez **SILVING BERTHOLD** karmester vezetése alatt

a Budapesti Filharmonikusok Társasága

DARANYI LEBUJABB MODELLŐ Számoló

ÉS LÁTHATÓ IRASU

összeadógépei

nem szorulnak reklámra.

Díjmentes bemutató az ország bármely helyén.

Telefon 139-54.

DARANYI MIKSA
Első Magyar Számoló- és Összeadó gép Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási és Ipari Minisztérium engedélyével

Budapest, VI., Váci-körút 37.

FOVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató. VI. Nagymező-utca 7.
Jegytelért 10-1 és 3-6 drág. Az előadás kezdete 8 órakor.

ELLEN TELS

TÁNC-IDYLLEK.

ERNESTO BELLINI

A TELEPATHIKUS FENOMÉN.

TOQUÉ A CSUDAPUDLI

Bemutatja Mr. LOYAL

További 20 attrakció.

Steiner József és Fia

BUDAPEST.

Gyár, főüzlet és iroda: IX., Vámház-körút 9. szám. Telefon 65-32.

Fióküzletek: VI., Király-utca 70 (telefon 15-03), IV., Keoskeméti-utca 14 és Régi penta-utca 13. II. ker., Fehérvári-ut 11-13. IX., Lónyay-utca 41. szám.

Gőzüzemre berendezett finom sültöde, cukrászda és piskótagyár. Alapítatott 1872. évben. Naponta friss sütemény. — Különlegességek kétszorszületekben.

Ön már tudja?

hogy minden árban kaphatja a legjobb és legolcsóbb amerikai cipőket.

Széküldés az ország minden részébe. Meg nem felelő kiskorúak. 20 K-án felül bérmentve. — Kérjen ingyen árjegyzéket. Szórá és pontokiszórá. Kivonat az árjegyzékből:

Elegáns férfi-cipők
box- és chevro-bőrű, utolsó dívatu, eugos, tűzős 10, gombos 11 és 12 feljebb.

Amerikai és angol cipők, elszakíthatatlan 14, 16, 20 és 22.

Gyönyörű női-cipők
box- és chevro-bőrű, eugos 9, tűzős 9.50, gombos 10 és felj.

Silkos amerikai és angol cipők, tűzős és gombos 13, 15, 18, 20 és feljebb. 12922

Higienikus gyermek-cipők minden árban.

Mártek után készítés legújabb módjában.

„Uj módszer!” — Orthopéd-cipők néző lábra készítés után készülnék nyugotti pályaudvar közelében.

Pongrácz S. Sándor Budapest, VII., Szondi-u. 23a.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Fővay-utca 16. szám.
Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 8 órakor.

9/4 órakor! Ma! 9/4 órakor!

„A menyasszony leánya”

Bobózat 1 felv., írta; Satyr. Rendező: Rott Sándor.
10 órakor! 10 órakor!

MORITZ II.

Sketob, előadja: Springer Ármán.

11 órakor! 11 órakor!

SEINE TANTE.

Bobózat 1 felvonásban, írta: Hirschfeld L.

és a többi új szólószámok.

Jegyek elővételen: a Folies Caprice nappali pénztáránál d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Hírszob Amázej-ut 19. Sopronyi Rákóczy-ut 1. és Az Est kiadóban. — 13 óra után az I. ső emeleti „Casino de Parleban” a világ legelső ének- és táncszámalnak fellépte.

Közvetlen keleti behozatal.

Valódi **Perzsa és Smyrna szőnyegek**

nagy választékban kaphatók, budapesti lakóknak árfel. részletfizetésre is. emelés nélkül

SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32. (az udvarban.)

Részletfizetésre is!

Látható írásu

UJLAKI írógépek

Arjegyzék kívánatra. Arjegyzék kívánatra.

UJLAKI írógéptelep

Bpest, VII., Erzsébet-körút 28.
Telefon 122-60. Telefon 122-60.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1912. október 3-án.

ÚJ SZINPAD.

Szent házasság.

Két fejezet a házasságból.
Írta: Bíró Lajos.
Ezt követi:

Rabszolgázadás.

Korrajz 1 felvonásban.
Írta: Sas Ede.
Végül:

Sátán.

1 felvonásos tréfa. Írta: Zinner Pál.
Fordította: Molnár Ferenc.

Kezdeté 1/8 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Piktörök.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Ripoy és Mirande.

Személyek:

Maclair piktör	Góth
Noeml	Harashty
Madeleine	G.-Kertész
Házmesternő	Rónaszékyné
Fanny	Csáky I.
Erardoux	Tanay
Huffat	Stella Gy.
Chaméne	Szerény
Chaplan	Tapolczai
Legrand	Tihanyi
	Ditri

Kezdeté 1/8 órakor

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Az Olimpiász

Kezdeté 1/8 órakor.

NÉPOPERA.

Tengerész-Kató.

Operette 3 felvonásban. Írta: Buchbinder Bernát. Magyar szívre alkalmazta: Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Jarno György.

Személyek:

Steinfeld lovag	Mátral
Váci Róbert	Horthy
Kopp Gyula	Fehér
Radák Lajos báró	Hajagos
Dr. Kazár Sándor	Ujvári
Kádass Tamás	Bihar
Sági	Pázmán
Sághy	Jorand
Temesi báró	Fajor
Kató	Szeyer I.
Lujza	Bendiuer
Teréz	Hajnal
Berta	Hickisch
Radványiné	Dinyési
Boriska	Vider

Kezdeté 1/8 órakor.

BUDAPESTI SZÍNHÁZ

Küry Klára és Ferenczy Károly felléptével

A régi Pest.

(Alt Wien.)

Operett 3 felvonásban. Írta: Kadlburg Gusztáv és Wilhelm Gy. Fordította: Mérey A. Zenéjét szerzte: Lanner József.

Személyek:

Putzing gróf	Szabolcs
Plukomene, huga	Szathmáryné
Felicitas	Labas J.
Sesepitz báró	Aldory
Lina	Küry Kl.
Bogosi Péter	Ferenczy
Sátor Ferkó	Pekete
Stéchl Nepumok J.	Szathmáry
Prohászka Vince	Fenyvesy
Stájer, házmester	Török

Kezdeté 1/8 órakor

CIRKUSZ-BEKETOV

Városliget. Telefon 107-48

Ma csütörtökön 2 előadás. Délután 4 és este 8 órakor. Délután 4 órakor utolsó családi felül előadás, remek műsorral. Klein család nagyszerű kerékpárművészek. Miss Alice és Captain Siema a világ legjobb cellovói. Este 8 órakor nagy birkózó mérkőzés, döntő mérkőzés. Ciganiewicz-Smith-Westergard, Lurich-Saft, Lobmayer-Blandetti, Mamutow-Saiwonen. - Vasárnap 2 előadás: délután 4 és este 8 órakor.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 1/9 órakor. 11 órakor: Ujdonság!

Oszkár kisasszony

9 órakor:

Zavaros rokonság.

Glinger és Taussig bohózatai Steinhardt átdolgozásában. Továbbá Steinhardt slager kupléi és remek külföldi számok. Vasárnap délután fél 4 órakor délutáni előadás mérsékelt helyárrakkal.

Jegyek a délelőtti 10-1 óráig és délután 3-6-ig a mulató pénztáránál, egész nap a Hirsch-féle nagytözsdeben Andrassy-ut 19. és a Hungaria fürdő pénztáránál kaphatók.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket és azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.

..... (Főpostával szemben) .....

ROYAL-ORFEUM

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Ma csütörtökön, október 3-án két előadás. Délután 3/4 órakor mérsékelt helyaru családi előadás Nick Winter és az összes attrakciók felléptével. Este 8 órakor a felülmúlhatatlan új októberi műsor.

NICK WINTER

világhírű mozi-színész és társulatának rövid vendégzereplése a „Nick Winter apacskészen” című szenzációs új kinematográfia. Alice Carver & Co. The 3 Kennards H. Blank. Les Soeurs Drailir. Balzar. Az előkelő idegen párisi darab, és a többi legelsőrangú attrakció.

Jegyek elővételben is kaphatók a Royal Orfeum jegyváltóánál és a városi jegyárúsió helyeken. Előadás után Royal-Cabaret

Minden csütörtökön, ünnepek és vasárnap délután 3/4 órakor mérsékelt helyaru nagy családi előadás Nick Winter és az összes attrakciók felléptével.

Kartellen kívül!

T. a.

Van szerencsém szíves tudomására adni, hogy **VIII., Karpfenstein-utca 31-33. sz. alatt a mai-kor igényeinek megfelelő sörnagykereskedést nyitottam.**

Miért is azon kellemes helyzetben vagyok, hogy **egy ár tekintetében, mint sörminőségben bármely más céggel a versenyt felvehetem, kérem nagybecsű megrendelésével engem új vállalatomban támogatni, melyek pontos és lelkiismeretes kiszolgálásáról előre is biztosíthatom.**

Maradok kiváló tisztelettel

SZIMANDL JÓZSEF
vendéglős és sörnagykereskedő.

HEMPEL FRIDA

összes felvételei kaphatók

a Hangszer Otthonban

Budapest, VIII., József-körút 9E. sz. Telefon 91-04. Telefon 91-04. Művész felvételben 6.- koronáért.

ALKALMI SZÖNYEGEK BUTOROK CSILLÁROK

szalon- és bõrgarnitárak, teljes lakberendezések legolcsóbban kaphatók az

Alkalmi Butoráruházban

VIII. ker., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

Weinberger és Fodor

az összes sportcikkék áruhaza.

FOOTBALL

cikkékben az ország legnagyobb raktára.

IV., Marischbazár 4.

Telefon 113-59.

Minden sportágról külön árjegyzék ingyen.

Modern tőkeértékesítés.

Magánosan álló egyének, gyermektelen házaspárok és olyanok részére, kiknek szükséglettel túlhaladják vagyonuk kamatait, kiknek inkább áll érdekükben, hogy maguknak minden veszteség nélkül életoshsiglan nagyobb évi jövedelmet biztosítsanak, mint az, hogy tőkéjüket örökösök részére megőrizték, legalkalmasabb egy életjáradék megszerzése. Például egy 65 éves egyén 10.000 K betét után a takarékpénztártól kamatokban 3,5% = 350 K-t kap évente, ellenben életjáradék fejében 10,68% = 1068 K-t kap évente, tehát több, mint háromszoros jövedelmet szerez magának, ha a szerződést

„AZ ANKER“

élet- és járadék-biztosító társaságnál

Budapest, VI., Deák-tér „Anker-palota” köti meg.

Alomány 1010. Vágda

Összes vagyon — 195.116.550.02 korona.
Biztosítási állomány 90.008 Kötvény
596.142.373.27 korona biztosítási tőke
1.701.779.11 évjáradék

Most jelent meg a következő közérdekű füzet:

A választójog. A nő választójoga.

Két tanulmány.

Írta MÁRKUS DEZSŐ dr.

Ára 1 korona 20 fillér.

Kapható

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fia) részvénytársaságnál
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM
és minden könyvkereskedésben.

Heti műsor:

Október hó	Magy. Kir. Operaház	Nemzeti Színház	Várszínház	Néopera	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Új Szinpad	Budapesti Színház	Uránia
4 Péniek	—	No váljunk el	—	Tengerész Kató	Erős Linczok	Limonádé ezredes	A frankfurtiak	A szent házasság Rabszolgázadás. Sátán	A régi pest	Olimpiász
5 Szombat	—	No váljunk el	—	Rigoletto	Primrose kisasszony	Limonádé ezredes	Szerencse fia	A szent házasság Rabszolgázadás. Sátán	A régi pest	—
6 Délután: Vasárnap Este:	—	Hang és mód Az ember tragédiája	—	A kornovillei harangok Tengerész Kató	Piktörök Primrose kisasszony	János vitéz Limonádé ezredes	Az apostol A rablólovag	A szent házasság Rabszolgázadás. Sátán	Az asszonyfaló A régi pest	—

odor

bités.

ázaspárok
ulhaladják
dekóknban,
l élethosz-
anak, mint
egőrizték,
gszerzése.
otét után
% = 350
fejében
hát több,
magának,

R

gnál
-palota

korona.
Kötvény
si tóko
k

oga.

DÉSE
SZÁM

la

ás

Gőzeke-

acetylenlámpák

éjjeli szántásoknál
nappali fényt adnak.

Kézi-, kocsis-, kocsirud-, pózna-,
asztali-, kerti-, istálló-

acetylenlámpák

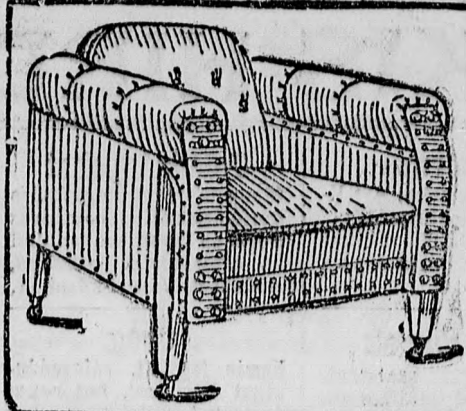
BÁRDI R.-T.

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 15.

Sürgőnyeim: Pneumatik. :: Telefon 16-28.

Arjegyzők ingyen és bérmentve.

BÁRDI.

Bőrbutoripar!

Kendi Antal,
Epest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, for-
mai kivitel és árak tekintetében külö-
nös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok,
ebédlő székek, futenilok, férfiszobák
és irodahelyiségek bútorzása!

Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

Kitűnő likörök

és rum készíthetők házilag
Rétly-féle kivonatokkal.
Készítési utasítást és ár-
jegyzéket bérmentve küld
Rétly Béla gyógyszerész,
Békéscsabán.

Sajnos, de való,

hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, aki-
nek vére és testi nedvei meg vannak fertőzve és aki
fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által ideg-
rendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű
állapoton csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az
illetők olyan lelkiismeretes, nagy tapasztalatu specialista
orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a neki
éltre vonatkozólag és az esetleg már meglevő bajokon
is tud segíteni, akkor majd megszűnik a káros beteg-
ségek létezése is.

Ilyen magasztos hivatásu dr. Palócz v. kórházi
orvos, egészségt. tanár országos hírű intézete (Buda-
pest, IV., Múzeum-körut 13.), ahol a legnagyobb titok-
tartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása
nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év
óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros
sebeket, huyesó-, hólyag-, ideg- és hátgerinczbajokat, az
önfertőzés és szíllis utóbajait, magömlést, elgyengült
férfierőt (impotentiát), kezdődő elmezavart, aranyeret,
sérveket, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi
szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróte-
rem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva
személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen ad-
nak leveleire kimerítő felvilágosítást afelől, hogy
otthon mi módon gyógyítható ki gyökeresen a bajából
(a levélben csak válaszbélyegyet kell mellékelni).
A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik
vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet
a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik.
Rendelés naponta d. e. 10-12-ig d. u. 3-5 óráig, (vasár-
nap déli 12-ig.) EHRlich 606 kurát is végeznek. Czim:
Dr. Palócz, specialista-orvos, Budapest, IV. kerület,
Múzeum-körut 13.

SPECIALISTA

Dr. KAJDACSÝ

Gyógyít biztos sikerrel kórházakban szerzett ta-
pasztalatok alapján: vér-, bőr-, ideg- és gyenge-
ségi állapotot és mindentéle női bajokat

Budapest, VIII., József-körut 2.

Rendel: 10-4-ig. Este: 7-8-ig.

„EHRlich 606“ alkalmaztatik.

Levél útján is biztos gyógyulást találnak azok,
kik személyesen meg nem jelenhetnek, vagy távol
a fővárostól laknak. Gyógyszerek utasítással kívánatra
küldetnek.

Császárfürdő BUDAPESTEN. Nyári és téli gyógy-
hely, a magyar Irgalmasrend
tulajdona. Elsőrangú kőnes hévízi gyógyfürdő; moderu
berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, meucze- és
kádifürdők, melyek kiváló gyógyhatással használatnak
az összes reumatikus és idegbántalmaknál. Uszodák,
hőlég-, szénsavas és villamosvíz-fürdők. Ivó- és beléleg-
zési kura. Prospektust ingyen és bérmentve küld
az igazgatóság.

kézpénzért, vagy részletfizetésre
legelőszóbban

Butor EHRENTREU és FUCHS

Budapest, VI., Teréz-körut 8.

Képes arjegyzők ingyen. Telefon 88-69.

VÉTKEZIK

önmaga ellen, minden nemi betegségben vagy nemi gyen-
geségben szenvedő, ha nem olvassa el Dr. GARAI
hírnöves szakkörös

Hasznos tanácsadó

minden férfi és női nemi betegségben

elmű számos ábrával ellátott könyvet, mely az összes
férfi és női nemi betegségek leírását, okait és gyógyítását
tárgyalja népszerű előadásban. A könyv ára 2 korona,
mely összeg 10 filléres levélbélyegekben is beküldhető.
Zárt borítékban bérmentve küldi a szerző:

Dr. GARAI,

Budapest, Andrassy-ut 24. sz.

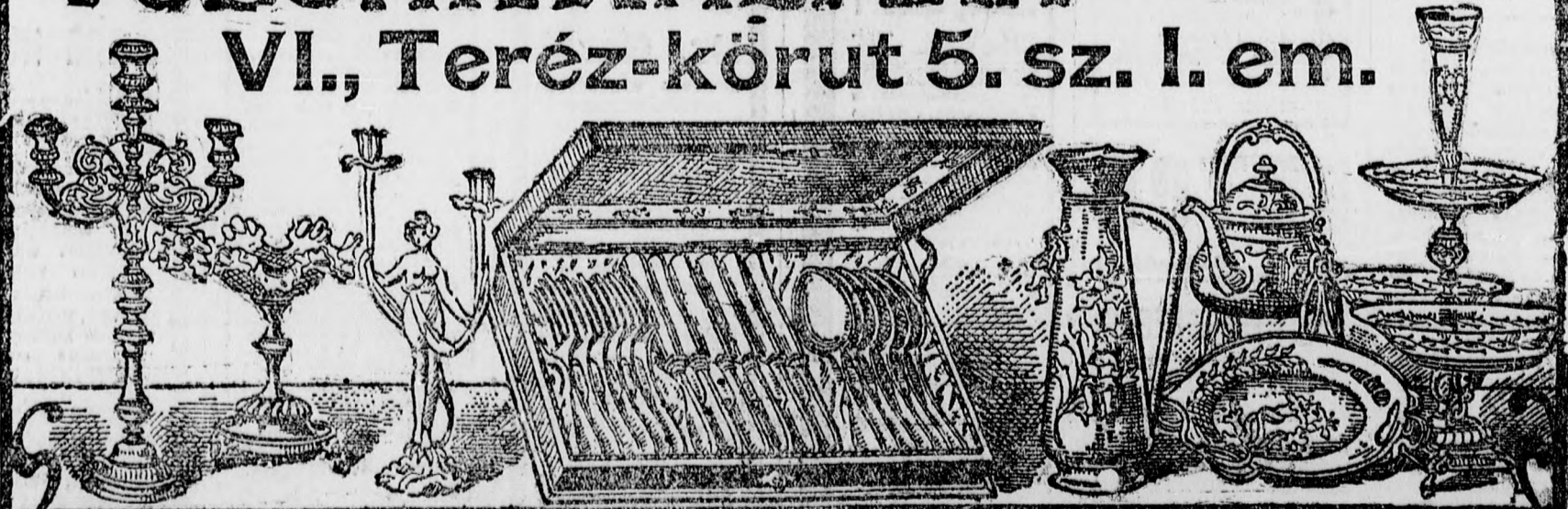
Rendel huyiszervi, bőr, és nemi betegeknek délelőit 10-től
délután 4-ig és este 7-8-ig.

EVŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELÖNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN

VI., Teréz-körut 5. sz. I. em.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ARJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetés rovattal minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fl.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovattal minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fl.-rel fizetendő.

Házasságokat

diszkrétan, minden igénynek megfelelően közvetít **Nagy Jenő** elismerten leg-szolidabb házasságközvetítő irodája, Budapest, Rákóczi-ut 86. II. Czég-nélküli levelezés.

Akar nőszülni?

28 éves esinos, vagyonos orosz hölgy, 22 éves egyedülálló árva 400,000 korona hozományával, 38 éves gyermektelen özvegy 120,000 kor. vagyonnal és még sok száz vagyonos hölgy van előjegyzésben. Komoly szándékú urak, ha vagyontalanok is, díjtalan felvilágosítást kapnak. **Schlesinger, Berlin 18.**

Akar Ön

szellemes lenni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Akar a társaságban tekintélyhez jutni. Olvassa el a „**Cársalgás Művészet**” érdekes könyvet. (Ellenállhatatlanság tíkka, stb.) Olcsón megszerezheti. Magyarázza ebből, mint viselkedjék, hogy férj, nő, alattvalót, felelősséget egyaránt meg-hódítson. A könyv korrekci-utmutatója lesz az élet minden helyzetében, bálokon, bankettekben, esküvőn színházakban és minde-nütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Tartalomjegyzéket ingyen küldök, Budapest, Rákóczi-ut 80. szám.

Szabadalmakat

külföldi értékesítésre elfogad Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 21.

Nappali

kereskedelmi szaktanfolyam (Engedélyezettett a 40988—1910. sz. min. szervezett alapján.) A tanfolyam fentartója a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete és célja kereskedelmi tisztviselők képzése. A tanfolyamra olyan nők és férfiak léphetnek, akik a polgári iskola 2—4-ik osztályát elvégezték és 14-ik életévüket betöltötték. Kezdő és haladó csoportok. Időtartam 6 hó. Állásközvetítés. Tájékoztató. Telefon 79—45. Beiratkozásokat elfogad az igazgatóság, **Andrássy-ut 67.** (bejárat a Vörösmarthy-utca felől.) Elnök **dr. Vázsonyi Vilmos** orsz. képviselő, igazgató: **Aranyosi Miksa** felsőker. isk. igazgató

Gyorsírás és gyorsírópírás. A Gyorsíró Gyorsíró Társaság szaktanfolyama lényegesen magnagyobbított modern hygienikus új helyiségekben (Andrássy-ut 123) tartatnak. Legalap-szabó kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Beiratkozás naponként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartoték” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és számológépek kezelése. Pár-huzamosan esit tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk **Glogowski és Társa, Remington** Budapest, VI., **Andrássy-ut 12. szám.**

Juniperus

(nemes borovicska) 4/4 H-toros postatartály bérmentve K 12.20. Felkai Konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Feltalálókna

díjtalanul küld szabadalmi tanácsadót találmányokat minden államban értékesít **Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest József-körút 21.**

Zálogcédulákat

veszek. Elszálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltok és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakob
ékezer kereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.

Acetylén-kézilámpa

A legnagyobb sötét-ségben is 250—300 lúpszerű területet nappali fényben bevilágító acetylén-lámpa.

Négyféle méretben minden vidéki házban. — Gyári ára
100 mm.-es reflektorral K 4.—
110 mm.-es reflektorral K 6.—
118 mm.-es reflektorral
masszív kiállításban K 9.—
1 klg. Calc. Carbíd-70
órai égésre — — — K 5.—50

LÁNG JAKAB és FIA
Bpest, VIII., József-körút 41.
Árjegyzék ingyen.

+ Soványság +

Az egyedüli eredménytől kisért háziasz a **dr. William Hartly** tanár amerikai erőfát-pora. Soványak tartós, szép teit testidomokat nyernek — Hölgyek remek keblét. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vérszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbojásoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kiténtve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Pórkátr Bar-láza Mór E. Budapest, VII., Isván-ut 11. II/1. Telefon 156—80.

BUTOR

30% megtakarítás!
Régi Butorszalon

Budapest, Ferenciek-tere 3 földemelet. Vétel és eladása használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, őr szobák, angol bégarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, esztlárok.
Telefon 82—13. 28598

Találmányokat

tömegcikkeket megvétele külföldnek állandóan keres **Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya, Budapest, József-körút 21.**

Öreg

hamis fogakat, zálogcédulákat bármiről, butorokat és mindenféle tárgyakat vesz **Wischograd Jakob, VIII., Tisza Kálmán-ter 13. II. em., 12. Levelező-lapra jövök.**

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás különféle gépeken és magyar-német fogalmazásoktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 korona. Kereskedelmi akadémiái rendes tanárok által oktatott szaktanfolyamok. **Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyamai nyilvánossági joggal.** Alapította **Markovits Iván** az 1863. évben. Közérvényű egyesületi oklevelek. Tájékoztatót küld a **Gabelsberger Szakiskola** (kizárólag Hege-dus Sándor-utca 7, előbb a szemközti **Liszt Ferenc-ter 10. szám** alatt. A címre jól vigyázzunk! Az egyesületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger Szakiskola” jelzőket megtevesztés céljából utánozzák. Telefon 64—68.

Diszertkedvelők

kérjenek árjegyzéket az első magyar diszertív falkolától. — Tulajdonosa: **Copony Ede** Kőrmenden. 120 fajtá túlevélűfák, lombfák, sorkák, díszeserjék kaphatók.

A világhírű THE ROYAL

Gramofonokat minden recsegés vagy utózáj nélkül mesés tiszta hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári árakon és minden arfőlemelés nélkül havi 6—10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Piac-oldekre is. Piac-oldekre is. Piac-oldekre is.

Láng Jakab és Fia
grammofon-nagykereskedők,
Budapest, József-körút 41.
Főküzlék VIII., Baross-ter 4.
Buda, I., Margit-körút 6. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részpénzért

vagy hitelképes egyre-neknek kedvező feltételek mellett szállítok teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítom, hogy ilyen

olesón
sehhol nem kap modern háló, ebédő, őr és szalon szobákat stb. Győz-dődjön meg, tekintse meg szűfolt rakaral-mat, itt jutányosan

vehet
a leggyorsabbtól a legdrágábbtól kivétel-gal minden fajta

BUTORT

Nagy Imre
lakberendezési vállalkozó cég
BUDAPEST,
VI., Lázár-utca 7. sz.
Árjegyzék ingyen. Al-bum 1 korona.

Veresátonya

befőtt 5 kilós postakosár K 8.50. Felkai konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Kifűdő fegyverek

öröknek. Önvédelemre, vadászatra és szoba-dísznek. Werndl gy-lagsági fegyver 5 kor., szurony hüvelyvel 1 K Werndl lovassági kara-bély 16 korona, Kro-patschek-karabély, 8 golyóra tölthető, szu-ronnyal 25 K. fegyver-szif 1 korona, éles töl-tény darabja 10 fill., vaktöltény 2 fillér. Ka-tonai puskaműves által kipróbált jó fegyverek. **Tiller Mór és Társa** ndv. szállítóknál, Buda-pest, Váci-utca 35. Fegyver-árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Saszellaszőlő

mézédes, mázsánként 54.—K, postakosáránként 3.50, őszibarack, táblakörte, magváltószilva, csemege-alma vegyesen 3.60. Tur-kesztándány, ugorca, pap-rika 1.60. Paradicsomnak mázsáját 16.— koronáért szállítja **Szabó Géza**, Buda-pest, Mátyás-u. 9.

Csillárok

részről és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra a legújabb eljárás szerint gyártva, leg-jutányosabb áron szállít **Schulz-csillárgyár** Rózsa-utca 109. Podmaniczky-utca mellett. Telefon 108—07.

Titkos betegségek

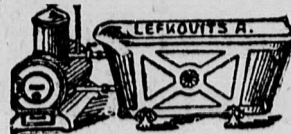
hugycsőfolyás, hugycsőszűkületek, hólyagbántalmak, altesti sebek, bőrbetegségek, bujaker (syphills) az önterfőzés utó-következményel, magömlések, olyengült fertőse, női neml bajok, méhbeteg, fehér folyás, ideg-bántalmak stb. stb. alapos gyors és gy-keres kigyógyítására a foglalkozás zava-rása nélkül bevált, sikeres és lelkiismer-tes gyógymodjánál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai
hírneves szakorvos
rendelő-intézetét
Budapest, VI.,
Andrássy-ut 28.

FELTŰNÉS NÉLKŰL
eredményes gyógyít-ás levélileg is.

Kívánatra gyógyszer-ről is gondoskodik. Rendel hétköznapon 10 órától 4 óráig és este 7—8 óg. Vasár-nap délután 2 óráig.

Ehrlich 606
javított
Joha oltások!
Levelekre azonnali válaszol.

Saját gyártmányú fűrdőká-dak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kádak 60 kor.-tól feljebb. Elvál-lalok mindenféle kuszlivatnyuk és házi vízvezeték-berendezése-ket legolcsóbb áron.
LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VIII., Wesselényi-u. 51/E.
Telefon 113—46. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csemegezőlő,

muskotály, saszella, má-zsánként 50 kor., posta-kosáránként 3.50, tábla-körte, őszibarack, magha-váló szilva, csemegealma vegyesen 3.50, ananász-dinnye, ugorca, paprika 1.60. Szabó Csongrádrol.

„Hungaria”
beszélő - gépek
tölcserűnkülük is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, rész-letfizetésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa
Budapest, VI., Teréz-körút 4.
Kérjen árjegyzéket.

AZ
ATHENAEUM
KÖNYVTÁR
legújabb kötete:

A magyar széppróza halha-tatlan mesterének egyot-len elbeszélő munkája:

TÓTH BÉLA:
A boldog-
asszony
deviséje
384 old. ... Ára

Eddig megjelentek:

KÓBOR TAMÁS: Komé-diak. Nov. (424 old.)

BIRÓ LAJOS: Glória. No-vellák (448 old.)

BALZAC: A számbőr.
Regény (387 old.) For-dította **Hársányi K**

ZOLA: Pascal orvos. Reg. (443 o.) Ford. **Gerő A.**

DICKENS: Két város. Reg. Ford. **Bálint M.** (448 o.)

ANATOLE FRANCE: A Pin-guinek szigete. Regény. Ford. **Böllöny Gy.** (320 o.)

CSEHOV: Az orvos fele-sége és más novellák. (334 oldal.)

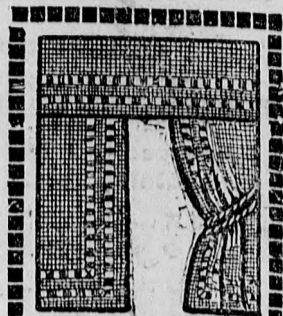
BÖLSCHÉ: Szerelem az élők világában. (1152 oldal.) Két kötet.

TOLSZTOJ: Hadzi-Murát. Regény. Az ördög. El-beszéles. (374 old.)

VOSS RICHÁRD: A költő és az asszony. (A Fal-cenieri-villa). Regény. (384 oldal.)

Minden kötet
ára ... Ára

• Kapható minden •
könyvtárban. Kérj a
Atheneum irod.
és nyomdai r.-árs.

Függöny
Kongressz - szövetek
85 és 110 cm. széles méterje 75 fill.-től fel-jebb. Kérjen mintákat.
Bérczi D. Sándor
kézmunka nagyiparos
Budapest, VI., Dessowffy-u. 5.

Ajtók, Ablakok
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méret-ben és alakban, igen ol-csón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÖLLŐI-UT 123.
Telefon: 62—89.
Alapított 1886-ban

Zálogcédulát,
brilliantot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz osontár-gyakat, szobrokat és olajfestményeket ve-szek **Kertész ékszerész és régiségekész, Király-utca 85.** Telefon 95-45 Meghívásra jövök

Illusztrált korrajz a párisi kommunáról!

RÁKOSI VIKTOR
A PÁRISI
GYUJTOGATÓK

(A kommun története)
Regényes korrajz
Ára fűzve 6 korona,
vászonkötésben 8 korona.

Kapható
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fia) r.-t.-nál
Budapest, Andrássy-ut 21 és
minden könyvkereskedésben.

Soha nem létezett

rendkívül ked-vező fizetési feltételek mel-lett szállítunk helyben és vi-dékre teljes lakberendezé-seket, valamint egyes butordarabokat rész-letfizetésre.

Modern lakberen-
dezési vállalat ::
Budapest, IV. ker.,
Göröczi-utca 7. sz.
Díszes butor-
album 1 kor.